THE UNIVERSITY

OF ILLINOIS

LIBRARY

839.8
B55t

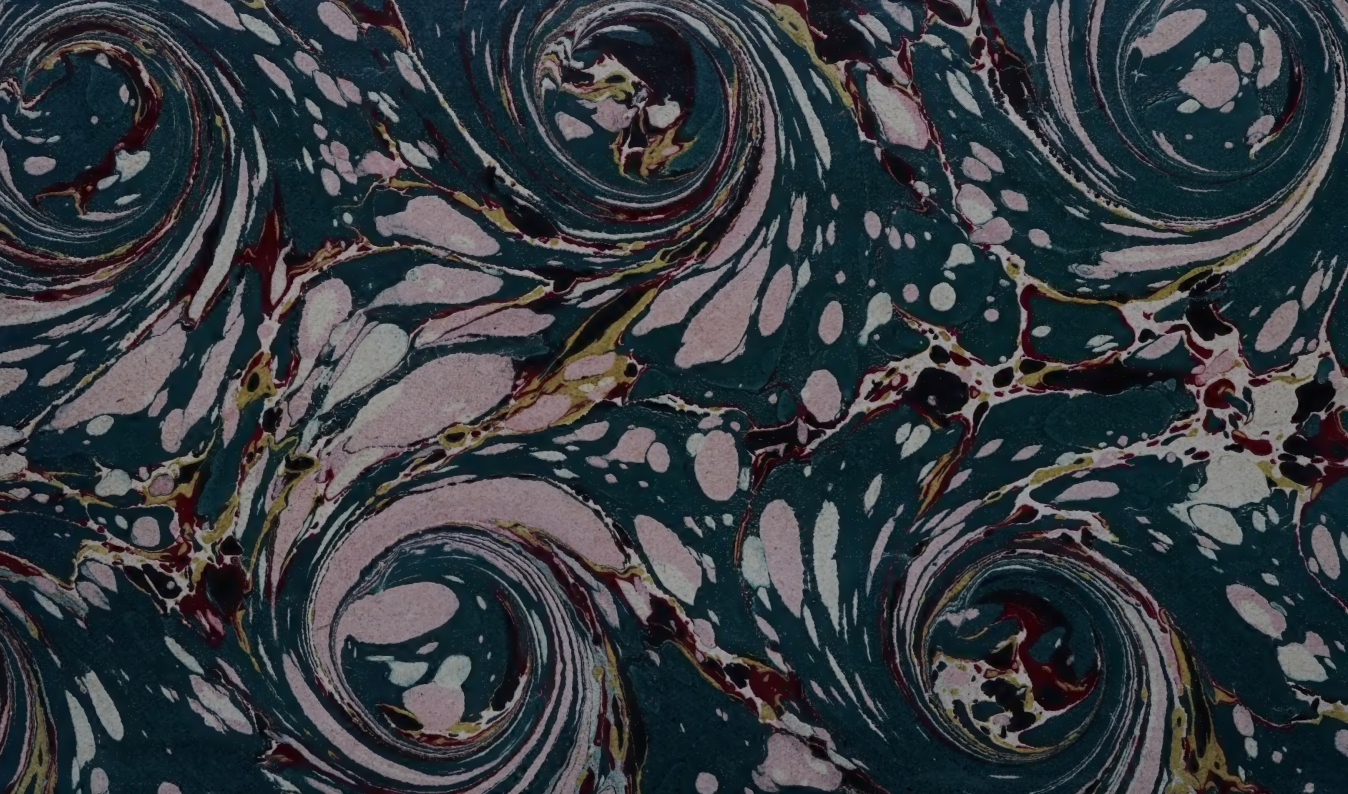

University

LABOREMUS

BJØRNSTJERNE BJØRNSON

LABOREMUS

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

1901

839.82
B55c

Til

KAROLINE!

Hvert ord, jeg sendte i værden vide,
det skrev du efter med sagte vink.
Vi snart må slutte, vi alt er hvide,
vi faller sammen for ljåens blink.
Å gid, å gid, at av det, som høstes,
må mange styrkes og somme trøstes.

FØRSTE HANDLING

En mindre, men elegant salon i et første rangs hotel. Dør i baggrunden og dør midt på siderne både til højre og venstre (for tilskuerne). En sofa helt fremme til venstre. Paa den ligger en brudekjole udslagen. På et bord foran sofaen en brudekrans, et slør, hansker m. m. Ved siden deraf en herrehat og herrehansker. På en stol længer tilbage en sommerfrak. Stoler ved bordet. Det er fuld dag. En ældre mand, halvpaaklædt, i en fodsid slobrok, kommer ud fra højre. Han ser sig om i salonen. Da han opdager brudekjolen m. m., går han uvilkårlig derhen. Han blir stående der og se. Derefter atter om i salonen, som savned han noget. Han stanser foran døren til venstre. Da han ser, den er halvåben, kiger han varsomt ind. Derpå åbner han den helt, går ind, og vender straks tilbage for at ringe

FØRSTE MØDE

EN HOTELTJENER
banker på

WISBY

Herein! Tjeneren kommer. Ist die gnädige frau ausgegangen?

HOTELTJENEREN

Ja, gnädiger herr.

WISBY

Ist es lange her?

HOTELTJENEREN

Ich glaube seit einer stunde.

WISBY

gir tjeneren vink om at gå

HOTELTJENEREN

fjærner sig

WISBY

går et par gange rundt, idet han atter stanser foran brudedragten og ser atter ind i værelset til venstre. Sætter sig endelig på en stol foran bordet og falder straks i tanker. Døren i baggrunden går op, og ind træder

LYDIA

i en elegant spaserdragt og strålende. Døren lukkes bag hende. Hun stanser, da hun ser Wisby, går sagte, sagte

nedover. Han ser intet, hører intet. før hun ligger på knæ ved siden af ham

WISBY
vil rejse sig, hun holder ham nede

LYDIA

Godmorgen!

WISBY
helt oplivet

Godmorgen! — Du har alt gået dig en morgentur?

LYDIA
sagte

Den skjønneste i mit liv.

WISBY
kysser hende

Som du dufter frisk. Og som du er vakker! — Du har sovet godt?

LYDIA

Lige fra — lige fra du gik fra mig!

rejser sig. Og til klokken slog ni! Er det kanske ikke nok?

Tar af sig hat, hansker, lægger det på bordet. Ligeså parasollen. Så løfter hun på brudesløret og kransen, ligesom kjælende. Lægger det ned igjen. Kommer til Wisby, som har set paa hende

Du undrer dig kanske over, at jeg vilde gå ud alene?

WISBY

Nej.

LYDIA

Jeg havde trang til det. Netop til det. Til at kjende mig igjen her, ude ved de små sjøerne, i parken. Og blandt de dejlige husene i villakvarteret. Ikke mindst blandt husene!

WISBY

Du kjendte dig igjen?

LYDIA

Jeg brugte et galt ord. Jeg vilde kjende,

som de tog det, når de så mig igjen som deres ligemand.

WISBY

Som deres —?

LYDIA

Da jeg gik her sist, betled jeg om deres gunst. Gik ræd forbi dem og tænkte på min konsert. Jeg var dengang endda bare vidunderbarnet. Tre konserter gav vi her. — Gjorde jeg det ikke godt, så gud trøste mig! Og denne angst, jeg så ofte har, den er vist kommet ind i mit liv derfra.

WISBY

Siger du det?

LYDIA

Husene i villakvarteret, de rige husene, og så de gamle trær, endnu fornemmere end husene. Og de små sjøerne! De var

det faste. Og jeg var det løse. Jeg så ydmygt på dem. Og ræd.

Men idag! To fulde timer har jeg gåt iblandt dem. I to timer har jeg hoveret. Gåt forbi dem på stor udstilling. Kjendt selskabet og været kjendt igjen. Styrter til hans fødder. Å, som jeg er dig taknemlig!

WISBY

Du dejlige!

Stryger hende over håret

LYDIA

Jeg har ikke vidst rigtig, hvem jeg selv var. Lige til denne morgen. Jeg har havt det så med at spørge om det. Indi mig selv.

WISBY

Du også —?

LYDIA

Hvad for noget?

Springer op

Har andre det også så?

WISBY
nikker

LYDIA

Jeg tænkte, det var bare mig —
Nej virkelig!

Idag, ja, idag ved jeg, hvem jeg er. Idag ved de andre det også! Jeg så det på villaerne og på de gamle høje trærne og sjøerne, at de vidste det. Langt borte fra, bare de fik det første glimt af mig, gjorde de sig istand og kom imod mig og hilste.

WISBY
smiler

Og menneskene?

LYDIA

Jeg snakker ikke om menneskene.

Å, når jeg sad oppe på forhøjningen og spilled, og aldrig kunde være alene —, å, som jeg havde det vondt! Dette at få være alene, ha noget for mig selv, og gjøre,

hvad jeg selv vilde, det var mit himmerige! Menneskene, siger du? Ja, om jeg fik ta ud ét eneste ét og gå afsides i en krog sammen med det og hviske.

Disse øjnene! »Hvem er hun?« »Hvor mon hun kommer fra?« »Hvad vil hun os?«

Straks jeg havde fri, styrted jeg væk fra dem og ud i villakvarteret! Ud til trærne og de smaa sjøerne; dem trodde jeg mig til. De så stolte på mig, ja, — jeg måtte holde mig på afstand. Men jeg kunde dog si' dem: jeg vil engang ha det som dere! Så fast og sikkert som dere har det.

Og nu har jeg det! læner sig over ham. *Du*, min ven, du har ikke gåt rundt og spurt om mig hos andre. Du kom lige hjemmefra din gård og spurte *mig*: »Vil du være min hustru!« Så skal det være! Ingen eneste i hele den udstrakte verden uden du og jeg havde anelse om, at dette kunde ske. Så skal det være! Da er lykken fuldkommen!

WISBY

Tak!

LYDIA
fra ham

Kan nogen anden vide, hvad som inderst inde fører to mennesker sammen? Ved vi det selv? Ved vi helt ud, hvorfor vi er, som vi er? Kan nogen af os huske, som vi var for to år siden? Når nogen kommer og fortæller mig, hvad jeg dengang gjorde eller sa', er det virkelig som jeg læste det i en bog. Jeg er da ikke længer den, jeg var for to år siden, end sige for fem eller ti? Det menneske, jeg dengang var, kan virkelig være mig mere fremmed, end du er mig nu.

WISBY

Du har absolut ret.

LYDIA
glad

Du føler det, du også?

WISBY
nikker

LYDIA

Men så kan virkelig ingen forlange, at vi skal rette os efter det idag. Vi er da mere end fortsættelser. Det ny, som kommer til, forvandler os jo.

WISBY

Naturligvis!

LYDIA

At vi fandt hverandre, at vi nu er ét, det gir så uendelig meget nyt. Men dette ny føjer sig til overalt. Så vi blir andre, og *må* bære os anderledes ad.

WISBY

Kan nogen tvile om det?

LYDIA

Nej! Men lad os også ha mod til det!

Knæler hos ham

Fra igåraftes bare du og jeg! Bare du

og jeg! Varsomt. Lad ikke noget gammelt komme mellem.

WISBY
febrilsk

Aldrig! Jeg har lovet dig det! Aldrig, siger jeg dig!

LYDIA

Ellers turde jeg ikke. De minder, du har lagt bag dig, — du skal få vederlag!

WISBY

Jeg har alt fået det!

Hun rejser sig

Som du gjør mig glad ved hvert ord, du siger.

Rejser sig også

LYDIA

Du er den fordringsløseste og nobleste af mænd. Derfor kan jeg si' til dig, hvad jeg vil.

Da jeg vågned idag — du må vide, jeg sov i ét, ligefra du forlod mig! —

WISBY

Ungdom! — Du har alt sagt mig det.

LYDIA

Lige til 9 sov jeg! — Jeg sprang op. Jeg havde knap tid til at klæ' mig for at komme ud i det lyse, dejlige vejret. Til villakvarteret, parken, sjøerne! Det var for at sole mig, for at komme i samtale!

WISBY

I samtale?

LYDIA

Ikke med menneskene! Nej, med husene, med ... ja, jeg har sagt dig det.

Å, som jeg længes efter Paris også! Men der vil vi kjøre.

WISBY

Vi skal holde hester. Jeg elsker hester.

LYDIA

De skal være grå. Og livréerne lysegrå. Og så kjører du selv. Du er jo sådan vakker mand! Jeg ved siden! — Du kjører med mig allesteder der, jeg før — — og som jeg er lykkelig!

Hælder sig ind til ham. Han tar hendes hånd og kjæler for den

Menneskene vil vi holde på afstand.

WISBY

Ja!

LYDIA

Vi vil bare se dem fra vor loge i operaen, i teatrene, ved væddeløbene.

WISBY

Der, ja!

LYDIA

Men så må vi gi et par musikalske soiréer om vinteren? Der skal det gå elegant til. Bare et par. Ellers alene.

WISBY

Alene! Jeg elsker det.

LYDIA

idet hun fører ham til sæde igjen

Tro ikke, jeg skal misbruge dig! Jeg kjender din smag helt ud. Jeg vil være ét med dig!

Han sætter sig

WISBY

Du kjære!

LYDIA

fra ham

Å, der er noget, som følger mig hjemmefra. På den andre siden af elven var en tøndefabrik. Alle tøndestaverne lå der, —

sattes så sammen og fik bånd om. Å, denne følelse bare at være staver! Ikke kunne sætte sig selv sammen!

WISBY
rejser sig

Lydia, min ven: på mig skal du kunne regne.

LYDIA
mod ham

Å, det er herligt, hvad du har gjort for mig. Og hvad du der siger.

Kanske er det endda det herligste, at du kan ta imod alt, jeg har at gi! Alt jeg har trang til at gi *dig*! Det kan de fleste ikke. De kan bare ta imod i smått. Men jeg vil oplade mig for dig, sjæl og legeme. Jeg legte som barn skjul i en dal inde i skogen. Jeg indbildte mig, at bare jeg kjendte den og ejed den. Solen og jeg. Den dalen forærer jeg dig! — Nej, sæt dig ned! — Jo, du skal sætte dig ned igjen!

Jeg vil ha dig sådan. — — Så! Og så jeg her.

hun lægger sig ved siden på knæ

Jeg er yngre. Du skal få ung varme med mig! Du skal midtvinters få et bord dækket, som var det sommer. Du har sagt mig, at du stundom blev træt af dine egne tanker. Det skal du aldrig mere bli. Ti så spiller jeg for dig. Du holder jo af musik.

WISBY
vemodig

Jeg elsker musik.

LYDIA

Jeg læste nylig om en rosenbusk, som så ind ad vinduet til en syg. Nu er du ikke syg, og jeg er såvist ingen rosenbusk! Men sådan lidt på afstand vil du ha en. Selv når en vil gjøre dig godt. Sådan skal du ha mig. Jeg kjender dit væsen.

WISBY

Du er god! Å, du er god!

LYDIA

Du siger det så vemodigt —? Ser på ham. Opskræmt: — Er du ikke vel?

WISBY

Jeg er bare lidt træt.

LYDIA

Du har ikke sovet godt?

WISBY

Nej.

LYDIA

rejser sig

Hvorfor —? Gud, du har ikke —? ... Noget med hjærtet?

WISBY

Kjære! — Det er noget helt andet.

LYDIA

Noget som er hændt —? Inat? Det kan ikke være muligt? Pludselig. Du har fået brev —?

WISBY

Nej, nej! — Intet sådant. Det er igrunden ingenting.

LYDIA

Og du, som var så lykkelig. Igår, da du gik fra mig?

WISBY

Jeg er det også. Vær tryg på det.

LYDIA

Jeg vil bli tryggere, når du siger mig, hvad det er.

WISBY

Hvis det var noget! Men det er det ikke!

LYDIA

Du har kommet til at tænke på —? På hvad?

WISBY

Spør mig ikke mere, så er du snil.

LYDIA

Å, nu ved jeg det: du har drømt? —

WISBY

ser en stund på hende, nikker så

LYDIA

Så tung en drøm?

WISBY

Kanske var det ikke en drøm.

LYDIA

Det var ikke —? Nej, nu må du sige mere!

WISBY

Jeg siger intet. For det var intet. — Tal ikke om det, — så er det borte!

LYDIA

Og jeg, som var så glad. Og la' ikke mærke til, at du var bedrøvet.

WISBY
rejser sig

Det er jeg slet ikke! Jeg forsikrer dig! — Vi har sagt det fra første dag, vi har ta't det igjen nu: fortiden kommer os ikke ved! Den *skal* ikke komme os ved!

LYDIA

Altså det var noget fra fortiden? Som et besøg —?

WISBY

I en drøm — eller noget sådant. Ja. Det er dumt, at det har ta't søvnen fra mig. Men mere skal det heller ikke kunne!

Jeg siger dig, — jeg siger dig, — spøgelser skal kyses! Tilbage i natten skal de!

For nu er her dag, ny dag! Jeg går ind og klær mig, så spiser vi og kjører. Vejret er saa dejligt.

LYDIA

Vejret er dejligt nok. —

Men den skygge, som faldt over dig, — nu falder den over mig.

WISBY

Lydia —? Hjælp mig heller! Det er jo som vilde du dra' mig ned i en grav!

LYDIA

Ser du —? Så dybt sidder du i det! Du ber om hjælp for at komme op? Og det skulde jeg ta let?

WISBY

Hvert ord, vi mere siger om det...

stanser, går opover. Da han kommer ned igjen, går Lydia mod ham

LYDIA

Du har inat havt besøg af din afdøde hustru.

WISBY
stanser forfærdet, tier

LYDIA
blir selv grebet

I drømme — eller —?

WISBY

Jeg ved ikke.

LYDIA

Hvad vilde hun dig? — — — —
Hvad vilde hun dig?

WISBY

Jeg var netop kommen tilbage fra dig. Jeg havde såvidt lagt mig. Da . . . stod hun der!

Pause

LYDIA

Sa' hun noget?

WISBY
strækker hånden ud

Nu ikke mere!
Jeg skulde intet ha sagt.

LYDIA

Det må være. Men her kan du ikke stanse.

WISBY

Jeg kan heller ikke gå videre.

LYDIA

Så gjør jeg det. Hun har sagt noget, du ikke tør gjenta'.

WISBY
fortvilet

Det tilhører ikke dagen, det der! Lad det ligge!

LYDIA

I din sjæl? I dine tause stunder?

WISBY

energisk

Jeg skyver det fra mig — sådan!

han stryger den ene flade hånd i den andre. Så denne i den første, og således flere gange. Hver gang med et stærkt

Sådan!

LYDIA

Men du skyver det ikke fra mig! Herefter kan jeg umulig se dig uden at tænke: hvad mon hun sa' ham?

WISBY

Dette er syndigt! Sålænge det ikke gjentages, blegner det — lidt efter lidt. For hver dag. Tilsist er det en skygge.

Men gjentages det —?

stanser, vender sig, går

LYDIA
efter

Men gjentages det —?

WISBY
vender sig mod hende

Du må forstå, at da gir vi det liv! Da vokser det siden! Jeg siger dig, jeg siger dig: forstandigt folk løfter ikke drømme og spøgelser op iblandt sig. — — — —

Vi rejser herfra i kvæld.

LYDIA

Du er sikker på, der så ikke rejser en med?

WISBY

En med —?

LYDIA

Og sidder mellem os? Og snakker med?

WISBY

Men Lydia —?

LYDIA

Det er *jeg* sikker på.
Jeg ser hende alt bag dig.

WISBY
gjør en bevægelse

LYDIA

Jeg vil bestandig se hende bag dig. Kom ikke mere til mig! Du kommer ikke alene.

WISBY

Men Lydia dog —!

LYDIA

Hun jager mig ud af huset. Hvem kan sove, der du sover? Med hende over dig?

WISBY

Men om jeg så siger det —?

LYDIA

Så er vi to om det. Så tar vi hverandre i hånd og går mod det. Hvad det så er, og hvor det så kommer fra.

WISBY
efter at ha tænkt sig om

Vel. — Pludselig. Nej. — Jeg siger det ikke. — — — —

LYDIA
sagte

Så var det om mig?

WISBY
tier

LYDIA
stivner

WISBY
ser det; de stirrer på hverandre

LYDIA
Nu skal du gå ind og klæ' dig.

WISBY
går ind til højre

LYDIA
står en stund urørlig. Ser så hen til venstre, der brudekjolen ligger. Hun går derhen, tar den og kaster den på gulvet. Hun kaster slør og hansker ovenpå. Så tramper hun på altsammen. Derefter tar hun brudekransen og strør den udover. Kaster sig ned på en stol foran bordet med armene på dette og hodet over sine armer og brister i hulkende gråd

WISBY
havde ladet døren halvåben efter sig. Nu står han helt inde på gulvet. Han er uden slobrok

Tæppet

ANDEN HANDLING

Et rigt udstyret, stort rum, salon i et hotel. Dør i fonden og nederst til højre for tilskueren. Endvidere til højre et flygel. Nedenfor det en fritstående chaiselongue Til venstre et gammeldags pragtfuldt skab. Længer fremme bord, sofa og stoler

FØRSTE MØDE

WISBY

træder ind med et kort i hånden. Efter ham en hoteltjener

HOTELTJENEREN

Oui, monsieur.

WISBY

Madame, est elle levée?

HOTELTJENEREN

Je ne crois pas, monsieur. Je vais demander.

WISBY

C'est inutile. Faites entrer.

HOTELTJENEREN
går, lukker efter sig

WISBY
hen til skabet, deri en række karafler og glas sees. Han tar en karaffel og et glas ud og skjænker sig rask to glas.
Lukker

HOTELTJENEREN
åbner døren. Fra venstre sees en overkelner gå rask forbi med en liste i hånden og roper indover gangen: *Quarante deux, quarante trois et quarante quatre!* Et rejseklædt herskab. En herre roper efter tjeneren: *Not too far, please!* En ældre dame ligeså. *On the sunny side please!* Når disse er borte, da fra højre

DR. KANN
med et stort etui under armen

Tjeneren lukker

WISBY

går mod ham, rækker hånden ud, som dr. Kann griber. Ingen siger noget. Dr. Kanns øjne hviler vedholdende på ham. Wisby bøjer bort. Dr. Kann sætter etuiet fra sig

WISBY

De kommer fra Norge?

DR. KANN

Over England.

WISBY

Vil De behage at ta plads?

De sætter sig

DR. KANN

ser sig om

Her bor De herskabeligt. — Har De bod her hele tiden?

De følgende repliker med stansninger

WISBY

Om sommeren rejser vi.

DR. KANN

Jeg hørte, I var i Schweiz. — —

WISBY
sidder bagoverlænet med armene overkors

Er det længe siden De forlod Norge?

DR. KANN

En uges tid.

WISBY

Der var vel fuld vinter?

DR. KANN

Fuld vinter: — Og da smager våren.

WISBY

Hvorlænge blir De her?

DR. KANN

Det kommer an på. Jeg er her ikke for min fornøjelse.

WISBY
skarpt

Jeg har ventet på Dem.

DR. KANN

Han er ung. Og det er bedre at gjøre galskaben fra sig, mens man er ung. — — —

WISBY

Han har været borte en måneds tid. — Men igåarftes kom han igjen. Forundret. De ved det?

DR. KANN

Jeg kommer fra ham.

WISBY

Det gjør De?

DR. KANN

Jeg bor her på hotellet. Ved siden af ham.

WISBY

Så?

rejser sig, går til døren til højre, kjender, om den er lukket

DR. KANN

Er der nogen derinde?

WISBY

Det tror jeg ikke. sætter sig Men værelserne der indover er vore.

DR. KANN

I gir jo musikalske soiréer her?

WISBY

Ja.

DR. KANN

Spiller hun lige godt?

WISBY

Bedre end nogensinde! Jeg siger Dem —!

stanser, idet han bøjer sig fremover, kaster sig så bagover med armene atter i kors over brystet. Han ser bent foran sig

DR. KANN

Det var jo således de mødtes?

WISBY

i uforandret stilling

Her.

DR. KANN

Hun spillet for ham? Hans rondo?

WISBY

vender hodet mod dr. Kann

De skulde ha set det syn!

indtar sin forrige stilling

DR. KANN

Det er ikke længe siden? Et par måneder?

WISBY

Så omtrent. — Omtrent så. — Vender hodet mod dr. Kann Tar De ham med hjem?

DR. KANN

Jeg har ingen myndighed over ham.

WISBY

Så—? Hans onkel og værge?

DR. KANN

Selv om jeg havde nogen, så blandet jeg mig ikke ind.

WISBY

springer op

De blandet Dem ikke ind? De blandet Dem ikke ind?

DR. KANN

Ikke så han mærket det.

WISBY

Å —!

sætter sig

DR. KANN

Men *De* Wisby —?

WISBY
usikker

Hvad jeg —?

DR. KANN

Hvorfor tar ikke *De* hjem? Det var dog den beste løsning.

WISBY
kaster sig fremover med begge hænder på sine knær, som vilde han nu sige noget. Lægger sig bagover igjen

DR. KANN

Lige før jeg rejste, var jeg på gården. Wisby svarer ikke Da jeg kom, blev hundene Deres som gale. De trodde vist, at så var De heller ikke langt borte. Wisby blir urolig Hører De ikke sommetider losen? Losen oppi åserne? — I den prægtige skogen Deres? — Det klare målet til Diana?

WISBY

Hvordan, — hvordan havde hundene det?

DR. KANN

Ja, det var det værste! Eller rettere: det eneste jeg havde at udsætte. Diana var blet fed, hun som de andre. Også hestene var rent for fede.

WISBY

bruser op, idet han rejser sig

Den dovningen, Ole! Den stordovningen! Har jeg ikke sagt ham det? Har jeg ikke skrevet det også: lad ikke hundene bli fede! Jeg har skrevet det opigjen, at hestene skal han røre hver dag! — han jager afsted Det er dog uudholdeligt! Jeg siger Dem, — jeg siger Dem, jeg har ingen at stole på!

DR. KANN

De tænker dog på at komme hjem?

WISBY
svarer ikke

DR. KANN

De spør ikke om, hvad jeg vilde på gården?

WISBY
stanser

Var nogen blet syg?

DR. KANN

Nej. De befinder sig vel, allesammen. Jeg tænkte, da jeg nu skulde herned, at jeg burde ta noget med til Dem. — —

WISBY

Til mig?

DR. KANN
rejser sig

Jeg gik ind i Deres arbejdsrum — og tog med dette her går hen til etuiet. Jeg lod

gjøre et vakkert etui til det. Han løfter det op og sætter det på bordet, idet han spænder ud en stiver, som er fæstet bagtil. Kanske, tænkte jeg, kunde det glæde Dem at se hende igjen.

WISBY

Det er dog vel ikke —?

DR. KANN

Jo, det er. Det er hende selv.

åbner for et kvindeportræt i hel størrelse. Hodet er ædelt og af stor skjønhed. Bare det øverste af skuldrene sees. Hun bærer en højhalset sort kjole med en hvid, bred kniplingskrave over. Det hele ligner påfaldende et portræt af van Dyck

WISBY

Amalie! —

Han går langsomt, ræd, hen til det og falder så på knæ. Når han rejser sig, tar han sit lommetørklæde og tørrer portrættet varsomt, især på den ene side

DR. KANN

Jeg tror ikke, det er støvet. Men det trænger at ferniseres.

WISBY

Ja.

han går langsomt fra det, brister i gråd og sætter sig

DR. KANN

Og Deres datter, Wisby?

WISBY

Jeg har ingen datter.

nyt udbrud

DR. KANN

Hvad vil nu det sige?

WISBY

Hun er så langt borte. — Og hun svarer ikke på mine brev.

DR. KANN

De har skrevet hende til?

WISBY

Jeg har skrevet gang på gang.

DR. KANN

Da ved jeg med bestemthed, at hun også har skrevet.

WISBY

forundret, Sagte

Hvad siger De?

DR. KANN

Gjentagende har hun skrevet. Og hun siger det samme: at hun aldrig får svar.

WISBY

rejser sig, ser uvilkårlig mod højre. Går et par steg derhen, vender

Vil De — — vil De være oprigtig med mig?

DR. KANN

Naturligvis.

WISBY

Jeg har, — — jeg har ondt for at få det frem . . . men jeg har ingen at spørge! Og jeg vil ikke skrive.

Ser sig for, før han tilføjer:

Hvem er — — han ser mod døren til højre, siger med møje: ja, — hvem er hun? Da dr. Kann ikke straks svarer. Jeg er så ræd — —, jeg er så ræd, at alle ved det uden jeg.

DR. KANN

Det kan slå til.

WISBY

bevæget, forbitret; men dæmpet

At ingen sa' mig noget! Ikke engang De!

DR. KANN

Fik vi tid til det? Hvem havde anelse om, hvad De havde for?

WISBY

Det kan være. Det kan være. Men

ligevel: at ingen sa' mig noget! Hun havde jo dog været hos os!

DR. KANN

Det havde hun.

Men da De så pludselig rejste, tænkte vi alle, det var for at hente Deres datter hjem igjen. Huset var jo gjort frit for smitte.

Istedetfor det dukker De op i Paris som gift!

WISBY

Lad os ikke tale om det! — — — —

Hvad siger folk? — — Spar mig ikke! Hvad siger de?

DR. KANN

Skal vi sætte os?

WISBY

Ja. — Men hvorfor egenlig det?

DR. KANN

Jeg vil fortælle Dem noget. Noget, som varer en stund.

De sætter sig

WISBY

idet han atter rejser sig

Vent lidt!

går hen og lukker etuiet. Kommer igjen og sætter sig

Nu!

DR. KANN

Det daterer en del år tilbage. Og fra et bad i Norge. Did kom en dag, midt i sæsonen, en ung, vakker dame, elegant som ingen anden, en berømt pianistinde.

WISBY

Sådan!

DR. KANN

Ved et underligt tilfælde var hun blet lam.

WISBY

Hvem var blet lam?

DR. KANN

Hun. — Hun kunde bare med nød såvidt sætte fødderne under sig.

Hun måtte løftes og bæres og kjøres rundt i en rullestol.

WISBY

Nu har jeg aldrig —!

DR. KANN

— Vent lidt!

De kan tænke Dem, hvor gjærne herrerne gjorde det!

WISBY

Men —! Det har hun aldrig talt om!

DR. KANN

De bar hende til og fra bordet, til

pianoet, fra pianoet. De løfted hende op i rullestolen og af den igjen. Og for at få trille hende — jeg vil ikke netop si', at de slogs (skjønt nordmænd kan slås for mindre!); men hele hendes magt over dem måtte til. Hun tålte nemlig ingen skandale. Hun var meget ærbar, endog nøje på det. Hun foretrak absolut ingen. Så alle havde de håb, alle vilde de tjene sig op hos hende.

Men efterhånden blev spændingen for stærk, der dannet sig partier. Gamle mænd gjorde sig til narre, gifte folk vilde skilles, damer forlod badet, — da der hændte noget.

WISBY
som har tørret sveden

Nå —!

DR. KANN

Den yngste badelæge, den mest tullede for resten af dem allesammen, måtte overlade sit rum til en syg. Han fik så et

rum ved siden af hendes. I stueetagen, som vi siger hjemme. Han sov naturligvis ikke. Han lå og lytted efter hende, — om hun rørte sig, om hun kræmtet, sukket, om hun — —, da han ud på natten hørte, at hun rejste sig op og gik.

WISBY

Hun gik?!

DR. KANN

Naturligvis. Frem og tilbage. En hel time. Næste nat danset hun! For mennesket var sundt som en spurv; hun trængte til at røre sig.

Den tredje nat hørte han ingenting; for da var hun rejst. I al stilhed; han havde selv varskud hende.

WISBY

Nu har jeg i mine levedage —!

DR. KANN

Han var så skamfuld, rent ud sagt, at han taug med det. — Lige til *De* blev gift med hende, Wisby. Så talte han.

WISBY

rejser sig, går

DR. KANN

Den er nokså fornøjelig, den der!

WISBY

ler med en underlig latter. Kommer igjen

— — Er der mere? Naturligvis er der mere?

DR. KANN

Det er dette med gamle Stephansen.

WISBY

Stephansen oppi —?

DR. KANN

Javist! Rikingen.

WISBY

Er han ikke død?

DR. KANN

Jo. Nu er han død. Men han var længe levende, den mand. — Hun har en livrente efter ham.

WISBY

opmærksom

Efter ham? — Er den fra ham? Hun siger . . .

stanser, tvinger sig. Tvinger sig også til at ta plads igjen

Hvad var det med gamle Stephansen?

DR. KANN

Sytti år, eller kanske mer, var gubben, da han blev så forelsket i hende, at han

rejste efter hende Europa rundt! Han bodde bestandig i samme hotel som hun. Det varte år og dag. Han vilde absolut gifte sig med hende. Men slægtningerne la' sig imellem. Som ventelig var. De vilde ikke miste pengene sine. Han måtte opgi' det. — Den gamle var ikke menneske siden.

WISBY
efter lidt

Så livrenten er efter gamle Stephansen! — —

Er der endnu mere?

DR. KANN

Jeg kjender ikke alt, — men jeg læste for et par år siden om en ung engelsk officer; — han skjød sig i et hotel i Amsterdam. Udenfor en kunstnerindes dør, stod der. Det vakte stort opstyr dengang. Alle aviser trykte det af.

WISBY

Det —? Det var endnu, mens min hustru levede? Vi læste det sammen, tror jeg. Javist! — —

Skulde *det* være hende?

DR. KANN

Navnet stod ikke, eller det stod ikke udført. Men nu har jeg al grund til at tro, at det var hende.

WISBY

Udenfor. Altså dog ikke indenfor!

DR. KANN
ser forundret på ham

Men Wisby —?

WISBY
rejser sig

Lad mig være!

går

DR. KANN
ser efter ham

Officeren havde vist ingen formue.

WISBY
stanser tvært. Kommer så:

Synes De, jeg nogensinde kan komme hjem?

DR. KANN

Alene? Ja. Rejser sig Rent ud sagt: vil De fortsætte?

WISBY
går fra ham i stærk bevægelse, kommer igjen, prøver at sige noget, går atter. Endelig:

Dengang hun rejste fra os . . . det var en isnende kold vinterdag uden sne . . . min hustru lå derinde, hun var atter blet så dårlig, og herude, — herude holdt hun på at sætte sig i vognen, hun, som havde gi't os musikken, håbet. Det var som selve livet rejste. Jeg bad hende bli. Men hun vilde ikke. Dengang . . .

DR. KANN

Undskyld, at jeg afbryder. Hun rejste ikke frivillig.

WISBY

Hvad siger De?

DR. KANN

Hun rejste ikke frivillig, siger jeg.

WISBY

Hvorledes? — — *De* — —?

DR. KANN

Ja, jeg! Jeg jog hende.

WISBY

ræd

Hvorfor?

DR. KANN

Hun vilde dræbe hende derinde!

WISBY

Dræbe hende?!

DR. KANN

Ikke med dolk eller gift. Eller kvæling. Med øjnene, med viljen. Hun vilde ha hendes plads.

WISBY

Å gud —!

DR. KANN

Det følte den syge. Og det var nok. — Hvad følte ikke hun, Wisby?

WISBY

Hvad — hvad følte hun?

DR. KANN

De aner det, ser jeg.

WISBY

Så sandt der er en gud til, jeg forstod det ikke dengang! Så sandt der er en gud til, ikke med ét ord, ikke med så meget som det mindste tegn forrådte jeg min stakkars hustru!

DR. KANN

Nej. — Nej, det behøvdes heller ikke. Hun følte, hvad De tænkte. Og det var nok. Uden det havde den andre ikke sejret.

WISBY

ser på ham, til han synker ned i den stol, han står ved

DR. KANN

Ingen må si', hun havde bukket under, hvordan det så var gået. Dersom jeg ikke trodde, hun kunde leve, at hun var på bedringens vej, — havde jeg så rejst fra hende? Og overladt hende til mine kolleger? Nej.

Da jeg kom igjen, var det værste hændt. Da var det for sent.

WISBY

springer op og omkring. Med engang husker han skabet, går hen og åbner. — Men mindes så, at en anden er tilstede, klasker døren til, iler hen mod stolen igjen, sætter sig og overvældes

Hvorfor sa' De mig det ikke?!

DR. KANN

Jeg vilde skåne Dem, mand! Fatter De ikke det?

WISBY

Skåne mig?! Havde De talt, så havde De skånet mig for dette!

DR. KANN

De var så fortvilet, at jeg trodde, De selv anet sammenhængen.

WISBY

Nej, nej, nej!

DR. KANN

Hvordan gik det så op for Dem?!

WISBY
rejser sig i ekstase

Jeg siger Dem, jeg siger Dem, hun kom ind til mig, som hun gik og stod i levende live — i sin sorte kjole med kniplingskraven over . . .

DR. KANN
hvisker

. . . Amalie? Deres afdøde —?

WISBY

Brudenatten! Jeg sad i min seng, i alle fald syntes jeg, at jeg sad lysvågen i min seng, da hun kom og så sørgmodig på mig: »Hun, som du kommer fra, hun har ta't livet af mig!« sa' hun.

DR. KANN
som før

Det sa' hun?!

WISBY

Og siden, — ja, siden har alt været fortvilet. — Jeg har ikke tænkt på andet.

Går fra ham, kommer igjen

Men er jeg hendes medskyldige, — nu ja, så, så — — —

DR. KANN

Dette kan ikke fortsætte!

WISBY

Det *må!* Netop derfor!

DR. KANN

Der er en, som kan hjælpe her.

WISBY

Mig —? Hjælpe mig? Tror De, jeg vil hjælpes? Tror De, jeg vil tilgi' mig selv?

Der er et ordsprog, som lyder: vi høster, hvad vi har såd. Men jeg siger Dem, — jeg siger Dem —: vi høster, fordi

vi *ikke* har såd! Ugræs høster vi! Jeg har ingenting bestilt i mine dage. Det gir usunde instinkter.

DR. KANN
afbryder

Dette kan ikke fortsætte! Kort og godt! Der lever en, som har tilgivelsens magt. Hun kan gi Dem den — dag for dag — i Deres eget hjem.

WISBY

Borgny?! Jeg tør ikke se hende igjen! Efter denne dag, efter hvad jeg nu ved —?

DR. KANN

Hun tør! Og det er hovedsagen! Hun vil ta Dem i sine armer!

Det var for at få det istand, at jeg tog dette med.

Går hen til portrættet

WISBY

Ja, åbn igjen! Et øjeblik!

DR. KANN
gjør det

De ligner hverandre, mor og datter, som to — —

WISBY
med øjnene på portrættet; uden at høre ham taler han samtidig

Herregud! — Jeg siger, jeg siger: tilgiv mig!

DR. KANN

Vil De beholde det, Wisby?

WISBY
ræd

Nej, nej! — Tag det med!
han går mekanisk mod døren til højre. Sagte
Den er jo åben?! — Ikke nu længer! — — Men den var!

DR. KANN

Døren har været åben længe.

WISBY

Er det muligt?! — Men da jeg så efter...

DR. KANN
står ved portrættet

De vil altså ikke beholde det?

WISBY

Nej! Tag det med! Det maa ikke være her!

DR. KANN
lukker rask til. Tar det til sig og henter sin hat

Så går jeg. Farvel!

WISBY
står atter rent mekanisk ved døren til højre. Da han vender sig, opdager han, at dr. Kann er borte. Han ser, at dr. Kann har ladet døren stå åben efter sig, går for at lukke den. Udenfor den åbne dør står en kvinde, nøjagtig klædt som portrættet og med samme åsyn. Wisby vakler bagover og roper af al sin magt

Lydia! Men Lydia!

LYDIA
kommer styrtende ind fra højre i en elegant løs morgenkjole og udslaget hår. Hun ser det samme og farer mod sin mand. De to står tæt op til hverandre. Kvinden derude, som syntes at ville ind, går videre

WISBY

Dette — dette er anden gang! Nu kan ingen ta fejl.

LYDIA

Men hvad er det?

WISBY

oprørt

Siger ikke din samvittighed dig det?

LYDIA

fatter sig

Min samvittighed? — Gå op og luk døren!

WISBY

Det tør jeg ikke.

LYDIA

Jeg tør!

hun går rask opover; men deroppe stanser hun og viger bagover. I det samme lukkes døren udenfra

WISBY
nærmere

Hvad så du?

LYDIA

Intet. — Der er intet. Absolut intet. Du er naturligvis drukken.

WISBY

Hvad er jeg —?

LYDIA

Dette har dr. Kann fundet på!

WISBY

Dr. Kann —? Men Lydia —!

LYDIA

Jeg har hørt hvert ord, I har talt sammen.

WISBY

Det har du?!

LYDIA

Du har udleveret mig! Du har bedraget mig. — Du, som sa', vi skulde begynde livet fra nyt af! Intet skulde mere være til af det, som havde været. Ikke for dig, ikke for mig. Det lovet du! Og brød det første morgen! Og altid siden! — Altid siden! — Har du endnu ikke pint mig nok?

WISBY

Men Lydia —?

LYDIA

stamper

Har du endnu ikke fået sagt mig alt? Er det endda ikke slut.

WISBY

med værdighed

Jeg skal gå. Men jeg siger dig, — jeg siger dig —!

går

LYDIA
efter

»Jeg siger dig —, jeg siger dig,« at du er en usling! Skjændig har I løjet på mig! Å, skjændig, skjændig!

WISBY
har i sit sindsoprør glemt at lukke døren, så den atter står åben
Nu høres en melodi nynnet udenfor. En ung, blond mand stanser i døråbningen

ANDET MØDE

LANGFRED

Står du der?

han træder ind og lukker døren efter sig. Så går han langsomt, forudnydende, nedover mod hende

LYDIA
havde ved første nyn stanset, lysnet. Fører begge sine hænder op til hjærtet. Sådan blir hun staaende. Hun vender sig ikke

LANGFRED

stanser bagved hende og hvisker ind i hendes øre

Tak for igåraftes!

Så smyger han armene ind under hendes

LYDIA

kaster sig om og ind til ham. Gjemmer hodet mod hans skulder

LANGFRED

Lydia!

LYDIA

brister i gråd

LANGFRED

Har noget hændt?

LYDIA

Slip mig ikke, Langfred! Gjem mig!

LANGFRED

Hvad er det, min ven?

LYDIA
svarer ikke; men vi ser på trækningerne gjennem hendes legeme, at hun gråter

LANGFRED
Noget ondt for min skyld? Hun svarer ikke — — Har nogen sagt dig noget?

LYDIA
ryster på hodet

LANGFRED
Ved du, at onkel er her?

LYDIA
heftig
Ingen må skille os, Langfred!

LANGFRED
rask
Har *han* sagt noget? Hun svarer ikke Har han talt med dig?

LYDIA
ryster på hodet

LANGFRED
Vi talte længe om dig idag. Onkel og jeg.

LYDIA
løfter rask hodet, idet hun halvt løser sig fra ham. Ser på ham
Hvad sa' han?

LANGFRED
Han kjendte dig. Det vidste jeg ikke.

LYDIA
Hvad sa' han?

LANGFRED
Bare det, som godt var.

LYDIA
tænker sig lidt om
Å, hvor han er klog!

LANGFRED

Hvorfor siger du det?

LYDIA

Fordi du ikke er klog. — Å, lad ham ikke kunne skille os, Langfred!

LANGFRED

Onkel?! Nej, hvordan falder du på sådant?

LYDIA

Ingen i verden kan være det for dig, som jeg er, — det har du selv sagt mig. Sig det igjen! Sig mig det!

LANGFRED

Ingen i verden!

LYDIA

For ingen elsker dig som jeg. Ingen kan elske dig som jeg. For ingen forstår din musik og dig selv som jeg. Du har sagt det. Ikke sandt, du har sagt det?

LANGFRED
kysser hende lidenskabelig

Er *det* svar nok! —

LYDIA

Aldrig nok! —

Å, sådan som jeg nu slynger mig om dig, vil jeg være inde i alt, du tænker. Der vi arbejder, der har vi også vor kjærlighed. Det har du sagt mig. Husker du? Du sa' det om sunde mennesker. Af samme instinkt, som vi vælger arbejde, vælger vi kone, — det har du sagt til mig!

LANGFRED

Det hár jeg kanske.

LYDIA

Du har, du har! Intet har gjort mig så stolt.

Jeg, som var forelsket i din rondo, længe før jeg så dig! Er ikke det et tegn?

Og sad og spillet den, da du kom ind? Første gang! Uventet! Det må da betyde noget? Være ordnet for os to? Hvad?

LANGFRED

Ingen har spillet min rondo som du dengang.

LYDIA

Det også! Det kan da ikke bare være et tilfælde?

LANGFRED

Det ved jeg ikke. Men det ved jeg, at siden kunde vi to ikke være fra hverandre.

LYDIA
ivrig

Også det! Også det! Og at så ronden vokset og blev til opera?

LANGFRED

Nej, det var den alt.

LYDIA

Så —?

LANGFRED

Husker du ikke —? Det var det første, vi talte om. Rondoen som opera, — for at forløse den store naturlængsel i eventyret?

LYDIA

Jo kanske. Indsmigrende Det er operaen, vi nu skal leve for.

LANGFRED
varmt

Naturligvis!

LYDIA

Men så må ingen skille os.

LANGFRED
ser forundret på hende

Hvad mener du?

LYDIA

Å, her er fare! Jeg ved det bestemt. D. v. s. jeg føler det. Jeg føler altid sådant forud.

Langfred, lad os rejse!

LANGFRED

Nu?

LYDIA

Endnu inat! Jeg ved ikke, — men jeg føler, at vi må! Å, lad os rejse, jeg ber dig!

LANGFRED

Så må jeg sige det til onkel.

LYDIA

Nej, nej, nej! Det er jo ham!

LANGFRED

Som vil skille os?

LYDIA

Han er her bare for det.

LANGFRED

Onkel?!

LYDIA

Alt sådant har jeg på følelsen. Jeg er så sikker! —

LANGFRED

Men han har sagt mig det stik modsatte! — På min ære!

LYDIA

Hvad har han sagt?

LANGFRED

At vi to holdt af hverandre, det forstod han så godt.

LYDIA

Det er nokså tvetydigt, det, Langfred.

LANGFRED

Onkel er åbenheden og sandheden selv.

LYDIA

Har jeg sagt andet?

LANGFRED

Han er min beste ven. Lige siden min fars død. Han siger mig alt. Uforbeholdent.

LYDIA

Det tviler jeg ikke om.

LANGFRED

Herregud, kan vi ikke få lidt musik? Jeg tørster efter musik. Jeg kom for det. Jeg har jo endnu ikke hørt dig spille.

LYDIA

Så måtte jeg være oplagt.

LANGFRED

Du er ikke —? Å, som det var skade!

LYDIA

Første gang jeg igjen skal spille for dig? Det må du da skjønne, — at da må jeg føle mig rigtig . . .

LANGFRED

. . . Lad os prate musik, da? Ja, lad os det! I hele denne måned har jeg ingen havt . . . vi sætter os! Vi har jo i grunden ikke talt med hverandre endnu? For igåraftes — —

LYDIA

Nå, nå!

LANGFRED

Jeg skal tie med igåraftes. Det er for godt til at tales om.

LYDIA

Vi sætter os!

LANGFRED

Men som vi plejer! Du der peger på chaiselonguen og jeg ved siden af.

LYDIA
lader sig føre

LANGFRED

Å, som dette er længe siden! Han lægger hende. Hun vælger selv stilling med den ene arm under hodet, den andre langs efter legemet Han ordner lidt ved benene, rejser sig, ser på hende Som en bølge! Jeg har engang set en bølge på et maleri. En eneste en. Den kom imod os — —

LYDIA
ler

— for at begrave os?

LANGFRED

Ja, suge os i sig!

LYDIA

Undinen! Altid undinen!

LANGFRED

idet han tar en stol

Hvad vil du, jeg ellers skal tænke på?

han sætter sig

LYDIA

— — Jeg havde en oplevelse, mens du var borte.

LANGFRED

En oplevelse?

LYDIA

Det er kanske ikke ordet. Lad os si': et syn.

LANGFRED

Befatter du dig med syner?

LYDIA

ler

Også det er galt! Jeg vil fortælle, som det var. Jeg så snekrystaller i solklar luft.

LANGFRED

Det snedde i solklar luft?

LYDIA

Ikke snedde, nej snekrystaller var det, de allerfineste snekrystaller, de drysset ....

LANGFRED

betagen

.... i solklar luft?

LYDIA

.. i solklar luft! Jeg har aldrig set noget så tindrende rent. De glimtet i luften, i solen, millionvis, og faldt uden lyd.

LANGFRED

Hvorledes skulde *det* gjøres om i musik? For det gir musik. Ikke sandt?

LYDIA

Gjæt nu, hvad jeg gjorde det til?

LANGFRED

Å, — et seraf-kor! Fjærnt, usynligt?

LYDIA

Nej! — Jeg var nærmere ved. Nærmere her. Jeg tænkte på dig og mig.

LENGFRED

Hvad for noget?

LYDIA

Hvis du kunde få det, som *du* vilde, da skulde jeg være fordelt i din musik som atomer. Jeg skulde glimte i den som snekrystaller og gjøre den fin. — Forstår du?

LANGFRED

Nejgu, om jeg gjør!

LYDIA

rejser sig i sæde

Du elsker mig bare i din musik.

LANGFRED

Ulegemlig?

LYDIA

Nå— nå! — Nu for tiden er jeg undine. Du ser i mig bare din undine!

LANGFRED

— Om så var?

LYDIA

ivrig

Om så var?! Det er jeg ikke nøjd med. Jeg elsker *dig!*

LANGFRED

Jeg kan ikke se forskjellen.

LYDIA

Du kan ikke?! lægger sig igjen Nå, du gode —!

LANGFRED

Du tror kanske, du elsker mig uden min musik?

LYDIA

Ja! Ja, siger jeg dig!

LANGFRED

Uden den kjendte du mig ikke engang! Så fuldstændig var jeg blet en anden.

LYDIA

Men jeg vil være mere for dig end din undine! Du gjør mig ræd.

LANGFRED

Så? Hvad tror du undinen er for mig?

LYDIA

En operatekst! En mængde motiver. Et inspirationstema! Uudtømmeligt kanske; men deri er ikke du og jeg.

LANGFRED

Jo, så sikkert, som at der er vor natur! For pokker, det er da den, som har valgt! Har valgt netop dette! Senere vælger vi kanske andet og mødes i det. Kanske! Men nu er vi her! Således forløses vor natur! Således udvider den sig. Det står fast! Ikke sandt?

LYDIA
hvisker

Kanske. — Tildels.

LANGFRED

Hvad er undinen andet end selve havet? Et digt om havet? Havet, som vil i land, uroen omkring det faste? Husk, at havet spejler også himlen; husk det! Spejler også himlen. For en længsel, du? Hvor må det ikke, — hvor må ikke havet se tungsindig ind i uendeligheden? Ikke sandt? For en længsel? Landet kan det ikke rokke, himlen kan det ikke nå.

LYDIA
hvisker

Nej.

LANGFRED

Men det er jo musikken, kjære! Musikken omkring livet. Som havet omkring landet. Det, som går ud fra det på eventyr. Fortsættelsen ligesom. Det, som ikke kan holdes. Ikke indhentes. Men heller aldrig få ro.

LYDIA
hvisker

Undinen.

LANGFRED

Undinen, som rækker hænder mod himlen efter mere! Spejler himlen, men har den ikke. Derfor udover! Udover fra alt fast og uopnåeligt. Både omslynger og flygter. Ikke sandt? Både attrår og viger.

LYDIA
har rejst sig i sædet, sitrer, vil drage ham til sig

LANGFRED
rejser sig

Altid på grænsen! Mellem kjendt og ukjendt. Længer end den selv ved, går musikken. Når alt er sagt, fortsætter musikken. Men den ender i det, som heller ikke den kan si'.

LYDIA
har også rejst sig

Langfred!

LANGFRED

Forklarer og sætter gåder. Øjnene fulde af himlen vender den tilbage i sig selv og hulker.

Å, der er øjeblikke så forfærdelige, at jeg kunde kaste mig bagover fra alt, jeg også. Som bølgen, skumknust.

For jeg når ikke! Jeg når ikke!

LYDIA
ind til ham

LANGFRED
da han samler sig

Nej, gråt ikke! Dette gjælder mig, ikke dig!

LYDIA

Os begge!

LANGFRED

Gråt ikke! Jeg vilde bare, du skulde skjønne, det er ikke så lidet endda, når jeg kalder dig »undine«.

LYDIA

Jeg har denne angst. Tag den fra mig. Tag mig op til dig! Lad mig få være med! Gjem mig hos dig!

LANGFRED

Jeg slipper dig aldrig.

LYDIA
lidenskabelig

Å, Langfred! — Det navn har du fåt

for min skyld. Du skal gi mig den lange fred.

trykker sig tæt ind til ham

LANGFRED

fortrolig, idet han ser hende ind i øjnene

Tror du ikke, jeg forstår —?

LYDIA

Fra jeg var seksten år, — å før, længe før! — — sad jeg deroppe på podiet, spillet, spillet . . . og tænkte: bare nu en kom og tog mig og bar mig bort! Til et overskygget sted! Så ingen så mig og jeg ingen. Det tænkte jeg, mens jeg sad og spillet. Men der kom ingen.

LANGFRED

Lydia! —

LYDIA

Der kom nok! men ikke den, som kunde bære mig bort. Ikke du!

LANGFRED

Undine, — som du har kjedet dig? Ikke sandt?

LYDIA

Å —!

LANGFRED

fortroligere

Og gjort gale streger —? Ikke sandt? Af kjedsomhed? Ikke sandt?

LYDIA

løser sig rask

Ved du noget? Har du hørt —?

LANGFRED

Ikke det bitteste! Nej, jeg skjønner det.

LYDIA

Du skjønner det!

LANGFRED

En kan ikke spille som du uden at ha havt...

LYDIA

... stærke længsler, Langfred!

LANGFRED

som før

... Mere end længsler! Ikke sandt? Dengang jeg først hørte dig, tænkte jeg —, ja, ved du, hvad jeg tænkte?

LYDIA

svarer ikke

LANGFRED

»Hun der har dukket dybt! De energiske grebene ned i det hemmeligste, de har hun ikke for intet. Hun der har været i

suget selv, hun. På vej at gå tilbunds. Hjærteskrig!«

LYDIA

Å —!

LANGFRED

Men hun har kravlet sig op igien. For en kraft!

LYDIA

Den fik jeg, da jeg så dig!

LANGFRED

Nej, — du så mig ikke.

LYDIA

Jeg så dig, straks du trådte ind! Tror du, jeg kan ta fejl af sådant?

LANGFRED

Du så mig ikke! Det står fast! Du så slet ikke op. Jeg stod og ventet på det.

LYDIA

Så kjendte jeg, at du var der! Når jeg spiller, fornemmer jeg alt.

LANGFRED

Det kan være.

LYDIA

Å, Langfred! Det blev dog, som jeg havde drømt! Jeg sad og spillet, og så kom du! Kom og tog mig og bar mig bort. Til et overskygget sted. lægger sig ind til ham Nu skjønner jeg, hvorfor det ikke kunde hændt før. Du er jo yngre end mig. — Det gir mig ofte slig angst, det også.

LANGFRED

Af os to er du den yngste, den stærkeste, den vildeste!

LYDIA

kaster sig om hans hals med et let skrig

LANGFRED

Er det ikke sandt, kanske?

LYDIA

hvisker

Det udretter kjærligheden, Langfred!

LANGFRED

Så *den* gjør det?

LYDIA

En blir større på den! Det er ikke andet vi vil, når vi elsker, end selv at bli større.

LANGFRED

Som du er vis idag!

LYDIA

Du kunde da ingen anden elske end en, som gav dig musik? Mere musik?

LANGFRED

Nej.

LYDIA

Ser du? Hun må være musik, den du elsker.

LANGFRED

Det må hun. Men det kan hun være uden at spille.

LYDIA

Hun kan være musik uden det?

LANGFRED

Det kan hun.

LYDIA

Tror du?

LANGFRED

Jeg ved det.

LYDIA

Har du truffet nogen, som —

LANGFRED

Det har jeg. Å, flere!

LYDIA

Som gav dig musik? Uden at kunne musik!

LANGFRED

Javist! — Hør, — end om du nu var oplagt?

LYDIA

Til at spille?

LANGFRED

Ja? — Å, spil lidt!

LYDIA

Netop som du siger mig, at det er ikke noget det at kunne spille?

LANGFRED

Det var ikke, hvad jeg sa'. —

Men er det ikke muligt at tale om andet end os selv?

LYDIA

Det er det vist.

LANGFRED

Ja, undskyld mig! Men jeg pines af noget, jeg ikke fik sagt dig igår. Jeg vilde ikke, det skulde forstyrre os. Første gang.

LYDIA

angst

Hvad mener du?

LANGFRED

Jeg har ikke arbejdet. Jeg kan ikke mere arbejde.

LYDIA
forskrækket

Du kan ikke arbejde?

LANGFRED

Jeg kan ikke!

LYDIA

Du? — Du, som er rigere end alle de andre tilsammen!

LANGFRED
heftig

Sig ikke sådant til mig! —

Undskyld mig! — —

Sist vi var sammen, fik jeg så mange idéer. Det er sandt. Jeg har aldrig været rigere. Men jeg kunde ikke gjøre noget ud af dem. Jeg fik ikke ro til det.

LYDIA

Du rejste jo for at få ro?

LANGFRED

Men jeg fik ikke! Jeg kan ikke mere arbejde! — —

Kanske har emnet også nogen skyld. Det har ikke fuld sandhed for mig. Og så er det så ensformigt. Bare denne længsel, denne uafladelige længsel —

LYDIA

— efter en sjæl, Langfred! Til højere liv.

LANGFRED

Javist. Men det vender allevegne tilbage til den samme endeløse hiving — som hos Wagner. Og det ligger ikke for mig.

LYDIA

Ingen, *ingen* kan variere et emne som du!

LANGFRED
fortvilet

Sig ikke sådant til mig! — —
Du skal få den hele sandhed. Når jeg er borte fra dig, går alt op i længsel efter dig. Og når jeg er hos dig —

LYDIA
rask afbrydende

Lad os gå til flygelet!

LANGFRED

Ja, lad os det! — — Hvis jeg nu tør —?

LYDIA

Tør?! Det var jo, hvad du vilde?

LANGFRED

Jeg skal si' dig — — tar i lommen jeg har noget med.

LYDIA
iler til flygelet

Og det sa' du ikke straks?!

LANGFRED

Jeg føler mig ikke tryg! Det er vist ikke —

LYDIA

har åbnet flygelet

Kom nu!

Slår nogle takter an af hovedemnet i »Undinen«

Husker du—?

LANGFRED

bestemt afbrydende

— Nej! Jeg vil ikke! Det er ikke på højde med det der

putter manuskriptet dybere i lommen

LYDIA

rejser sig, går hen til ham og siger ømt

Langfred!

LANGFRED

Du ved ikke, som jeg har havt det vondt.

LYDIA

Og du skrev ikke til mig. Så var jeg jo kommet!

LANGFRED

Jeg vilde ikke tilstå det. — Ikke sandt? Og så var jeg ikke klar.

LYDIA

Tak for det du så tyet til mig! Ligevel! Du skal ikke bli skuffet!

En bred, bred stilhed vil jeg skabe om dig. Som bodde du i en skog. I en stor skog, Langfred.

LANGFRED
opmærksom

Hvad mener du med det?

LYDIA

Hele kunsten er at komme alene. Væk fra alt udenom.

LANGFRED

Naturligvis!

LYDIA

Sist kunde vi ikke. Hele tiden gik tabt med det. Med hvad vi skulde finde på for at bli alene. *Det* var det, som gav uroen. — Skjønner du ikke det?

LANGFRED

Kanske —? Ja, ved du —

LYDIA
afbrydende

— Lad os rejse, Langfred! — Ja, der gives ikke noget andet!

Du og jeg, jeg og du, — og stilhed, stilhed, ingen, ingen andre og intet andet, så skal du se!

LANGFRED

Ja, gid det gik! — Jeg er kommet langt ned!

LYDIA

Lad os rejse, Langfred!

Å—! Å, gå med mig i byen! Nu straks?

LANGFRED

I byen?

LYDIA

Jeg bare springer ind og klæ'r mig om, så går vi ud i byen og gjør os færdige.

LANGFRED

Hvad har byen med det at bestille?

LYDIA

Jeg skal dog ha lidt til min rejse-garderobe!

LANGERED

Har *du* ikke nok garderobe!

LYDIA

For rejsen? Nej.

LANGFRED

ler

Vi, som skal bort for at være alene —?

LYDIA

Du skjønner vist ikke, hvad en garderobe er, du?

LANGFRED

Jo! Mange kufferter! Store, uhåndterlige bæster! Fandens hefte!

LYDIA

Men der er noget i alle de kufferter, som kan bli til kunst. Omtrent som dine nodepakker.

Svar mig: hvad ved en maler?

LANGFRED

En maler? — I regelen ikke stort.

LYDIA

I sin kunst mener jeg; i sin kunst?

LANGFRED

Å! — Jeg tænker: en del om tegning og om farver...

LYDIA

Og en billedhugger?

LANGFRED

En del om linjer og former.

LYDIA

Og en musiker?

LANGFRED

Hvad skal dette . . ?

LYDIA

afbrydende

Og en musiker?

LANGFRED

Nu, — en del om klang og . . .

LYDIA

En garderobe er alt dette tilsammen!

En del af os selv — at sige, når vi har den på. Og vi selv, du? Vi selv —

LANGFRED

kysser hende

Henrivende! — Jeg går med dig!

de står nede ved døren til højre

LYDIA

Nu er du varmere.

LANGFRED

Finder du?

LYDIA

Ja, ikke som du skulde være!

Du —, at elske en som dig, gir angst. Kan du si' nej til det?

LANGFRED

Ja.

LYDIA

Jeg vil ikke smigre dig med at forklare dig det.

LANGFRED

Farvel da!

går

LYDIA

hvisker efter ham

Du må ikke la' din onkel vide om det!

LANGFRED

vender sig leende

Naturligvis måtte onkel komme tilslut!

Går

LYDIA

som nu står ved døren til højre

Går du den vej?

LANGFRED

Er der nogen anden? — Som er fri? —

LYDIA
glider baglængs ud til højre

LANGFRED
efter

Tæppet

TREDJE HANDLING

Et mindre rum i samme hôtel. Dør i baggrunden. Til højre for den en seng med skjærmbræt foran. Fremfor den en ret stor, opslagen kuffert, en hatæske. På en stol et rejsetæppe, oppe på det er sat en mindre toiletkuffert, en hat ovenpå den igjen. Længer frem et stativ og på det en kuffert for noder. Der ligger noder på gulvet ved siden af

Ved kufferten står Langfred Kann og sorterer noderne. Somme slænger han væk, andre lægger han med omhu i kufferten

På den modsatte væg (til venstre altså) toiletbord, et klædesskab. Ude på gulvet et bord med stoler til. Længst fremme en dør

FØRSTE MØDE

Det banker på døren til venstre

LANGFRED

Kom ind!

DR. KANN

kommer ind; han har en liden æske i hånden

Nå —? Du pakker?

LANGFRED

ivrig

Det er en del noder, som har ligget igjen her siden sist. Sommetider må de sorteres.

Fortsætter arbejdet

DR. KANN

har gjort en tur op til den store kuffert; nu over til klædesskabet, som står halvåbent. Han ser ind

Du har jo tømt klædesskabet også?

LANGFRED

Jeg kom igåraftes. Og har endnu ikke pakket ud.

DR. KANN

Her har jeg noget til dig.

Langfred vender sig

Du ved, vi kunde ikke finde din fars signet —.

LANGFRED
glad

— Har du fundet det?

DR. KANN

Det var gåt istykker. Din far havde netop sendt det væk for at få det gjort istand, dengang han blev syg.

Men kobberstikkeren havde forlagt adressen. Det blev ikke krævet, og han vidste ikke, hvem det tilhørte. Så får han tilfældig en bestilling af mig — og ser samme segl. Sådan kom det frem igjen. Her er det!

LANGFRED

Inderlig tak! Noget kjærere kunde du ikke bringe mig.

Han har taget det op af æsken og læser i det:

Laboremus!

Der er det!

DR. KANN

I vort segl.

LANGFRED

Jeg håber i vort blod.

DR. KANN

Du ved, jeg er her ikke alene. Jeg har en ung pige med.

LANGFRED

Som du hentet i London? En amerikanerinde?

DR. KANN

Nej, hun har opholdt sig i Amerika; men hun er norsk.

LANGFRED

Og taler norsk?

DR. KANN

Javist. Hun er ganske ung. Bare sytten år.

LANGFRED

Ja, hvad hun? — Jeg har så liden tid.

DR. KANN

Det har du?

LANGFRED

Ikke sådan at forstå! — Hvad er det med hende?

DR. KANN

Jeg kom til at fortælle hende fabelen i din »Undine«. — Du har vel ikke noget imod det?

LANGFRED

Nej!

DR. KANN

Ved du, hvad hun så sa'?

LANGFRED

Nå —?

DR. KANN

»Den synes mig noget ensformig«.

LANGFRED

Den syttenårige! Men det har hun ret i! Er hun klog?

DR. KANN

Nokså ejendommelig. »Jeg ved, hvad en undine er,« sa' hun. »Jeg kunde fortælle ham om én.«

LANGFRED

Hun? — Hun mener fra et eventyr?

DR. KANN

Nej, fra en virkelig begivenhed. »Det kunde vende op og ned på hele hans plan,« sa' hun.

LANGFRED

N—å?! Du har vel hørt det? Kan du ikke fortælle mig det?

DR. KANN

Vil du ikke heller høre hende selv?

LANGFRED

Ja, kan jeg det?

DR. KANN

Naturligvis.

LANGFRED

Men når? Nu straks!

DR. KANN

Hvorfor ikke? Kan hun ikke komme herind?

LANGFRED

Går det an?

DR. KANN

Du tror, hun er ræd? Amerikanerinde og norsk på én gang!

LANGFRED

Formodentlig er det jeg, som må være ræd?

DR. KANN
idet han går

Heller det. Hun er indenfor her.

Han går til døren

LANGFRED
skynder sig at bringe lidt orden tilveje

DR. KANN
høres sige udenfor døren

Kom bare med!

Straks efter ser vi:

BORGNY
i en sort kjole med kniplingskrave over og med kniplingsmanchetter, frisure o. s. v. som på portrættet fra anden handlings første del

DR. KANN
følger

Må jeg forestille Miss Auclaire — min nevø, Langfred Kann.

LANGFRED

De ser Dem så om, frøken?

BORGNY

Jeg trodde, her var et piano.

LANGFRED

De spiller?

BORGNY

Ikke stort. Men jeg tænkte, De spillet?

LANGFRED

Jeg er her bare på gjennemrejse.

BORGNY

De skal rejse?

LANGFRED

Ja. — Ja, ikke straks!

BORGNY

Jeg havde glædet mig så til at høre en komponist spille.

Det banker på døren til venstre

LANGFRED

ærgerlig

Hvem kan nu det være?

DR. KANN

Å, det er vist til mig. Tillader du?

går mod døren, åbner den, en tjener med et kort på en bakke

DR. KANN

ser på kortet

TJENEREN

Cette personne dit que monsieur l'attend.

DR. KANN

C'est bien. — Å, undskyld!

går, tjeneren efter

LANGFRED

Behager ikke frøkenen at sidde ned?

BORGNY

Tak.

De sætter sig på hver sin side af bordet

LANGFRED

De har jo noget at fortælle mig?

BORGNY

Kan jeg begynde?

LANGFRED

Som De vil.

BORGNY

Jeg ønsker at fortælle Dem om noget, som er hændt i min slægt. En dame, en af de ædleste kvinder, som har levet, blev meget syg. Hun sad i sin stol eller lå i sin seng, hun kunde ikke mere, ikke spille, som var det kjæreste hun vidste, og ikke længer ha sin datter hos sig.

LANGFRED

Hvorfor kunde hun ikke ha sin datter hos sig?

BORGNY

Sygdommen var smitsom.

LANGFRED

Å!

BORGNY

Denne længsel, efter musik og efter datteren, forværret sygdommen. Lægerne fandt på, at hun i det minste skulde høre musik. Familjen bodde på landet, men var meget rig. Så averterte de gjennem musikbureauerne efter en udmærket pianistinde.

LANGFRED

Sygdommen var jo smitsom?

BORGNY

Derfor varte det længe, før nogen

meldte sig. Men så var der en, som turde.

LANGFRED

En dygtig en?

BORGNY

En overmåde dygtig. En med ry sogar.

LANGFRED

Dette interesserer mig: Musik som lægedom! — Hvordan gik det?

BORGNY

Udmærket! Hun rent betog. Der var ved hendes person og ved hendes spil noget, — noget, som hypnotiserte. Den syge levet op igjen, appetitten tog til, søvnen kom. Livsmodet vokste, så lægerne fik håb. Der gik ord af det! Her havde musikken virkelig gjort et under.

LANGFRED

At musikken har lægekraft, — hvem kan tvile om det?

BORGNY

Foruden den syge var der en til, som hørte på. En sky mand, skjult i en krog.

LANGFRED

Den syges mand?

BORGNY

nikker

De havde levet ensomt derude på godset, disse to. Han vilde ha det så, og hun føjet ham, skjønt hun selv var livlig af sind, rigtig munter.

LANGFRED

Han var en særling?

BORGNY

En passiv natur. Han levet mest med

sine tanker. Og med naturen. Han elsket musik, han også. Nu frydet han sig over spillet, og især over, at hans hustru kom sig. Han beundret kunstnerinden, hans taknemlighed kjendte ingen grænser. Det så hun, — og det benyttet hun sig af.

LANGFRED

Til at overliste ham —?

BORGNY

Hun havde mange midler. Og han slet ingen erfaring. Så han var let at ta.

LANGFRED

Hvad siger De?

BORGNY

Hun vilde ikke længer helbrede hans hustru, hun vilde ha hende afvejen. Hun vilde ha hendes plads!

LANGFRED

Men den syge —?

BORGNY

Forstod alt. Å, straks! En åndig, sensitiv natur.

LANGFRED

Og talte ikke?

BORGNY

Det vilde heller ikke jeg ha gjort. — Snart kunde hun heller ikke.

LANGFRED

Hvorledes?

BORGNY

Den andre tog jo kræfterne fra hende. Tommevis! Med sine ønsker, med sine øjne. Med sin musik. Hun vendte også musikken mod hende!

LANGFRED
rejser sig

Nu har jeg aldrig —!

BORGNY

Den stakkars syge havde fortrolighed til en af lægerne fra gammelt. Men han havde været borte. Da han kom tilbage, kunde hun ikke længer si' noget. Hun skrev. Et par linjer nu ... et par linjer da ... og bad om at få dø.

LANGFRED
stille

Og døde?

BORGNY
nikker

LANGFRED

End at være så hjærteløs! At bruge musikken således?!
gjør en sving bortover
Dette skulde De ikke ha fortalt mig.

Jeg er af dem, som aldrig mer blir det kvit.

BORGNY
rejser sig, roligt

Det skal De heller ikke bli.

LANGFRED
stanser op

BORGNY

Her har De jo undinen!

LANGFRED

Undinen —? Dette?

BORGNY

Så mørk, så lidenskabelig. Hun har farve af sit element.

LANGFRED

Det har hun også hos mig! Tvil ikke om det. Men så kold?

BORGNY

Bølgen *er* kold.

LANGFRED

Hun elsker. Og hun vil op.

BORGNY

Ja. Men når noget kommer ivejen, dræber hun.

LANGFRED
i et glimt

Naturligvis —! Altså: han skal være gift?

BORGNY

Ja.

LANGFRED

Den, undinen elsker, skal være gift? — Undinen — undinen ser dem en morgen sammen på stranden. Javist: ser dem omfavne hverandre. Da beslutter hun at dræbe. Straks! — Pinedød!

BORGNY

Så indsmigrer hun sig for hende, lokker.

LANGFRED

Drar hende til sig, kamp, den mørke røst og den hvide! Og åndekorene! De fra havet, og de fra verdenen ovenover. For farver!

BORGNY

Men da må *han* ikke mere ville vide af hende?

LANGFRED

Det står fast! Naturligvis! Undinen har krænket love, hun ikke kjender. Stængt for sig den verden, hun vil op i. Forstår intet.

BORGNY

Så stødes hun vel tilbage i havet?

LANGFRED

Tilbage i havet. — Formerne blir større, og de to uforenelige elementer . . . mere for sig selv Dette vil jeg straks fortælle.

BORGNY

Ja, De arbejder jo sammen med en?

LANGFRED

Nej, det gjør jeg ikke. Jeg arbejder alene. Men jeg har en, jeg rådfører mig med. En stor pianistinde. Han stanser ved ordet Hende vil jeg fortælle det til.

Med rask overgang

Og De er bare sytten år?

BORGNY

Nej, jeg er mere. Jeg er sytten år og tre måneder.

LANGFRED

Ja, det kunde jeg tænke, — at De var mere.

BORGNY

Jeg vilde gjærne si' en ting til?

LANGFRED

Hvorfor bare én?

BORGNY

Fordi jeg kan ikke flere. —
Han, — ja, han, som undinen elsker, må være en sværmer.

LANGFRED

Sådan har jeg det. En natursværmer.

BORGNY

En digter, en musiker f. e.?

LANGFRED

Hvorfor?

BORGNY

Jo, sådanne folk er lettere at ta.

LANGFRED

Og De er bare sytten år og tre måneder?

BORGNY

Og fem dage.

LANGFRED

Ja, det kunde jeg tænke! For sytten år og tre måneder var altfor lidet. —
Har De slet ikke mere at si'?

BORGNY

Bare det ønske for Dem, at der De arbejder, må der være ren luft. — Farvel!

LANGFRED

Et meget beskedent ønske.

BORGNY

De kan ikke forlange mere af en, som bare er 17 år, 3 måneder og fem dage

hilser

LANGFRED

samtidig

Og fem dage! Jeg gad vide, om der ikke skulde være nogen timer til?

BORGNY

Jeg skal gå ind og regne efter.

Når jeg har gjort det, må jeg så få komme igjen?

LANGFRED

Ja, naturligvis!

BORGNY

Så fik jeg kanske med det samme høre, hvad Deres dame siger til forandringen? Ja, De fortæller hende vel historien?

LANGFRED

Kan De spørge! Det er altså ikke mere?

BORGNY

Nej, tak. Det er nok.

hilser igjen

LANGFRED

På gjensyn altså!

følger hende til døren. Vender sig strålende

ANDET MØDE

Det banker på døren i baggrunden

EN HOTELTJENER

Madame Wisby fait demander, si monsieur peut l'accompagner en ville pour faire des emplettes.

LANGFRED

Annoncez moi à Madame Wisby. Dites que j'ai à lui parler.

HOTELTJENEREN

Madame Wisby est là.

han skyver døren helt op; den har ikke været lukket

LYDIA

sees i elegant spaserdragt. Hun drager netop sine hansker på. Tjeneren går. Lydia træder ind

Hvad er kommet ivejen? Dr. Kann?

LANGFRED

idet han går op og lukker

Nej, nej, nej! — Noget helt andet! Helt, helt andet! Kommer Det gjælder undinen. Hun er blet mere naturmagt. Det sentimentale er væk! Frygtelig er hun blet! Større!

LYDIA

Et andet sujet?

LANGFRED

Nej, det gamle, men udvidet! — Han, som undinen forelsker sig i, han, som skal hæve hende op, han har en hustru.

LYDIA

Han skal være gift —?

LANGFRED

Vent nu! Tusen gange bedre! Vent bare!

Undinen ser dem sammen på stranden —

LYDIA

Ham og hustruen?

LANGFRED

Ham og hustruen. Ser hustruen kjærtegne ham. Ser ham omfavne hustruen. Ser dem går bort sammen med armene om hverandres liv.

Du kan tænke dig hendes raseri? Ikke sandt?

LYDIA

Men dette er jo noget —

LANGFRED

Nej, vent nu! Så først begynder det egentlige! En undine, — en undine vil frem, hun. Vildt frem. En undine tåler

ingen modstand. Hele hendes hær er omkring hende. Næste gang hustruen er på stranden, lyder lokkesange allevegne fra. Lokkesange! Og midt op af disse lydbølger stiger så undinen selv. Denne mørke store røst, — du kan høre den, ikke sandt? — Den forkynder naturen. Forkynder sundheden for hustruen, som er sygelig og mat. Helbred skal stryge ind over hende fra havet! Kom, synger koret, allevegne fra. Lokkende, lokkende. Kom, så blir du din mand til behag, synger undinen. I min favn venter sundheden dig.

LYDIA

Hun dræber hus —?

stanser

LANGFRED

Det slår dig — ikke sandt? *Det* åbner nye vidder! Hun ved jo ikke, hvad hun gjør; hun er undine.

Så kommer han, netop som det sker.

Hans fortvilelse først, så hans afsky, hans had! Og undinens forfærdelse. Hun forstår det jo ikke!

Så korene! De store korene, — nu vokser de! Undinens kor, som kjæmper hendes sag, og vil løfte hende op. Og den moralske verdens kor! Å, som de nu samler sig! De stormer til, de styrter hende og hendes under torden og forfærdelse!

Tilbage i havet! — — — — —

Sagte

Jeg synes ikke, jeg har tid til at vente!

LYDIA

Hvordan har du faldt på det der?
Du har ikke læst det?

LANGFRED

Nej, — en historie, som blev fortalt mig netop nu, — den har skabt det! En virkelig begivenhed. Græsselig.

LYDIA

En historie —?

LANGFRED

En historie om en syg hustru, som var så musikalsk. De tænkte: kanske musikken kan helbrede! En sublim idé, ikke sandt? Og så hentet de en stor pianistinde — — —, en pianistinde til hende. Hun skulde daglig skjænke i denne styrkedrik.

Og det gjorde hun med underbar virkning. Den syges kræfter vokste. Vokste i musikken. Som blomster, de bærer op af kjælderen og sætter i varm luft.

LYDIA

Det var jo prægtigt.

LANGFRED

Prægtigt? Du siger prægtigt? Ved du, hvad hun gjorde?

LYDIA

Pianistinden?

LANGFRED

Hun dræbte hende!

Tænk, du, at kunne helbrede med musik, og så bruge den til at dræbe med! Hun vendte den om! Hun tog *manden!* Hun myrdet hende, som lå der, afmægtig. Med tusen hemmelige kunster.

LYDIA

Hvem — hvem har fortalt dig det? Dr. Kann?

LANGFRED

Onkel? Ikke ét ord har han sagt. Ikke det allermindste! Dette med onkel blir en fiks ide! — —

Tænk dig nu orkesterforingen omkring denne nye, hvide røst! Afmagtens rop, uskyldens hvide klage! Og så naturkulden, som den går under i! Den mørke røst.

LYDIA

Men sådan kan det umulig være gået til.

LANGFRED

Hvad mener du —? Hvad taler du om?

LYDIA

Hende, — hende, som de skal ha dræbt.

LANGFRED

Den syge? Hvordan falder du på det? Hvordan er det gåt til?

LYDIA

Hvad ved jeg? Hvem kan også vide det? Skjønner du ikke, de har narret dig?

LANGFRED

Nej. — Hvem fanden skulde også ha interesse af det?

LYDIA

Denne blegsottige kvinde, som de vil dra' ind i din opera! Hvad har hun der

at gjøre? I naturmagternes hjem? Hun, den syge? Male »hvidt«, siger du. Det blir gustent »hvidt«, det. Måne — måne!

LANGFRED

Du tar parti *mod* hende?!

LYDIA

Når der står en mand imellem? På den ene side en kvinde, som hverken kan leve eller dø. På den andre en sund og stærk en. Vil du, jeg da skal ta parti med den syge?

LANGFRED

Men Lydia —?!

LYDIA

Du vil tvinge mig til det?! Til at ha medlidenhed med hende, som ikke kunde være hustru. Og vel ikke havde været det på mange år.

LANGFRED

Hvorledes ved du det?

LYDIA

Du sa' det jo!

LANGFRED

Jeg?

LYDIA

Eller jeg så det for mig, mens du fortalte. Det følger jo af sig selv.

LANGFRED

Du bare glemmer én ting: Hun, den andre, pianistinden, var kommet der for at helbrede. Helbrede den stakkars syge med sin musik.

LYDIA

Og mens hun gjorde det, fik manden attrå til hende. — Det er da til at forstå, synes jeg.

LANGFRED

sees at ha møje med at bekjæmpe sig. Endelig siger han

Men når hun mærket det —?

LYDIA

Ja, hvad så? Jeg ved ikke, hvad skede. — Men jeg tænker mig, at hun tog ud sin ret.

LANGFRED

Sin ret? Mener du rovdyrets ret?

LYDIA

Går det ikke an at tale om dette — om dette, som hverken angår dig eller mig, — at tale, —

LANGFRED

— roligt om det? — Orker du det, så værs'go!

Stilhed

LYDIA

Du elsker bare de lykkelige, Langfred.

De, som har sine kræfter i orden. Så de overalt passer ind.

LANGFRED

S—å? Det var derfor, undinen blev min første kjærlighed? Fordi hun har sine kræfter i orden?

LYDIA

Nej; det kan ikke siges.

LANGFRED

Jeg tror heller ikke, det kan siges.

— — — — — —

Men det var jo egentlig ikke om dette. Det var operaen. Du har imod ændringen?

LYDIA

Har imod den? Det er for lidet: Jeg hader den! — Dette sentimentale juks!

LANGFRED

Sentimentalt? Dette?!

LYDIA

Det blir jo en kamp mellem kjærlighed og moral! Som om vi ikke havde nok af det!

LANGFRED

Jeg er ikke filosof —

LYDIA

— Ikke jeg heller! —

LANGFRED

— men det forstår jeg da, at her møder undinen, hvad *menneskene* har vundet. Kunde hun fatte det, så *havde* hun sjæl, hun også!

LYDIA

Hvad skulde hun fatte?

LANGFRED

At menneskelivet går efter højere love! Hun krænker dem og stødes tilbage. Kan

du ikke høre havmyldret omkring hende, hvor det uforstående stormer på! Trodser! Og så svarene ovenfra, strålesvarene, de sejerslysende lansekast. Og tordenen!

LYDIA

Det blir for stort for mig.

Det, jeg forstod mig på, var hendes savn. Hendes smerte ved det, hun levede i. Hendes længsel op til, hvad hun ikke kunde nå. Hendes higen efter højere livsform. Hendes tro på at nå den ved at vinde en mands sjæl. Og så del i livet gjennem ham!

hun bevæges

LANGFRED

Det er der! Og det blir der, altsammen!

LYDIA

For at forrådes! For at kastes tilbage i det, hun vil op af!

LANGFRED

Fordi hun vil nå det gjennem forbrydelse! Hun bryder den højere verdensorden, som hun vil op i! Det går ikke! Dette er det ny, som kommer til.

LYDIA

Forbrydelse —? Jeg ser ingen forbrydelse i undinen. Eventyret om undinen er den store naturlængsel. Den store kjærlighed til det ovenfor. Det, som frelser, hvad så hænder.

LANGFRED

Himlen i havspejlet. En drøm. En drøm frelser ingen.

LYDIA

Jo, hvis den mødes af en lige stor! Så stor en kjærlighed, at den kan ta den sværeste synder op! Ta hende i sine armer og hviske: jeg skal to dig ren! Mine øjne skal gjøre det, de alene; så fulde

af godt er de for dig. Alt, du har skåret dig på til idag, skal smelte. Intet, intet skal kunne stå sig imod mine hænder, når de strækker sig ud for dig. Jeg skal bære dig op blandt englene. Så elsker jeg, at jeg kan det. Ja, hvis det forlanges; hvis vi ikke kan komme frem uden det, — jeg skal dø forsoningsdøden med dig, med dig i mine armer, da slipper de os frem.

LANGFRED

Det der har også jeg læst om.

LYDIA

Det er den store kjærlighed! Den var det, jeg vilde, du skulde digte. Den var det, vi mødtes i.

fortvilet

Hvorfor så ikke holde fast, Langfred.

LANGFRED

Fordi det eventyr har sprunget itu for mig. I hundre tusen stykker!

LYDIA

Hvorledes?

LANGFRED

Denne blanke havflade, denne blinde naturkraft, undinen, som vil til himmels, — når en for alvor skal til med det, så går det ikke! For da rejser alt sig imod, som et menneske har nåd, som det føler og ved idag.

LYDIA
smerteligt

Du kan ikke —?

LANGFRED

Ingen kan! Afstanden er for kolossal. Ikke en forvandling, nej hundre tusen i millioner af år må til, før en slig når himlen! Ingen buestrøg kan udrette det! Det vil ikke længer ind i en moderne fantasi.

LYDIA
overgit

Så har du sluppet undinen —?

LANGFRED

Dette *var* ikke undinen! Nej, hun, som hjærteløst dræber for at nå frem, — det er undinen. Det gir afstanden.

LYDIA
som før

Så du vil ikke! Så du vil ikke!

LANGFRED

Tænk dig livet! Al digtning er da bare en forlængelse eller en forkortning af livet. Vi kjender intet andet.

LYDIA
oprørt

Som om livet ikke har tusener, som gjør værre ting for at nå op! Langfred! Langfred!

LANGFRED

Men de kommer ikke op!

LYDIA

Det vover du at si' mig?!

LANGFRED

Ikke til himlen! Ikke til det, som himlen er billede på for os!

Tænk dig om!

LYDIA

Men hint hysteriske skelet, som strækker sine knokler ud efter det levende liv, — hører hun himlen til? Hun, som gisper sin giftånde ind i tilværelsen? Og vil ikke slippe! Tæringslystenheden? Skal hun til himmels?

Skal livskraften, skal naturmagten fordrives af hende! Jeg hader hende. Ved gud, jeg kunde hade dig også, — når du glider ind på slige afveje, slimer dig til i slig sentimentalitet. Forræderi er det!

Se ikke sådan på mig! Jeg kunde . . . jeg kunde . . .

LANGFRED
forbliver rolig

LYDIA
Er dette dig, tænker du?

LANGFRED
sagte
Ja.

LYDIA
Nej, det er ikke mig, Langfred! Det er bare min fortvilelse! Kan du forstå det, af mit sindssyge snak må du forstå det, som vor drøm var mig kjær! Og hvad det kunde være blet til, om vi to fik arbejde sammen, — jeg mener ikke arbejde sammen, nej, om jeg bare fik være med! Tilgiv mig, hvad jeg har sagt. Det er jo intet andet, jeg vil, end at holde fast. Holde fast, at undinens store kjærlighed er af evighed og gir evighed. Hvorfor skal hun skuffes i sin tro, Langfred!

Du skal redde hende, Langfred — også lidt for min skyld?

LANGFRED

Skal vi tale om det?

LYDIA

Ja!

LANGFRED

For dette er jo ikke at tale om det, — vel?

LYDIA

Nej! Tilgiv mig!

LANGFRED

Så sætter vi os?

LYDIA

Ja!

Hun vil sætte sig

LANGFRED

peger

Heller der!

LYDIA

Alt, som du vil!

hun sætter sig på den plads, han havde, da han talte med Borgny. Langfred på den, Borgny havde

LANGFRED

Jeg er blet så klar! Nu skal du høre. — Det er jo fred for al sin længsel, undinen søger, — ikke sandt?

LYDIA

Jo, jo!

LANGFRED

Men det står fast, — at tar hun hans, så har han ingen at gi.

LYDIA

Men kjærligheden!

LANGFRED

Det er det samme med den! Han kan

ikke ta den i sine armer, som gjør ham kold.

LYDIA

Er *hun* kold?

LANGFRED

Jeg mener den varme, som efterhånden er kommet ind i menneskelivet. — Den har hun ikke. Den står hun udenfor. De er fra forskjellige verdener, han og hun. Tusen af år imellem dem.

LYDIA

Hun føler ikke som han? Eller hvad mener du?

LANGFRED

Hun *kan* ikke føle som han!

LYDIA

Om ikke i alt, — hvad gjør så det?

LANGFRED

Tænk dig en mand, som havde en opgave. Og så en ved siden, som la' sig ivejen?

LYDIA

Hvorfor skulde hun lægge sig ivejen?

LANGFRED

Vi har ligesom et forspand. Altsammen blir til inde i vor fantasi. Længe før . . . længe før vi for alvor undersøger, samler, former. Men derinde i fantasien, deroppe på forspandet, der gjælder det! Som fraværende Der, der må . . .

LYDIA

bange, spændt

Hvad? Hvad der?

LANGFRED

bestemt

Der må intet stanse, intet lede på afveje. Der må være ren luft! Der må være ren luft i stuerne!

LYDIA

Vi talte om følelsen.

LANGFRED

som før

Fred må der være! Og det blir der ikke, når to føler forskjellig.

Rejser sig

De vredladne åndekor ovenfra! De blir nu det største, som jeg kan gjøre.

LYDIA

rejser sig

Det største — det? At forvanske et stort antikt emne? Med små psykologiske hak! At ville modernisere en ærværdig marmorkolos? Som de har fisket op af floden, der den blev skuret af sandet og vandet i tusen år.

Du blir aldrig stor ved at gi dig hen til sligt.

LANGFRED

Og endnu mindre, hvis jeg svigter min følelse.

LYDIA
rasende

Dette kristelige . . .! Er her nogen? Nogen, som lytter ved dørene?

Rask opover til venstre. Viger med et hjærteskjærende skrig

BORGNY
træder ind

LYDIA

Atter hende! bent på Hvem er du?

BORGNY

Min mors datter.

LANGFRED

Hvad —?

LYDIA

mister hele sin styrke. Vender sig og går langsomt. Vender sig atter i døren og ser på Langfred. Går

DR. KANN

er kommet ind. Lægger sin hånd på Langfreds skulder

Lad det være forbi!

LANGFRED

Men dette skrig, onkel? Dette hjærteskjærende skrig?

DR. KANN

Vil følge dig længe; til det blir musik.

LANGFRED

i stærkt oprør, vil svare, men ser Borgny og tier

BORGNY

generes

Kan jeg nu gå til far?

DR. KANN

Det må du. Jeg blir her.

Da Borgny er gåt, kaster Langfred sig ind til sin onkel

DR. KANN

Nu vil du kunne arbejde.

LANGFRED

Ikke straks. Å, ikke på længe!

DR. KANN

Nej, nej. Men så meget bedre, når det kommer.

Tæppet.

PÅ STORHOVE

BJØRNSTJERNE BJØRNSON

PÅ STORHOVE

DRAMA

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)
Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)
1902

DE HANDLENDE

Fru Margrete Ura, født Kann.
Dr. Ura, kemisk opfinder, hendes mand.
Hans, Knut } fabrikejere, deres sønner.
Maria, gift med Hans Ura.
Dr. Kann, indenrigsminister, Margretes bror.
Cecilie Kann, hendes niece.
Fru Josefine Ura, hendes svigerinde.
Mathilde, dennes datter.
Kaja, Lena } dr. Uras gamle søstre.
Anton Dag, dr. Uras fætter.
To fremmede.

FØRSTE HANDLING

En højloftet og bred forstue ud mod en veranda i stor runding og med udsigt halvt mod en skogrig ås (til højre) halvt mod sjø og øer (til venstre)[1]).

Forstuen har en dobbeltdør ud mod verandaen og på begge sider af den høje vinduer, som nu er opslagne. Op til verandaen fører på begge sider trapper, som man ikke ser; men man ser personer komme og gå i dem.

Inde i forstuen går (til højre) en trappe op til anden etage. Til højre to døre og to til venstre.

Møblementet lyst som forstuen selv. Det hele hyggeligt uden elegance.

Handlingen begynder en klar pinsedags morgen. Kirkeklokkerne kimer fjærnt fra højre.

FØRSTE MØDE

Fra højre kommer op på verandaen Mathilde med sin mor, Josefine Ura, under armen; begge bærer salmebøger. Tarvelig klædte, men propert. Både mor og

[1]) højre og venstre for tilskueren.

datter er spæde skikkelser, moderen med sky, store øjne. Hun lar sig lede af datteren. De går ind i forstuen, og da de ingen ser, hen mod øverste dør til venstre, som står åben. Indenfor høres

MARGRETE URA

Godmorgen, min kjære Josefine! står i døren Godmorgen Mathilde! I er på vej til kirken?

JOSEFINE

Ja. Men vi vilde først se indom og si glædelig pinse. De hilses og går fremover Og tak for alt godt og dejligt! Og da især for alt godt, du sendte over til os igårkvæld!

MARGRETE

Den, som skal takke, er jeg. Bestandig jeg.

JOSEFINE
skamfuld

Du skal ikke si sådant, Margrete. Hvordan gik det os, når vi ikke havde dig? Det er jo bare så altfor meget.

MARGRETE

Jeg takker for hver dag, du er her. Jeg takker, hver gang jeg tænker på dig. Hvergang føler jeg noget godt.

JOSEFINE
som før

Nej, si' ikke sådant! Jeg, som volder dig slig bekymring.

MARGRETE

Fordi du har så altfor beskedne tanker om dig selv.

JOSEFINE

Jeg kjender mig så unyttig.

MARGRETE

Er det da din skyld, at du ikke orker mere?

JOSEFINE

Jeg er til byrde for dere allesammen.

MARGRETE

Du kjære! at du ikke vil tro mig!

JOSEFINE

Jo, nok det! Bevæget Men hvorfor skal jeg ikke få dø?

MATHILDE

Fordi vi vil ha dig hos os, mor! —

MARGRETE

Se, der har vi fået det ny album, med alle de store fotografier.

MATHILDE

Af Storhove? Med de ny fabriksbygninger?

MARGRETE

Ja. Går op til bordet midt i rummet. Der ligger et svært indbundet album, som hun slår op i.

Her sidder din mor og du på bænken foran familiehuset.

MATHILDE

Nej, det må jeg da se! bort til hende.

MARGRETE

rask

Hvordan er det med hende?

MATHILDE

Idag er hun svært tungsindig.

MARGRETE

For guds skyld, Mathilde!

MATHILDE

Ja, du kan tro, jeg skal passe på!

JOSEFINE

For en dejlig dag! Rigtig en pinsedag.

I det samme høres udenfor til højre en fjærn støj. To kvinderøster og en mandsrøst i vrede mod en anden mandsrøst, som ler.

JOSEFINE

I stor forskrækkelse. Der bryder det løs igjen

Mathilde iler til hende.

MARGRETE

Hvad vil dette si?

CECILIE

viser sig i det samme oppe i trappen Å, tante!

MARGRETE

Ja, hvad er det, barn?

CECILIE

Det er dr. Ura med fanen! hun iler ned af trappen.

MARGRETE

Hvad vil det si? Med fanen?

JOSEFINE

forskræmt

Han har ladt gjøre en fane.

MATHILDE

En rød papirfane, og på den har han malet med hvide bogstaver: »Familien!«

MARGRETE
i udbrud

Men —!

CECILIE
på verandaen

Han foran, de efter, allesammen!

MATHILDE

Når han stikker den fane op, blir de rasende.

MARGRETE

Det fortænker jeg dem da ikke i. Afskyeligt!

Nu blusser sjauen op pány og nærmere.

JOSEFINE

Å, de kommer hid! Hvor skal jeg hen?

CECILIE
fra verandaen

Nej, nu går de andre hjem over broen. — Dr. Ura kommer hid!

JOSEFINE
iler hen mod de andre

Jeg vil ikke møde ham! Mathilde! Jeg får denne skjælvingen!

MATHILDE

Kom herind, mor! ud til højre

CECILIE
til Margrete, som vil efter

Nej, tante, nu skal du rigtig ta ham!

MARGRETE

Pinsedags morgen? Nej, mit barn. Ind ad samme dør.

CECILIE

Ja, alene vil jeg ikke træffe ham. efter.

DR. URA

kommer over verandaen fra højre. Han har en stor grøn skjærm over øjnene; er iført en flekket laboratoriebluse. Han er barhodet; håret sort, svært og lurvet. Over skuldrene en stang med en langagtig rød papirfane på. I den ordet »familien«. Han høres sige udenfor meget klart:

Nu tænker jeg nok, de skal slutte med at lægge sin morgenpromenade til laboratorie-parken.

Han kommer ind på verandaen, lidt bagefter ham:

MARIA

Her er jo ingen?

DR. URA

som først stanset, går nu nedover. Han ser op efter trappen, roper højt:

Er her nogen? Ingen svarer. — — Jeg vilde bare syne dem fanen min! vifter med den, går til begge døre til venstre, siger ved den øverste: Er her nogen?

Vender sig fra døren, slænger fanen fra sig på gulvet:

Skidt i den!

MARIA

som stod igjen på verandaen, iler til:

Nej, nej! Den skal vi gjemme — til en anden gang. Tar den op og går ind med den gjennem nederste dør til venstre; straks ud igjen.

DR. URA

Hvor gjorde du af den?

MARIA

Stak den bag skabet.

DR. URA

Kom nu, så skal du få se, hvad jeg holdt på med, da familie-skrapet kom i parken. Du kan tro, det er interessant! går

MARIA

Ja, det vil jeg så forfærdelig gjærne. Jeg ved ikke noget morsommere. Efter ham på verandaen og ud til højre.

ANDET MØDE

CECILIE
stikker hodet ind

Frit farvand! Ind; de andre efter.
Å, hvor han skulde havt! Og den Maria!

MATHILDE

Så går vi til kirke, mor!

JOSEFINE

Er du sikker på, vi ingen møder?

CECILIE
som står på verandaen

De andre er længst over broen; og dr. Ura er på vejen til laboratoriet igjen.

JOSEFINE

Ja, så tør vi vel gå. Stikker sin arm under datterens Godmorgen, min kjære!

MARGRETE

Jeg skulde ønske, jeg kunde følge med.

JOSEFINE

Ja, gjør det!

MATHILDE
samtidig

Å ja, gjør det, tante!

CECILIE

Nej, tante, — *jeg* må få tale med dig!

MARGRETE

Haster det så, barn?

CECILIE

Ja svært.

JOSEFINE

Så farvel, da!

MATHILDE

Godmorgen!

MARGRETE

Velkommen igjen! Idag spiser vi allesammen herinde peger mod venstre, øverste dør.

JOSEFINE, MATHILDE

Tak!

MARGRETE

Klokken 1.

JOSEFINE

stanser

Men hvorledes skal det gå, når dr. Ura træffer hele familien —?

MARGRETE

Det skal gå udmærket.

De andre ud til højre.

TREDJE MØDE

MARGRETE
hen til albumet igjen

CECILIE

Tante, jeg trodde, alle disse stakkarer i familiegården var af hans slægt — og ikke af vor?

MARGRETE

Det er de også. Med undtagelse af Josefine. Men hun var jo gift med hans bror. Den drukkenbolten!

CECILIE
ler

Jeg har aldrig hørt nogen behandle sin slægt således?

MARGRETE

Hvis de var af min familie, tror jeg, han var snillere.

CECILIE

Han skammer sig over dem? Eller hvad er det?

MARGRETE

Lidt af hvert. Men det underlige er, at det var ikke så før.

CECILIE

Nej. Det så jeg jo sist. Er det nyt?

MARGRETE

Aldeles nyt. Et af hans mange stemnings-omslag.

CECILIE
mistænksom

Nogen har sat det i ham —?

MARGRETE

Jeg tænker det.

CECILIE
som før

Hvem?

MARGRETE
idet hun slår albumet igjen

Jeg ønsker ikke at vide det. —
Hvad var det, du vilde mig?

CECILIE
efter lidt

Jeg vil rejse, tante?

MARGRETE
højst forundret

Du vil rejse, barn? — — Hvad bety'r det?

CECILIE

Ja, spør mig ikke, tante. — Men jeg vil rejse.

MARGRETE

Så snart?

CECILIE

Jeg tænkte, tredje pinsedags nat.

MARGRETE

Så ubekvem tid også?

CECILIE

Dampskibet går om natten.

MARGRETE

sætter sig

Kom her til mig!

CECILIE

kommer, knæler hos hende

Tante!

MARGRETE

Jeg tænkte, vi to var blet slige gode venner?

CECILIE
svarer ikke

MARGRETE

Her er jo intet muntert sted længer. Siden alle disse ulykker har stormet ind på os. Så meget mere glædet jeg mig til at ha dig.

CECILIE

Jeg kan ikke, tante.

MARGRETE

Nej, nej. Vi får finde os i det.
Smilende, idet hun vender hendes hode mod sit
Jeg havde ellers min plan med dig. Min lange plan.

CECILIE
opmærksom

Hvad er det, tante?

MARGRETE

Nej, til en, som forlader os, siger jeg ingenting.

CECILIE

Åjo! Det er så morsomt at høre dine planer, dine lange planer med os allesammen.

MARGRETE

Du ser, de er på vej at gå overstyr. Allesammen.

CECILIE

Men det kan da ikke du for.

MARGRETE
efter lidt

N—e—j. — Vi har havt det for godt.

CECILIE

Du er da ingen græker, tante? Fra Homers tid? Du tror da ikke paa gudernes misundelse?

MARGRETE

Jeg tror, at lykken opdrager mange svagheder. Og de volder det.

CECILIE

At fabriken brændte kommer da ikke deraf?

MARGRETE

Nej. Men at de bygget så altfor stort op igjen; at dr. Uras opfindelse fristet dem til det, var kanske overmod. Lykkens overmod. Når så fabrikens hemmelighed forrådes, netop som bygningerne er færdige . . . ja, da står vi der net!

CECILIE

Men at hemmeligheden forrådes, — heller ikke det kan dere for?

MARGRETE

Åjo. Når brødrene blir uvenner, så slap-

pes disciplinen. Intet samhold længer. Så kan jo alt hænde.

CECILIE

Men kan du da ikke gjøre dem til venner igjen?

MARGRETE
stærkt

Brødrene? Jeg kan ikke engang få vide, hvad der er ivejen. De tier begge to. De undgår mig. Rejser sig Jeg mister min indflydelse. Jeg mister min familie. Her er hemmelige magter omkring.

Jeg ventet virkelig på dig. Men nu rejser du jo.

CECILIE
tier

MARGRETE

Slig skam som jeg også synes det er, at min mands opfindelse forrådes til fremmede! Hvad må folk tænke?

Vi kan altså ikke værge vort eget længer her på Storhove.

CECILIE

Der er noget, du har lovd at fortælle mig, tante.

MARGRETE
åndsfraværende

Så—?

CECILIE

Du har lovd mig det mere end én gang. Og nu, når jeg rejser —?

MARGRETE

Hvad er det?

CECILIE

Siden du taler om Storhove, . . . hvordan . . . ja, fortæl mig om dr. Ura og dig?

MARGRETE
smiler

Du finder det så underligt, at vi to hører sammen?

CECILIE
smiler

Jeg er vist ikke den eneste, tante?
ler

MARGRETE

Kanske du tror, han er spanier? Du også?

CECILIE

Ja, noget sådant. Og du er da så norsk, tante.

MARGRETE
ler

End han da? Hans bestefar var en vestlænding, som ryddet sig plads opi en ur. Derfor navnet: Ura!

CECILIE
ler

Er det sådan?

MARGRETE

Ja. Dr. Ura er vestlænding. Gjorde sin første opfindelse tyve år gammel. — —

CECILIE

Får jeg lov at spørge mere?

MARGRETE
sætter sig

Bare spør!

CECILIE

Han var jo så, — ja, så vild og gal? Og fuld af gjæld var han også. Så siger de i det minste. Og han er nu alt andet end vakker da, tante. Og så er han så rar?

MARGRETE
efter lidt

Hvad vilde du svare, mit barn, om en mand som dr. Ura kom og la' sin fremtid i dit fang? sa' til dig: gjør noget af mig?

CECILIE

Nej, det, — det ved jeg ikke! Nej . . .! Ja . . .! Nej, jeg måtte da i alle fald holde forfærdelig af ham. — Gjorde du det, tante?

MARGRETE

Når sligt hænder en, — ja, for det hændte mig, — kan du så tænke dig, hvordan livet siden tog sig ud?

CECILIE
tænker sig om

Nej.

MARGRETE

Som et par store øjne, du. Som så på en.

CECILIE

Og spurte?

MARGRETE

Og spurte.

CECILIE
efter lidt

Det blev til kjærlighed da, tante? Tilslut?

MARGRETE

Ved du, hvad de øjne spurte om?

CECILIE

Jeg tror nok. — Gud, er dette rart!

MARGRETE

Kan du gjøre noget dygtigere, sa' de.

CECILIE

Ja vist! — Men du? . . . Ja, du elsked ham, tante?

MARGRETE

Jeg kjendte ligesom kræfter, mit barn.

CECILIE

springer op

Der står to fremmede på verandaen?

FJERDE MØDE

To mænd kom op på verandaen (fr. v.) De kan omtrent være 40 år. De er sommerklædte med udsøgt smag

MARGRETE

rejser sig og går mod dem

DE TO FREMMEDE

smiler over damernes store forundring

DEN FØRSTE

Undskyld, mine damer! Vi søger indenrigsministeren.

MARGRETE

Min bror. Han kom her igåraftes.

DEN FØRSTE

Det ved jeg. Kan jeg få tale med ham?

MARGRETE

rask

Står noget på?

DEN FØRSTE

smilende

Intet, som kan gjøre bange. Jeg taler med hans søster, fru dr. Ura?

MARGRETE

Ja. — Cecilie, hent min bror!

CECILIE

sagte, fort

Men gud, ser du ikke —?

MARGRETE
ligeså

Hvad?

CECILIE
stigende

Men ser du ikke —?

MARGRETE
som før

Du har virkelig ret Højt Som De —, ja, som De ligner kongen.

DEN FØRSTE

Det kan De ha ret i, frue. For jeg er kongen.

Byr hende hånden

MARGRETE
hilser med dyb bøjning. Til Cecilie

Si' dette til min bror.

CECILIE
op trappen

KONGEN

Deres niece, frue?

MARGRETE

Ja. Komponistens søster.

KONGEN

Jeg kan se det.

Jeg må forestille min ledsager, zoologen professor Inge.

MARGRETE

idet de hilses

Ham kjender vi da alle.

KONGEN

Jeg ankred op udenfor her igårkvæld. For ikke at komme altfor tidlig har vi ta't fotografier. Som her er vakkert!

MARGRETE

Storhove har været heldigt idag. Vejret er strålende.

KONGEN

Ja, fjældene står så klare.

MARGRETE

Fjældene her har været så venlige at holde sig på afstand.

KONGEN

Ja, her er så frit. Højdedraget, som følger frem med elven, er aldeles skogklædt. Og det med meget rig og storstammet skog. Øerne også skogklædte. Og den herlige park I har! Jeg elsker skog.

MARGRETE

Vi har ikke hugget, siden vi overtog Storhove. Vi havde længe bare fabrikerne.

KONGEN

Storhove har engang været kongsgård?

MARGRETE

Og offersted.

KONGEN

Jeg synes, jeg ser de gamle båter stime til mellem øerne.

Og så prægtig, som dere har bygget!

MARGRETE

Ja, nu er alt nyt.

KONGEN

Nej, der står et hus igjen paa andre siden af elven, som ikke er nyt, og som stikker af. Peger ud til højre Det ved de ny fabriksbygninger. Den underlige bygningen der!

MARGRETE
smiler

Det er en fantasi af dr. Ura.

I det hus begyndte vi. Men det forstyrred ham at bo så nær fabriken. Så bygget vi her.

KONGEN

Her er fortræffeligt! Men det der vilde jeg ha bort.

MARGRETE

Vi har kontorerne der. Og i resten bor nogle slægtninger af dr. Ura, som det ikke har gåt godt for. Vi kalder derfor også huset »familiegården«, »familiehuset«.

KONGEN

Det er en anden sag.

DR. KANN
blir synlig oppe i trappen

FEMTE MØDE

KONGEN

Der har vi ham!
går mod trappen

DR. KANN

Undskyld, Deres majestæt, — jeg var rent ud sagt ikke påklædt. Jeg lå længe og har havt en del at ekspedere idag.

KONGEN

Unskyld heller mig, min kjære minister, som overfalder Dem så tidlig, og det på pinsedags morgen!

MARGRETE

gjør sin bøjning og går ud verandaen til højre med professor Inge

KONGEN

Igår fik jeg Deres afskedsansøgning. Hvad vil det si?

DR. KANN

At nu må jeg en stund leve for min familie. Helt ud.

KONGEN

Så søg permission!

DR. KANN

Også indenrigsministeriet trænger sin mand helt ud.

KONGEN

Men alt, som De der har sat igang —?

DR. KANN

Det må en anden ta sig af. Jeg har tilladt mig at nævne et navn.

KONGEN

Ingen kan gjøre dette som De! Nu er De uundværlig.

DR. KANN

Jeg sætter ikke mig selv så højt.

KONGEN

Da gjør vi andre det. Og vi mener desuden, at det må være et overdentligt tilfælde, naar ikke fædrelandet skal gå foran.

DR. KANN

Sådant er altid en skjønssag, D. m. Så store kan naturligvis forholdene være. Og manden med. Men jeg mener omvendt, at det må være noget overordentligt, når familien skal forsømmes for fædrelandet.

KONGEN

Det strider da mod alt, vi har lært. Fædrelandet først.

DR. KANN

Ja, det siger vi, fordi den moderne stat har overta't så altfor mange af familiens hværv. Sådant forbytter begreberne.

KONGEN

Derom blir vi neppe enige.

DR. KANN
smiler

Jeg ved det, D. m.

KONGEN

Vi maa da søge en regel. En regel, som — i al almindelighed — stiller forholdet klart.

DR. KANN

I almindelighed giælder det vel, hvem som best kan bærge sig uden os, fædrelandet eller familien. I de allerfleste tilfælde kan fædrelandet udmærket vel bærge sig uden os; men ikke familien.

KONGEN

Deres familie kan altså ikke nu bærge sig uden Dem?

DR. KANN

Det er jo muligt. Men jeg har mine tvil. Mine bange tvil også.

Stilhed

KONGEN

Jeg ved ikke, hvad det kan være. Men det ved jeg, at store mænd har git os et andet eksempel.

DR. KANN

Jeg for min del tænker ikke højt om de store mænd, som selv går til himmels, men lar familien svømme efter på vragstumperne. Det skal vise sig, at der da også er noget hult i deres værk.

KONGEN

Om jeg nu gav Dem en håndsrækning?

DR. KANN

D. m. mener —?

KONGEN

Straks jeg fik høre, at Deres svogers opfindelse var forrådt til konkurrenten, lod

jeg direktøren komme. De ved, jeg har aktier i »Vølund«.

DR. KANN
gjør bekræftende tegn

KONGEN

Han meldte, at hemmeligheden var sendt dem anonymt, og at den ikke engang var betalt.

DR. KANN

Ja, er det ikke mærkeligt?

KONGEN

Det er enestående! —

Iforgårs, straks efter jeg fik Deres afskedsansøgning, ordnet jeg den affære. »Vølund« er villig til at overdrage alle sine aktier til brødrene Ura.

DR. KANN

Deres majestæt!

KONGEN

Derfor er det, jeg er her.

DR. KANN

Det er allerede en afgjort sag?

KONGEN

Det er afgjort. Hæderlige mænd havde intet valg.

DR. KANN

Jeg stod just i begreb med at foreslå dette. — Jeg takker D. m. inderlig.

KONGEN

Men så må aktierne indløses kontant.

DR. KANN

Selvfølgelig. Derpå har jeg ordnet mig.

KONGEN

Er De da rig?

DR. KANN

Nej. Men hvad er prisen.

KONGEN

200,000.

DR. KANN

Netop hvad jeg har tænkt mig.

KONGEN

Beholdningen realiserer vi, — hvis ikke De vil —?

DR. KANN

Derom kan tales.

Deres majestæt ved ikke tilfældigvis, på hvad måde hemmeligheden kom »Vølund« ihænde?

KONGEN

Jeg ved bare, at den var i maskinskrift og uden poststempel.

DR. KANN

Uden poststempel også? — —

KONGEN

Har De nogen mistænkt?

DR. KANN

Jeg er her for at komme på spor efter dette. Den hele tilstand her er blet utryg.

KONGEN

Her er mere? Som er i ulage, mener jeg.

DR. KANN

Ja desværre, D. m.

KONGEN

Hvis det lykkes Dem, så tar De vel afskedsansøgningen tilbage?

DR. KANN

Det gjør jeg. At sige, hvis alt så går i orden.

KONGEN

Vi får håbe det! Når kan handelen foregå?

DR. KANN

Straks pinsen er over.

KONGEN

Vi kan selv bestemme dagen!

DR. KANN

Ja, D. m.

KONGEN

Tillykke da! — Farvel!

DR. KANN

Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal takke D. m.

KONGEN
idet han går, og med smil

Det ved jeg så udmærket vel!

De står på verandaen og ser ud til højre

PROF. INGE, HANS OG KNUT URA
kommer op på verandaen fra højre

DR. KANN

Må jeg få lov at forestille mine søstersønner, ingeniørerne Hans og Knut Ura, fabrikernes ejere.

KONGEN
idet han tar dem i hånden

Det er mig en glæde at hilse på Dem. — Så går vi nedover til båten! Allesammen?

DR. KANN

Ja, D. m.

De går alle til venstre

SJETTE MØDE

MARGRETE

kommer om lidt ind fra øverste dør til højre og går ud på verandaen for at se efter dem, som gik. Mens hun står der, kommer

MARIA

ned trappen

Det var kongen, som gik?

MARGRETE

Ja.

MARIA

Og jeg, som tænkte, han skulde bli.

MARGRETE

Jeg ser, du har pyntet dig.

MARIA

Det var da kjedeligt! — Det er ham der i midten?

MARGRETE

Ja.

MARIA

Hvad vilde han?

MARGRETE

Jeg har ingen anelse.

MARIA

Tale med indenrigsministeren —? Naturligvis!

MARGRETE

Kongens lyst-yacht ligger udenfor furuholmen.

MARIA

Kan vi ikke ro derud?

MARGRETE

Hvad vilde kongen tænke?

MARIA

At vi var nysgjærrige. Kan han ikke det?

MARGRETE

vender sig og går nedover

Jeg så, du fik brev fra Paris imorges?

MARIA

Ja.

MARGRETE

Grevinden må kjede sig.

MARIA

Fordi hun vil ha sin niece hos sig? Hun behøver da ikke at kjede sig for det? Du bad jo Cecilie komme?

MARGRETE

svarer ikke. Hun går hen til albumet

MARIA

Tante Lydia er nu det åndfuldeste og morsomste menneske, som jeg kjender.

MARGRETE

Kom det bare an på det, så —.

DR. URA
på verandaen fra højre

MARGRETE

Men Ura, som du ser ud!

DR. URA

Hvordan ser jeg ud? —

MARGRETE

Det er jo pinsedag!

DR. URA

Er det det? Hvad kommer det mig ved? Jeg sidder midt opi det aller interessanteste arbejde — og blir anden gang forstyrret. Gamle Mons kommer og mælder, at kongen er her. Er det sandt?

MARGRETE

Nu gik han.

DR. URA

Virkelig! Hvordan kom han hid?

MARGRETE

Hans yacht ligger udenfor her.

DR. URA

Hvad vilde han?

MARGRETE

Han vilde tale med min bror.

DR. URA

Nå — lad ham om det! Ser Maria Som du surmuler? Hvad er det? — Ingen svarer! Jeg går. — Nej vist gjør jeg ej! Ved dere, hvad gamlingen videre fortalte? At imorges tidlig havde han båret penger over i kontoret.

MARGRETE

Hvad for penger?

DR. URA

Din brors penger. Han havde dem med igårkvæld.

MARGRETE
forundret

Havde min bror penger med?

DR. URA

Jeg skulde mene! To hundre tusen!

MARGRETE

Nu har jeg aldrig —! Jeg vidste ikke engang, han havde så mange penger igjen. Det må være hele hans formue.

DR. URA

Pengene kunde ikke komme ind i det brandfrie skab.

MARIA

Hvorfor?

DR. URA

Kassereren er borte i pinseferien. Han har en af nøglerne.

T—o hu—u—ndre tu—u—sen!

Pludselig Sæt nu, de kom væk?

MARIA

ler

Hvad siger du?

DR. URA

Sæt de blev stjålne? Hvad?
For kan de bæres did, så kan de bæres bort igjen også!

MARIA

Nej! Derfra kan de ikke komme. Der skal for mange nøgler til.

DR. URA

Nøgler?

MARIA

Ind til kontorerne.

DR. URA

Hvor mange?

MARIA

Først en til husdøren.

DR. URA

Den står da oppe.

MARIA

Om dagen, ja. Man bryder da ikke ind på lyse dagen?

ler

DR. URA

ler

Du har ret! Altså først en til husdøren?

MARIA

Så en til den yttre kontordør, så en til den indre. Og den yttre kontornøgel hænger i nøgleskabet hos kontoristen. Og den indre har Hans selv i sit rum. Ofte hos sig.

DR. URA

Men her, som ingen lukker sin dør om natten, blir det da ikke svært at få tag i det par nøgler?

MARGRETE

I de siste nætter har jeg lagt meget vågen, og da har jeg virkelig syntes, her sommetider var nogen, som tuslet om i huset.

DR. URA
overmåde interesseret

Nogen, som tuslet om her om natten? Her? Sagtere Ovenpå? Eller nedenunder?

MARGRETE

Både oppe og nede! Jeg har tænkt at tale om det.

DR. URA

Jeg skulde mene det! Her, her, som der hænder så meget rart! Her, som fabrikhemmeligheden blev stjålet! Her har du hørt det tusle om i natten — og siger det ikke!? Dette blir farligt! Så må her jo være tyver i huset —?

MARGRETE

Enhver, vi hører gå, behøver da ikke at være en tyv!

DR. URA

Så —! Hvordan ved du, det ikke er en tyv? — Så kan da virkelig pengene stjæles? Så kan jo nogen gå hen og ta nøglerne. Tænk, om de blev stjålne!

MARGRETE
uvillig

Nå, ja, så måtte du ud med dine!

DR. URA
i stor forbauselse

Jeg ud med mine? — Er du blet aldeles rasende? Munter Som om jeg har nogen!

MARGRETE

Skammer du dig ikke, Ura?

DR. URA

Nej, jeg gjør ikke det.

MARGRETE

Så gjør jeg det for dig.

DR. URA

Vær'sgo! Værs'go!

MARGRETE

Jeg skammer mig over, hvad du der siger. Men enda mere skammer jeg mig over, at det skal være gutternes morbror, som kommer dem til hjælp, og ikke deres far.

DR. URA

Jeg? Jeg komme gutterne til hjælp?

MARGRETE

Hele sin formue gjør deres morbror om i penger og kommer så med dem! Han

fortæller os det ikke engang! Så naturlig falder det ham.

Men hvad må han så ikke tænke om dig? For dette var jo først og fremst din skyldighed, Ura.

DR. URA

Min? Hvad siger du. Fordi om han falder på at gi gutterne sine penger, så blir det til skyldighed for mig at gjøre det samme? — He!

MARGRETE

Hvem har sat gutterne ind i verden?

DR. URA

Vi — desværre! Vi vidste ikke dengang, hvad vi gjorde. Men vi må da endelig engang bli dem kvit igjen.

MARGRETE
vred

Som du snakker, Ura. Vi, som i mange år har været kvit dem, som du siger. Var

vi ikke i forfjor både i Tyskland, i Italien og Frankrige?

DR. URA

Og i Schweiz! Hvorfor glemmer du Schweiz? Sagen er, min pige, at i vore dage blir forældrene aldrig mere kvit sine barn. Det er fare ved barn i vore dage.

I gamle dage, når barna var voksne, kunde forældrene sende dem væk, så de aldrig kom igjen. I vore dage triller de ned på benene vore igjen, hvor langt vi spænder dem bort.

MARGRETE

Nu er du rå, Ura.

DR. URA

Jeg er det undertiden.

Vi blir ikke engang kvit dem, når vi dør. For da kommer de og vil ha arv.

Hvad er arv andet, end at gamle, hvidhårede barn lægger sig til mors bryst igjen for at patte?

MARGRETE

Det er enda godt, at ingen hører dig. Jeg går min vej.

Vi skal ha familiemiddag idag. Jeg har en del at gjøre.

ud nederste dør til venstre

DR. URA
til Maria

Familiemiddag! Hvorfor!

MARIA

Det er pinsedag.

DR. URA

Da vil jeg pinedød ikke spise! Nej, det vil jeg ikke! Det skal hun ha til straf!

Disse mennesker fortrænger mig fra mit eget bord!

MARIA

Å, du må nok til!

DR. URA

For en skøjer du er! For en farlig skøjer!

MARIA

Du må udbringe skålerne, også. Det må du! Ha, ha!

DR. URA

Før skal de plukke fjærene af mig! Før jeg synger op!

MARIA

Husk, din store svoger er her!

DR. URA

Jeg bryr mig fanden om ham!

MARIA

Å — hå!

DR. URA

»Kommer med hele sin formue,« — »sin betrængte familie til hjælp!« —
Jeg kan ikke fordrage ham!

MARIA

Ikke jeg heller!

DR. URA

Ved du, hvad han sa' til mig, da han kom iaftes?

MARIA
skøjeragtig

Nej?

DR. URA

Nå, Ura, far, sa' han (altid denne nedladende tone!): slangerne er vel i orden? De er vel ikke overskårne?

MARIA
meget overrasket

Slangerne?

DR. URA

Sprøjteslangerne! Tror han, jeg går og skjærer sprøjteslanger over? Den idiot! stanser, besinder sig, ler Å —! Ved du, vi gik sammen indi byen for nogen dage siden, da de gallopperte forbi med slukningsapparaterne. Klokken kimte hele tiden. Så sa' jeg: sæt nu, sa' jeg, når de kommer frem og skal til at sprøjte, så er slangerne overskårne! Han lo svært. Der er det! Jagu, der er det!

MARIA
ler

Så ligt dig!

DR. URA

Men den mand taler sjælden alvor til en. Jeg ved aldrig, hvad han mener. —

MARIA

Hvad vil han med de penger, du?

DR. URA

Kjøbe ud konkurrenten. For at sikre fabrikernes hemmelighed.

MARIA

Å —! Vølund?

DR. URA

Ja. Den skal bli vor.

MARIA

Da er jo faren over, da?

DR. URA

Javist.

MARIA

Så kjedeligt! — Her var slig spænding!

DR. URA
ser på hende

Ha, ha, ha! — Du er god, du! Jagu, er du en god en! Ho, ho, ho!

To hu-u-undre tu-u-sen! — For en nar!

MARIA

Ja, *du* gir ikke dine penger?

DR. URA

Ikke så længe jeg kan røre i en retorte! Nej! — Det vilde også være usædeligt!

Lad dem hjælpe sig selv! Det har jeg måttet gjøre.

MARIA

Med din hustrus penger!

DR. URA

Skøjer! — Å, tusen gange skøjer! Himmelhund! — Uff! Men du traf ikke dengang, lel. For hendes formue fik vi ikke, før forældrene døde. Og da var vi selvbærgede.

MARIA

Så det var I?

DR. URA

Ja, du! — Å du er en skøjer! En farlig en — uff!

går, ser sig tilbage. Ud til højre

MARIA

står lidt. Så stryger hun flere gange den ene pegefinger over den andre efter ham

SJETTE MØDE

HANS

rask ind fra venstre over verandaen

Du er her! Jeg skyndte mig for at være den første, som sa' dig det.

MARIA

mod ham

Hvad kongen vilde?

HANS

Ja. Naturligvis er det endnu en hemmelighed. Men nu kjøber vi Vølund, — så er al den sorg over!

MARIA

Tænk, hvor prægtigt! Du er da vel glad, Hans?

HANS

Jeg har ikke været så glad — nej, ikke siden fabrikerne brændte! Nu optar vi arbejdet i overmorgen! Med fuld kraft! Hvad synes du!

løfter, drejer hende rundt

MARIA

Nu kunde du jamæn være lidt snil med mig også?

HANS

Med dig også?! Din skøjer! Hvem er ikke snil med dig?

MARIA

Det er du, det!

HANS

Å, — hå! Jeg forstår! Du fik brev fra Paris idag? Idag igjen?

MARIA

kjæler sig indtil ham

Ja, Hans, tante Lydia ber så indstændig om, at jeg må komme nu straks i vårsæsonen; da er moroen størst. Væddeløbene og alt det der. Å, jeg har så'n forfærdelig lyst. — Og nu, når du er glad, — hvorfor skal ikke jeg så få være glad! — Hans!

HANS

Vi kan ikke være glad sammen?

MARIA

Jo —, det også. Men jeg er da lidt yngre, jeg, end du.

HANS

Til Paris? Til Lydia? Du alene? Aldrig! — Hvad vilde mor si til det?

MARIA

Rejs med! Å, rejs med, Hans! Nu, alting går i orden, kan du så godt! For nu er jo Knut kommet hjem. — Å, Hans, rejs med!

HANS

Da kom du lite' sammen med grevinden. For hun hører ikke til det selskab, jeg søger.

MARIA

Du har ikke forestilling om, som hun er morsom, Hans!

HANS
siger intet

MARIA

Og vakker! Og så snil, du!

HANS

Igrunden er du kjed af os her?

MARIA

Når jeg vil more mig, kommer du altid med det. Men du skal huske på, at jeg er ligesom udenfor. Dere hænger så sammen, dere andre.

HANS

Er ikke det lidt din egen skyld? At du er udenfor?

MARIA

går fra ham

Begynder du nu igjen?

HANS

går et slag for sig selv, stanser. Sætter sig og siger

Kom hid til mig, Maria?

MARIA

kommer langsomt

HANS
tar hende på fanget

Hvorfor vil du ikke ind til byen med mor og tale med —?

stanser

MARIA
ryster på hodet

HANS

Slet ikke?

MARIA
ryster igjen på hodet

HANS

Fik du barn, Maria, så følte du dig mere sammen med os.

Har ikke mor talt med dig?

MARIA
nikker

HANS

Du vil ikke?

MARIA
rejser sig

HANS

Nej, vent nu! — End om du gjorde det for min skyld? Jeg, ved du, jeg savner det så.

MARIA
går fra ham

HANS
sidder igjen, ulykkelig

MARIA

Du, Hans —? Jeg synes —
stanser

HANS
ligegyldig

Du synes —?

MARIA

Jeg synes, d'er så underlig, at du vilde ha mig.

HANS
ser på hende

MARIA

Ja, — så'n som jeg er.

HANS

Jeg synes det også selv. Undertiden.

MARIA

Der kan du se! Du holder ikke af mig.

HANS

Nej.

MARIA

For da tog du hensyn — ja, bitte lite' gran . . . til det, som jeg holder af.

HANS

Jeg gjør ikke det, kanske?

MARIA

Jo —, så'n i småt.

HANS

Den lyst-yachten, du fik, er det småt nu?

MARIA

I længden blir det kjedeligt.

HANS

Og ridehoppen?

MARIA

Det er ingen moro at ride alene.

HANS

Hvorfor får du ikke Knut med dig?

MARIA
tier, men ser på ham

HANS
mistænksom

Hvorfor —?

MARIA
ser ud, som vilde hun tale. Men betænker sig

HANS
rejser sig

Er der noget?

MARIA

Å — nej.

ser bort

HANS
idet stemmen dirrer

Hvad bety'r dette?

MARIA

Du skjønner ikke, du, at jeg må bort.

HANS

Du bort! — Nej, da er her en anden, som skal bort! —

Er det sandt, Maria?

Oprørt, sørgmodig

MARIA

bøjer hodet

HANS

Også dette gjør han mig! — Å — å! Som han er blet en anden! — hen til Maria, dæmpet: Mener du ikke, jeg har anet det?

MARIA

Ikke si' det! Ikke si' det!

HANS

Nej. Men så må du la mig komme over ham engang?

MARIA

Hvordan?

HANS

Giv ham et stævnemøde! Han har da vel bedt om det?

MARIA

Ofte. —

HANS

harm, men taler dæmpet

Sig ja! Og varsku så mig!

MARIA

Det var bedre, du lod mig rejse. Så glemte han mig.

HANS

Du er ikke af dem, en glemmer. Giv ham stævnemøde! Og sig mig til.

MARIA

Det tør jeg ikke.
Nej, jeg vil bort!

HANS
streng

Alene kommer du *ikke* bort! Og nu, *han* skal væk, må *jeg* være her.

Det var godt, du sa' mig det. — Kan jeg tale med mor om det?

MARIA

Du må ikke!

HANS
forundret

Heller ikke om dette her?

MARIA

Allerminst om dette! Gjør du det, så —!

HANS
går

Nej, nej. — Dette var en besk drik. til Maria Tak skal du ha ligefuldt! Det var ikke *bare* for at more dig, du vilde bort. Jeg har gjort dig uret.

MARIA

Det har du!

HANS

Jeg skal søge at gjøre det godt igjen!

MARIA

Ja, det skulde du rigtig!

HANS

stræng

Ikke som du vil! Aldrig! Dertil holder jeg formeget af dig! går ud mod venstre over verandaen

MARIA

står igjen. Ser efter ham, siger med beslutning

Ja, ja!

HANS

kommer igjen, fort

Der kommer Knut! Han taler med Cecilie. Se til at få hende bort. Træf så aftale med ham! Straks! — Dette er af det,

jeg ikke kan bære længe! Knut er en farlig kar.

MARIA
nikker

HANS
iler til

Å! Du er min! kysser hende Ulig alle andre. Det er charmen ved dig.

Rask ud til venstre over verandaen.

MARIA
hopper efter og ser ud. Skynder sig tilbage og op trappen

SYVENDE MØDE

KNUT OG CECILIE
op på verandaen fra venstre

KNUT

Så det er derfor du vil hjem? Hjem for at passe hønsene dine?

CECILIE

Ja, du kan få det til!

KNUT

Det sa' du jo?

CECILIE

Jeg sa', det var morsomt at stelle med hønsene, sa' jeg. Ikke mere.

KNUT

Det kan jeg slet ikke forstå. Høns? Noget så utaknemligt som høns?

CECILIE

Holder du bare af dem, du får tak af, du?

KNUT

Mest af dem, ja. En må ligesom ha noget igjen.

CECILIE

Ja. Men det kan være andet end tak, det. Som med de små barna?

KNUT

De ler da til en, de.

CECILIE

De allerminste? Ikke spor! De griner og skriger,. gjør de. Og de større? De glemmer en på tre dage! Jeg var borte i tre dage fra nogen. Jeg trodde, de skulde bli så glad, når de så mig igjen. Jo, pyt, sa'n, de ramskreg og gjemte sig. — Skulde jeg kanske ikke være glad i dem for det?

KNUT

Om de havde kjendt dig igjen, så havde du nu været endnu gladere i dem.

CECILIE

Det havde jeg.

KNUT

Forresten er du nok lidt glad i alle, du. Både store og små.

CECILIE

Nej, det ved gud, jeg ikke er!

KNUT

Men de fleste, vel? Dem du omgås?

CECILIE

Å —, det er nu så ymse med det, sa'n!

KNUT

Som nu med mig? Du holder da lidt af mig, vel?

CECILIE
i udbrud

Nej, nå —!

KNUT

For af mig får du da lidt igjen?

CECILIE

En skal ikke si så'nt.

KNUT

Jaså? Det er bare et par minutter siden, du selv sa', at du likte ikke andre end dem, som var ligefremme.

CECILIE

Ja, mener du det, da?

KNUT

Husk den store dukken, jeg gav dig?

CECILIE

Den husker jeg nok. Men det er nå to år siden, det.

KNUT

Enda var det dem, som sa', du var for voksen til en dukke.

CECILIE

Å nej, da!

KNUT

Er det sandt, du kaldte hende Knut?

CECILIE

Ha, ha!

KNUT

Enda det var en pige?

CECILIE

Det gjorde da ikke noget.

KNUT

Har du kysset hende, Cecilie?

CECILIE
i udbrud

Nej, nå —!

KNUT

Ja, for da er det næsten, som du har kysset *mig*.

CECILIE

Ha, ha!

KNUT

Så kan vel også jeg — —?

CECILIE
rask

Få kysse dukken? Vær'sgo'!

KNUT

Den gangen sa' du . . . . ja, du har vel glemt det nu, kan jeg tænke.

CECILIE

Hvad sa' jeg?

KNUT

At den lignet mig, sa' du.

CECILIE

D'er sandt, det! Hun er vist en søster af dig, Knut.

KNUT

Nej, så heldig!

CECILIE

Hvordan det?

KNUT

Jo, at jeg har en søster hos dig. En søster, ved du, lærer en at holde af sin bror. De blir snart to sammen om det, da.

CECILIE

Å, tak! Skal jeg holde af en, så vil jeg nok være alene om det.

KNUT

ler

Nå, det vil du!

OTTENDE MØDE

MARIA
kommer gående ned for trappen

Om forladelse!

CECILIE
skynder sig bort fra Knut

MARIA

Jeg vidste ikke . . . I må ha talt svært sagte?

hun kommer ned og går forbi Knut bort til Cecilie. Hun siger til hende, som skulde bare hun høre det

Du må gå med lange kjoler nu, Cecilie.

CECILIE
blodrød

Hvorfor?

MARIA

Du har hul på strømpen.

CECILIE
forfærdet

Har jeg —? vil se, men tør ikke for Knut, som ser på hende. Han har hørt det Det er nye strømper! Springer op trappen. Før hun når op, begynder hun at gråte

KNUT
da hun vel er ude, hvad han neppe kunde oppebie

Nej, dette er, pinedød, noget af det grusomste, jeg har været med til. Og så tror jeg ikke engang, det er sandt. *Jeg* kunde ikke se det.

MARIA

Hvad taler du om, Knut?

KNUT

Hvad jeg taler om? Ved du, det er nu hykleri! Jeg taler om det, du sa' til Cecilie.

MARIA

Kunde du høre det? — Ja, da var det galt, jeg sa' det.

KNUT
oprørt

Nej, hør nu, Maria: Du sa' det, for at jeg skulde høre det. Lad os bli enige om det.

MARIA

Så *det* tror du! Tak!

KNUT

Ja, dere kvindfolk —!

MARIA

Så sint, du er! Fordi jeg kom over dig, som du stod og gjorde kur til en skoletøs. Det klædte dig så.

CECILIE
stormer nedover trapperne og bent på Maria

Det er ikke sandt!

MARIA
uskyldig

Hvad er ikke sandt?

CECILIE

Det, du sa'. Jeg har ikke hul på strømpen.

MARIA
slår ud i latter

KNUT
også

CECILIE
rasende

Det er *du*, som har hul på strømperne, mor! Det så jeg igår, vi badet sammen.

MARIA
ler

Det kan såmæn gjærne hænde.

CECILIE

Ja, det kan det. For du er et dovendyr, som ikke gider nogenting. Ikke engang at stoppe dine egne strømper.

MARIA

Det har jeg heller aldrig gjort. Jeg går nemlig ikke med stoppede strømper. Det overlader jeg til dig.

CECILIE

Men du går med hullede strømper, du. Og det overlader jeg til dig. Det er da meget grommere.

KNUT

går leende frem imellem dem for at mægle

CECILIE

til Knut

Ja, *du* tror, hun er en engel, du. Men jeg ved, hvad hun er værd. *Så*pas er hun værd!

Hun lar den ene udslagne håndflade stryge rask over den andre, to gange

KNUT
alvorlig

Nu går du for vidt!

CECILIE

Så? Det er nok en af os to, som går for vidt, når det gjælder hende!

KNUT

Å! Nu skjønner jeg!

CECILIE

Endelig! Det var da bra! For jeg holder ikke ud at se på, som hun forgjør dere allesammen.

KNUT

Det kan du opdage, du, som bare har været her nogen få dage?

MARIA
til Knut

Du maa endelig ikke forsvare mig, Knut. Kjære, ser du ikke, hun er så forgabet i dig, at hun ikke ved, hvad hun selv siger?

CECILIE
mod hende

Hvad vover du —? Jeg spør: hvad er det, du tør —!

kan ikke faa ordene frem

KNUT

Styr dig nu, Cecilie!

CECILIE
ser på ham

Du har ret. — Det vil jeg.

Går ud til højre

BEGGE
ser efter hende

KNUT
følger hende. Åbenbart uden at vide det

MARIA
Følger du hende?

KNUT
vender
Nej. — — Var det noget?

MARIA
tier

KNUT
nærmere
Vil du mig noget?

MARIA
Din bror var her netop.

KNUT
Jeg så det. Hvad sa' han?

MARIA

Jeg må tale med dig, Knut.

KNUT

Nu ja!

MARIA

ser sig om

Nej, ikke her!

KNUT

Hvor da?

MARIA

Mød mig nede ved elven. Lysthuset.

KNUT

Ikke ikvæld. Jeg vil sejle.

MARIA

Du var vist ikke så uvillig, om det var Cecilie.

KNUT

Det var også en anden sag.

MARIA
ser på ham

Som du er galant!

KNUT
svarer ikke

MARIA

Så du tror, Cecilie er så uskyldig? — Du skulde høre, hvad hun kan si. Sådan ved badet. På tomands hånd. Og fortælle!

KNUT

Du er et farligt menneske, Maria!

MARIA

Det kan jeg også si om dig.

KNUT

vil til hende. Stanser. Vender og går

MARIA

ler. Da Knut næsten er ude, siger hun

Du vil altså ikke vide, hvad din bror sa'?

KNUT

stanser. Spør halvvendt

Ja, var der noget i det?

MARIA

Å bare det, at nu skal du væk.

KNUT

rask nedover igjen

Jeg? Skal jeg væk?

Tørt Der kommer han!

MARIA

rask

Du må ikke si noget, Knut!

NIENDE MØDE

HANS
til Maria

Onkel spurte mig, hvor du var.

MARIA
færdig til at gå

Vil han tale med mig?

HANS

Jeg sa', du var her med Knut. Da bad han mig gå hid for at spørge Knut, om han virkelig havde assureret, igår han var i byen?

KNUT

Om jeg har assureret? Javist har jeg assureret. Hvordan kan han tvile på det!

HANS

Ja, det ved jeg ikke. Han bad mig gå ind og spørge.

KNUT

Det var da besynderligt. Kan nogen glemme sligt?

HANS

Det er ikke så besynderligt. Når vi kjender *dig*. Vi kom til at tale om, at bygge-assurancen løb ud igåraftes. Havde du glemt at assurere, så stod vi der net! Kontorerne åbnes jo først igjen iovermorgen.

KNUT

Hvordan faen kan han falde på, at jeg ikke havde assureret?

HANS

Ja, jeg ved ikke det, hører du.

KNUT

Jeg var enda inde og havde en lang samtale med direktøren. Om hans patenterte slukningskasse. Hvorfor skulde jeg

så ikke ha fornyet policen? Betjenten var enda med. Jeg tror, det var ham, som imidlertid gjorde det.

HANS

Du er ikke sikker, kan jeg høre.

KNUT

Er eg ikke sikker? Papirerne gav jeg allesammen til kassereren, straks jeg kom. Der var en hel hoben.

Havde policen ikke været blandt dem, så havde han vel straks set det.

HANS

Er det så sikkert? Han stod jo færdig til at rejse, da du kom.

KNUT

Hvorfor sa' ikke onkel dette til mig selv?

HANS

Han syntes vel, du var for opta't.

KNUT

Å, kom ikke med sligt sludder! At også kassereren skal være borte.

HANS

En anden en havde jo konfereret med ham, nummer for nummer, før han gjorde noget andet.

KNUT

Det har du ellers ret i. Men det var sent, og jeg var sulten. Og så kom der noget ivejen. Jeg husker ikke mere, hvad det var. Vi opsatte det. Han skulde rejse.

Jo, nu husker jeg det. Det var jo onkel, som kom. Og samtalen med ham drog ud.

HANS

Sluskeri er det. Men vi får håbe, det ingen fare har på sig.

KNUT

Så du ikke også fik sætte den lyte på mig!

HANS
vender sig, forbauset

Sætte lyte på dig? Jeg? Når har jeg nogensinde gjort det?

KNUT

Nej, dette er det frækkeste, jeg har oplevet. Er det andet, du har gjort overfor mig, — næsten lige siden jeg kom hjem igjen?

HANS
forarget

Jeg?

MARIA
går imellem

Å nej, kjære!

KNUT

Kom nu ikke med denne dux-minen fra skolen! Den imponerer ikke længer.

HANS

Men så forklar dig!

MARIA
bønfaldende

Knut, svar ikke.

KNUT
uden at ænse hende

Ja, hvad er det andet, som har skilt os?

HANS

Andet end det, jeg har sagt om dig?!

MARIA
skriger over

Du får ikke svare, Knut!

KNUT
til Maria

Men så lad mig dog være i fred!
Til Hans Jeg har aldrig sagt ét ondt ord

om dig til noget menneske — uden til dig selv. Når du var tyrannisk og dum.

HANS
nær ind på ham med dæmpet raseri

Når du siger, du ikke har sagt sligt til andre, så svarer jeg, *så Maria hører på det*, at du lyver.

MARIA
gråter

Dere gjør mig aldeles fortvilet!

KNUT

Hvor i al verden har du fåt fat i dette, at jeg lyver? Hverken har du før trodd det, eller har noget andet menneske sagt det. Så langt jeg har faret. —

HANS

Jeg siger mere; jeg siger: du er en hykler!

KNUT

Du må være blet gal.

MARIA

Men Hans, husk —!

HANS

Komediant! Du skal væk herfra!

KNUT

Nej, dette tåler jeg ikke!

MARIA

skriger og styrter på ham for at skyde ham væk, og så pilsnart tilbage til Hans for at dække ham. Siger så til ham

Nu går du med mig! Du er styg! — Nej, nu går du med mig. Du får ikke svare! Kom, siger jeg!

HANS

kjærtegner hende, lyder og går. Med hende ud verandaen til venstre.

TIENDE MØDE

CECILIE

styrter ind på verandaen fra højre, netop tidsnok til at se dem forsvinde

MARGRETE

kommer ovenfra trappen. Hun er pyntet til middagen og fæster netop noget til sit bryst.

Hvad er det?

KNUT

op mod hende. Tar hende ind i sine armer

Mor!

MARGRETE

Som I gjør mig ulykkelig, barn!

KNUT

Du må ikke tro noget ondt om mig, mor!

MARGRETE

Nej, det er vist, jeg ikke gjør, gutten min!

KNUT

Når jeg bare er sikker på det, så skal jeg holde ud. Til alt her blir klart!

Tæppet

ANDEN HANDLING

Samme sted sent på kvælden; men kvælden er sommerlys; dog tiltar skumringen mod slutten. Der høres vindstød og gjennem dem dansemusik, fjærnt fra højre

FØRSTE MØDE

MARGRETE OG DR. KANN
kommer om lidt ind på verandaen fra højre

MARGRETE

At ikke vinden lægger sig.

DR. KANN

Jeg tror, den heller slår om. Der er tegn til det.

MARGRETE

Jeg frygter så for Knut.

DR. KANN

Han har en ypperlig båt. Knut er jo en første rangs sejler.

MARGRETE

Han var ikke hjemme inat. Hvor er han, tror du?

DR. KANN

Kjender jeg ham ret, sejlte han lige ind til byen for at forvisse sig om, at her var assureret.

MARGRETE

— Som de morer sig derborte! Det var et godt indfald af dig det med ballet. Ovenpå øvelserne.

DR. KANN

Det gik godt, ikke sandt?

MARGRETE

Udmærket. Med smil *Du* hører ikke til »ødelæggelses-korpset«.

DR. KANN
med engang ivrig

At du ikke forstår, hvad jeg mener med det?

MARGRETE

Jeg har ikke engang tænkt en sådan tanke. Vi skulde ha »et ødelæggelseskorps« iblandt os?

DR. KANN

Javist! Du har da set sådanne, som har sin fryd af at ødelægge?

MARGRETE

Virkelig? Af at ødelægge?

DR. KANN

Det har du ikke set?! Ironisk Har du heller aldrig hørt nogen ha sin fryd af at tænke sig, hvordan der kunde ødelægges?

MARGRETE
ler

Jeg forstår dig nok.

DR. KANN

Men det er akkurat det samme! Bare et par grader mindre.

MARGRETE

Det er jo bare moro!

DR. KANN

I formen. — Men der stikker ødelæggelseslyst bag. Vær sikker på det!

MARGRETE

Tror du?

DR. KANN

Om jeg tror? — Det er en meget oprindelig drift, den der. Har du ikke set den hos barn?

MARGRETE

Hos barn har jeg set den. Barn vil ødelægge.

DR. KANN

Og fulde folk vil ødelægge. Og overstadig glade vil også ødelægge. Ofte. Misundelige vil jeg ikke engang tale om.

MARGRETE

smiler

Du har kanske ret.

DR. KANN

Og kåde folk. Ofte bare for at syne sig! Så det er urgammelt i os. Og bryder op.

ANDET MØDE

MARIA

høres langt borte til højre

Brand! Men så se dog! Brand! Brand!

Musiken tier, ropet gjentages af mange på én gang

DR. KANN OG MARGRETE
ud på verandaen

MARGRETE

Borte ved fabrikerne! Eller er det selve fabrikerne?

DR. KANN

Vi må derhen.

MARGRETE

Å, bare det ikke —!

MARIA
nærved

Brand, brand!

MARGRETE

Hvad brænder?

MARIA
lige ved

Familiehuset.

MARGRETE

Å, de stakkarne! Så sent på kvælden. De må ha lagt sig!

MARIA

samtidig forbi dem som et lyn over verandaen, roper nu på venstre side

Brand! Brand! Familiehuset brænder!

CECILIE

har imidlertid fulgt lige i hælene på Maria

MARGRETE

idet hun iler til højre

Kom med, Cecilie.

bort

DR. KANN

Nej, du følger hende!

CECILIE

rask ud til venstre

DR. KANN

At også vinden skal stå på.

vinden bærer stødvis brusen frem af mænds og kvinders højlydte heftige tale, et par kvindeskrig og kommandorop. Værksklokken kalder sammen. En kanon fyres af, men som ud mod fjorden. Derpå en hejsesang. Alt fjærnt. Under dette tom scene

HANS

høres udenfor til venstre

Hvad fløj af huset brænder? Kontorerne eller —?

MARIA

udenfor, men lige ved

Familiefløjen.

HANS

kommer løbende opover verandaen

Hvorfra så du det?

MARIA

som kommer lige efter

Fra broen.

begge ud. Lidt efter falder en stor glans over scenen og et samlet udrop af mange mennesker følger. Bestandig fjærnt

CECILIE
som kommer noget efter de andre, står netop på verandaen

Hvad var det?

ud til højre. Under løbet:

Nu slog vist ilden gjennem taget!

Til højre høres udenfor:

JOSEFINE
i svag klynk

CECILIE
udenfor

Kjære, hvad er hændt?

MARGRETE
lige ved

Å, — af rædsel — har hun villet — —.

Alle tre og Mathilde kommer ind; Josefine støttes af Margrete og Mathilde

MARGRETE
i en ømt klagende tone

At du kan falde på sådant? Du kjære, snille! At skræmme os så?

JOSEFINE

Å, her er jo så meget . . . Dere har nok — foruden mig!

De har fåt hende til sæde, og knæler, hver på sin side af hende

MARGRETE

Hvad tror du, vorherre siger til sådant?

JOSEFINE

mere og mere bevæget

Han ved det, han. Han blir ikke sint på mig. Det er jo til ham, jeg vil.

MARGRETE

Og Mathilde! Se, som hun gråter.

JOSEFINE

Gud velsigne dig, mit barn! — men du får det meget bedre.

MATHILDE

Jeg vil ikke ha det bedre. Jeg vil være hos dig.

JOSEFINE

Dertil har jeg ingen ret. Jeg plyndrer dig for din ungdom.

MATHILDE

Ja, når du bestandig gjør mig så ræd, da ødelægger du mig.

MARGRETE
til Mathilde

Hvordan kom hun fra dig, barn?

MATHILDE

Jeg forstår det ikke. Vi var sammen der ved dansen. Men det var vel i den første forskrækkelse.

Atter blusser det stærkt op, så der falder glans

ALLE
ser ud

MARGRETE

Hvad var nu det igjen? — Å, Cecilie, gå og se efter!

CECILIE

Ja!

iler ud

JOSEFINE

Ved dere, hvad vorherre nu siger? Jeg brænder huset af, siger han; for dere er så unyttige.

MARGRETE

sagte til Mathilde

Der er det? Jeg tænkte det! Højt Nej, ved du, hvad han siger? Det var et ubekvemt hus for gamle folk, det der. Jeg skal bygge dere et bedre! Det siger han.

JOSEFINE

Å, du Margrete, du kjære Margrete! — — Men der er èt, du ikke ved. For du har ikke prøvd det.

MARGRETE

Og det er?

JOSEFINE

Hvad det koster på at spise nådsensbrød.

brister i gråd.

MARGRETE

bedrøvet

At du kalder det så!

CECILIE

kommer igjen

Vinden lægger sig. Og de har fåt sejl op for fabrikerne, sa' en, jeg mødte. Det blir bare familiehuset, som brænder af. Og en vedstabel, som står op til.

MARGRETE

rejser sig

Gud være takket! Der kan du høre, Josefine! — Og de andre? Jeg ved, de er frelste; men hvor er de?

CECILIE

De kommer, tante.

MARGRETE

Ja, jeg vil nu did bort ligevel. Til Cecilie: Kom med mig!

CECILIE

Ja.

MARGRETE
til Josefine

Vær nu rolig her, så er du snil. Jeg kommer straks tilbage. Så skal jeg hjælpe dig tilsengs. Det er det, du nu trænger.

ud med Cecilie

JOSEFINE

Å, jeg får jo ikke sove.

MARGRETE
høres udenfor

Nej, er dere der? Gud ske lov!

KAJA
jamrende udenfor

Men du ser, hvad vi har på os. Vi må da få klær!

MARGRETE

Bare vent et øjeblik!

LENA
udenfor

De snøret os ind i det første, det beste.

MARGRETE
udenfor, længer bort

Jeg kommer straks igjen. Cecilie! Kan du ikke bli og hjælpe dem!

CECILIE
udenfor

Nej, tante, jeg vil gå med dig!

MARGRETE

Ja, ja!

JOSEFINE

har rejst sig, straks hun hørte dem udenfor. Hun siger samtidig, dæmpet

Jeg vil ikke møde dem! Jeg vil ikke, de skal se mig!

MATHILDE

også dæmpet

Nej, nej!

JOSEFINE

meget angst

Gjem mig, gjem mig, Mathilde!

MATHILDE

Ja, mor!

de går ind til højre, nederste dør

TREDJE MØDE

KAJA OG LENA

to gamle kvinder, kommer indhyllede i tilfældige plag

KAJA

De ler af os, Lena!

LENA

De ler af ulykken, Kaja!

KAJA

Og den tossede tøs, som ikke vilde hjælpe os til klær!

LENA

Men vi må da takke gud, Kaja, at vi kom fra det med livet.

KAJA

Jeg ved ikke det! — Når vi ikke engang ejer det, vi har på!

gråter

LENA

Det værste er dog mors gamle Brysselerkniplinger!

Jeg fik ikke ta dem med! gråter Brysselerkniplingerne!

KAJA

Sånt et indfald, Lena! Det havde jo nær kostet dig livet!

LENA

gråter

Men når jeg nu har havt dem med mig, lige siden mor døde!

KAJA

Hvad skulde du med dem, Lena?

LENA

Det var jo mors, da!

KAJA

Hvem var det, som sprang ind og tog dig og bar dig ud på stigen?

LENA

Det ved jeg ikke. For en pøbel!

KAJA

Ja, jeg må si dig, at jeg måtte vende mig. Folk skoggerlo. Jeg vidste knap, hvor jeg stod.

LENA

Det skrækkelige mandfolk! Der skulde rent ud ikke være mandfolk med ved sådan lejlighed.

KAJA

Mandfolk er vel ikke til at undgå.

LENA

Der skal være et redningsmandskab af kvinder, skal der være. Det vil jeg vække motion om.

KAJA

Men der må da også være et af mandfolk. Gud bevare os vel! Hvordan skal de så fordeles?

LENA

Mandfolk skal redde kvindfolk, og kvindfolk skal redde — vil jeg sige, mandfolk skal redde mandfolk og kvindfolk skal redde kvindfolk. Naturligvis!

KAJA

Skal vi slet ikke få vederlag for alt, vi har mistet?

LENA
gråtende

Hvem skulde gi os det?

FJERDE MØDE

DR. URA OG FÆTTEREN ANTON DAG
kaldet »Amor på pinden«, fordi det ene ben er kontrakt, så han går på en pinde og med en krykke under armen. Han er en vakker gammel mand; taler vestlandsk dialekt i brydning med rigsmålet

ANTON

Du kan 'kje seje slikt! Eg var netop kommen hem frå dansen.

DR. URA

Du var fuld, kan jeg tænke, så du kunde ikke se. Og du har ingen lugt, så du kunde ikke lugte heller. Din tull! Du røger formeget tobak.

ANTON

Alletier snakker du om den tobakken, eg røker. Har en stakker som eg noken annen moro då?

DR. URA

Og så tænder du bestandig. Tænder og tænder. pludselig Kanske er det dig, som har tændt ild på?

ANTON

som var blet igjen et stykke fra ham, humper nu hen til dr. Ura aldeles forfærdet

Ka—, ka— ka e' det, du sejer? Eg, som ikkje var der?!

DR. URA

Ilden har naturligvis lagt længe og ulmet. — Gnisten af snadden din, far. I den stormen!

ANTON
gråtefærdig

Eg —? Eg —? Eg skulde ha sat varme på?

DR. URA
uden at ænse ham får øje på Kaja og Lena, som skjulte sig bag trappen

Nu har jeg aldrig set to slige fugleskræmsler! Ha, ha, ha! Ha, ha, ha!

KAJA

Du skulde heller hjælpe os, far, end at le.

LENA
gråtende

Du er jo vor bror!

DR. URA

Ha, ha, ha, ha!

KAJA

Var vi to unge piger, så lo du nok ikke! Var en af os Maria —?

DR. URA

Åhå! Dere har ikke brændt op ondskaben!
pludselig Men huset har dere brændt op!

KAJA OG LENA

Har vi brændt op huset?

DR. URA

Ja, hvem ellers? Det var jo dere, som bodde der. Ingen anden!

ANTON
humpende ned til dem

Han sejer, eg har sat varme på med snadden min.

DR. URA

Enten du med snadden eller de med Beatricen!

ALLE TRE

Han siger, vi har sat ild (varme) på!

DR. URA

Ja, så alle hører det, siger jeg det. For retten skal jeg si det. Her blir nemlig forhør. Ingen anden var der end dere!

ANTON

Han vil gjøre os evig uløkkeli!

MATHILDE

kommer styrtende fra nederste rum til højre

Kjære, hold op! Mor er derinde. Hun tåler det ikke!

DR. URA

Så luk døren, du!

JOSEFINE

i det samme fra højre

Å, at dere kan bære dere sådan ad! Skjønner dere da ikke, at guds straffedom er over os?

KAJA, LENA, ANTON
hen mod Josefine

Han siger (sejer), vi har sat ild (varme) på!

LENA

Han vil af med os, det er sagen!

ANTON

Han vil gjøre os evig uløkkeli.

JOSEFINE
holder sig for ørene og ser hjælpeløst på dem

MATHILDE

Nej, dere må ikke!

DR. URA

Den Beatricen deres har exploderet engang før. For dere idest ikke engang at holde den ren.

KAJA
mod ham

Nej, det er, ved gud, så længe siden!

DR. URA
afbrydende

— at dere nu måtte gjøre det op igjen?

KAJA

Du er ond! Å, som du er ond!

MARIA
står på verandaen. Hun kom netop

DR. URA
får øje på hende og derved en idé. Han styrter hen mod nederste dør til venstre og kommer straks ud igjen med fanen

ALLE
skriger op, selv Josefine. De kommer alle mod ham

DR. URA

De stiller sig under fanen! De skal også følge den!

Marcherer mod øverste dør til venstre, syngende

Dengang jeg drog afsted,
dengang jeg drog afsted,
min pige vilde med,
ja, min pige vilde med —

ud af døren, alle efter, undtagen Josefine, som står igjen fortvilet. De er ikke før ude, så vil hun prøve at liste sig væk, men opdager Maria på verandaen. Drar sig så ræd til højre, i ly af trappen

MARIA

oppe på verandaen, ler efter de bortdragne med en latter uden lyd

Da falder en stærk glans over scenen, større end nogen af de foregående. Et udrop af mange mennesker stiger næsten samtidig i det fjærne.

MARIA

Nu faldt tårnet! Dr. Uras tårn! — Nej, se skyggen!

Hun ser sin egen skygge og danser med den. Stanser pludselig op og lægger ansigtet i sine hænder. Hører nogen ved siden af sig og ser op

CECILIE
står der

MARIA
skræmmes, fatter sig straks og rækker tunge ad Cecilie. Løber så ud til venstre. Derfra høres toget at vende tilbage

JOSEFINE
rejser sig

MATHILDE
idet de kommer ind

Nu må dette ha slut!

KAJA

Du har intet hjærte.

LENA

Bare en retorte.

DR. URA

Retorte er godt! — Se, som de hænger på! Familiefølelsen!

ANTON

Havde jeg kræfter til det, jagu slo' eg deg ihæl!

DR. URA

Amor på pinden! Amor på pinden! Hvem skulde så fø' dig?

MARGRETE

står pludselig på verandaen. Myndig

Hvad er dog dette?

Et øjeblik stanser alt

JOSEFINE

rækker armene ud

Kom, å kom!

MATHILDE

op mod Margrete, dæmpet

Se på mor! Hun tåler ikke mere.

KAJA

op mod Margrete, som nu går nedover

Han er så ond! — Gråter

LENA
ligeså

Han vil ha os væk.

ANTON
kommer humpende, alt næsten samtidig

Han sejer, *me* har sat på varmen.

CECILIE
tæt hen til Margrete

Se den fanen!

MARGRETE
går rask nedover mod dr. Ura og tar fanen fra ham

Cecilie, gå ind i kjøkkenet med den og brænd den!

ANTON, KAJA, LENA, MATLILDE

Endelig! Bravo! Så ja!

MARGRETE
vender sig

Stille! Nu ikke mere om det!

MARIA
står atter på verandaen

DR. URA

Nej! For enten skal de der væk, eller så rejser jeg.
Nu er det alvor.

ANTON, LENA, KAJA
tyr sammen i stor skræk

JOSEFINE OG MATHILDE
gjør det samme på sin side

CECILIE
løber ud til højre for at hente dr. Kann

MARGRETE
nærmere mod dr. Ura

Hør mig, Ura!

DR. URA
fra hende

Nej. Nu hører jeg ikke længer! Enten skal de væk. Eller så rejser jeg. Og det den dag idag.

De andres forskrækkelse stiger

MARGRETE
efter ham, indtrængende

Ura!

DR. URA
fra hende

Ikke tale om, at jeg gir mig oftere! Nu er familiegården nedbrændt, — og dermed det experiment slut.

MARGRETE

Det gik jo godt, Ura!

DR. URA

Det gik ikke. Og det skal ikke gå!

Hvad siger den branden? Den siger så tydelig som bare muligt: væk med dere!

DE ANDRE
frygter

MARGRETE

Det siger den, ja. Men den branden kan alene si ondt. For den er selv ondskabens værk.

DR. URA
(opmærksom)

Hvorledes?

DE ANDRE
spændte; de kommer nærmere

MARGRETE

Det viser sig nu, at ilden *ikke* er opkommet i familiefløjen; den er kommet op i kontorerne. Almen forundring Der var skodderne for, der lå den og ulmed, og ingen mærked noget, før den slog ud i lys lue.

DR. URA

Den er påsat?!

MARGRETE

Den er påsat.

Stilhed.

DR. URA

Men — hvem kan —?

MARGRETE

Den samme, som har skåret slangerne over.

ALLE

Er slangerne skårne over?

MARGRETE

Og det må være gjort lige før. Sprøjterne var jo nylig prøvede. Havde vi ikke havt en reserve-slange, så vi kunde dynke sejlene, så var nu de nye fabriker brændte.

ALLE

gir et udrop af forfærdelse.

MARIA
som efterhånden er draget til

Men — hvem — kan —?

DR. URA

Ja, ikke sandt? Dette er — dette er — —! Men interessant! Hvem er så infernalsk ond iblandt os? For dette må jo være en her — i fabriken — eller i kontoret? En vi ser daglig! Det er interessant!

JOSEFINE

For en ulykke! Å —!

MARGRETE

Nej, min ven, tværtom!

Var jeg ikke på vej at bli forsagt? Begyndte jeg ikke at tænke, skylden var vor egen? Jeg bøjed ryg og vilde gjemme mig for slagene. Jeg følte det, som var vi udvalgte til ulykke.

Men efter at et ondt øje er rettet lige i

mit, — for det må det jo nu være! — så rejser jeg mig! Jeg lar mig ikke slagte ned. Og ikke skræmme. Det bestialsk onde skal da ikke få råde her på Storhove! Så længe *jeg* lever!

Dette samler os, ikke sandt? Nu må her være enighed! Nu alle mod denne ene onde, — hvem det end er! Nu skal her igjen bli godt på begge sider elven; det kjender jeg dybt indeni mig.

DR. URA

Ja, det kan være. Men her blir ikke godt, før vi er alene igjen! De forstyrrer mig. Bare synet af dem irriterer mig. Ja, det nytter ikke, at det gjør dem ondt. Jeg må si det. For også jeg er til; også jeg har min ret her. Min opgave. Og den skal pinedød respekteres!

MARGRETE
indtrængende

Ved du, hvorfor her er sat ild på?

DR. URA
studser. Alle kommer nærmere

MARGRETE
Fordi det var blet kjendt, at min bror havde bragt 200,000 kroner til kontoret, og at pengene ikke var i brandfrit skab. Kassereren var borte. Der har du det.

DR. URA
De er brændte?! Alle de —?

MARGRETE
De er naturligvis brændte. — Og nu må *vi* ud med dem, Ura! Vi lar os ikke slå ned af sådant, vi to!

DR. URA
Vi to, d. v. s. jeg? Jeg skal ud med 200,000. Fordi han ikke har assureret! Er det en statsmand, som rejser afsted med 200,000 uassureret?

MARGRETE

Du tænkte heller ikke på assurance igår, da du stod her og udmalte for os alle følgerne af, at de kunde komme bort. Der kan du se!

DR. URA

Ja det, det var et experiment, det. Men virkeligheden, min pige, virkeligheden, det er noget kommanderende, det. Du kan tro, jeg havde assureret, om det var mig.

MARGRETE

Pengene skal ud! De må skaffes! Han har lært os at gjøre vor skyldighed.

DR. URA
uvilkårlig

Han har lært os, hvordan 200,000 kan kastes væk? Og den lære skal jeg ta efter? Nej, min pige!

MARGRETE

Løb ud så langt du vil, — du hales ind igjen! Du skal gjøre din skyldighed.

CECILIE

kommer og tar MARIA med ud til højre

DR. URA

Jeg har ikke pengene! Det har jeg jo sagt dig før.

MARGRETE

Du har dem!

DR. URA

Jeg skal, når du vil, aflægge min korporlige ed på, at jeg ikke har penger.

MAGRETE

Her, nej! Tøv med dig, Ura. Jeg så bankbøgerne nu nylig i skabet.

DR. URA

Går du i mine skab? Og fortæller andre, hvad du der finder? Du er jo, . . . du er jo en forbrydernatur!

JOSEFINE
rejser sig forfærdet

Men Ura —!

ALLE
i forargelse om ham

Hvad er det, du siger? Ka e'de', du sejer?

DR. URA

Ved du, om de bankbøger var mine? Ja —, se der er det! Vi har jo dannet et konsortium på mine opfindelser.

MARGRETE

Jeg svarer dig ikke! Du ved, hvad du skylder dine barn. Dine egne barn.

DR. URA

Skylder dem? Mine barn? Mine egne barn? Jeg havde nær sagt: hvem er mine egne barn? Er det, er det dem, som ruinerer os? Eller, . . eller er det det arbejde, som fortsætter vort liv? *Jeg* er mine egne barn, skal jeg si dig!

ALLE
bryder ud

Nå! Ha, ha!

LENA

Han kan bevise, han er sin egen kone, også han!

MARGRETE

Stille! I forstår ham ikke!

Hun viser dem bort med hånden. De drar sig tilbage. Selv går hun frem til Ura, som ikke vil stanse.

KAJA
sagte

Nu gjælder det!

DR. URA
idet han passerer Margrete, dæmpet

Jeg gjør det ikke!

MARGRETE
også dæmped

Du ejer mer end én million, Ura!

DR. URA
stanser, vil svare.

MARGRETE
dæmpet

Nu tier du!
Du har mer end én million. Du indbilder ingen, at du er kasserer for et konsortium.

DR. URA
med lune, dæmpet

Jo — for vort konsortium, dit og mit!

MARGRETE
Hele den følgende samtale er dæmpet

Og barnenes!

DR. URA

Barnenes! Barnenes! De har jo fået fabrikerne. Hvad fan har vi mere med dem?

MARGRETE

De har forbygget sig, det ved du. Og det var ikke frit for, du var med på det.

DR. URA

Skal jeg gjøres ansvarlig for deres fejl?

MARGRETE

Ja, når de er arvede fra dig?

DR. URA
ler. Siger så:

— — Du —? Stanser, ser på hende.

MARGRETE

Nå —?

DR. URA

Lad os gjøre en handel!

MARGRETE
rask

Ja!

DR. URA

Gutterne skal få, — dersom vi blir kvit dem der?

KAJA
til de andre, dæmpet

Dette går ud over os!

LENA

Tror du?

MARGRETE

Ura —!

DR. URA
med udbrud

Jeg tåler dem ikke!

MARGRETE

Min ven, det har du da gjort i mange, mange år.

DR. URA

Men nu ikke længer!

MARGRETE

Hvem har sat dette i dig?

DR. URA

Sat det i mig? Sat det i mig? Det er rundet af urgrunden i min natur! Kan du da ikke føle, hvor ubehagelige de er?

DE ANDRE
trykker sig nærmere sammen.

LENA

Gud hjælpe den, som fattig er!

MARGRETE

Før lo du af sligt, Ura?

DR. URA

Jeg? — Nej! Aldrig! De har altid sat vansmag på alting her.

MARGRETE

Nu husker du det ikke mere. Som du fandt det morsomt »med disse to gamle høns, som aldrig la' æg.«

DR. URA

først ler han. Så siger han

Jeg har aldrig fundet dem morsomme!

MARGRETE

Og som du lo af Amor på pinden, når han fik erotiske anfald.

DR. URA

Overfor tjenestepigerne! Ha, ha, ha! Han får dem sågu endnu! Jeg så det iforgårs. Ha, ha, ha! Ser på ham.

ANTON

Nå e' det meg!

MARGRETE

Kan du huske, da det gik os så godt, og vi fandt, at vi skyldte at ta os af din fattige familie? Da var du snil, da!

DR. URA

Men nu vil jeg ikke være snil længer. Nej jeg vil ikke. Desuden, — det har jeg aldrig været.

MARGRETE

Ura —!

DR. URA

Det var slet ikke mig, som fandt på denne filantropiske pølsestopping. Det var du, det. Han gjør et slag forbi familien, og kommer igjen, siger dæmpet: Det er sandt: de ligner i det kostyme to gamle høns! Grangivelig!

MARGRETE

De har ingen at holde sig til uden os, Ura!

DR. URA
ser på dem

De er så u—be—ha—ge—lige!

MARGRETE
intimt

Du, Ura?

DR. URA

Næ?

MARGRETE

Tror du, at *du* bestandig har været behagelig?

DR. URA
ser på hende, ler

Jeg har da ikke *bare* været ubehagelig, vel?

MARGRETE

Det har heller ikke de.

DR. URA

Jo! — De skulde nu flytte ind her? Aldrig i livet! Amor på pinden trampe om i stuerne her —?

MARGRETE

Dig generte det ikke. *Du* er jo hele dagen på laboratoriet.

DR. URA

Så meget morsommere at være lidt alene med dig!

MARGRETE

Vi to friske mennesker, Ura, vi skulde ikke kunne ta på os lidt bryderi? Gjør dig nu ikke mindre, end du er!

Kan du huske, som vi basket, før vi blev kvit gjælden? Også vi havde forbygget os. Det ligger til dere, det.

DR. URA

Kan du huske, den dagen vi betalte den siste gjælden? Kan du?

MARGRETE

Og havde vin på bordet. Første gang.

DR. URA

Den var ikke god. Den snærpet. Ser bag sig. Nej, det der får du mig ikke til!

FEMTE MØDE.

DR. KANN, MARIA, CECILIE
alle fra højre på verandaen.

MARGRETE
ræd

Er der noget nu igjen?

DR. KANN

Jeg lod Maria syne mig, hvor nøglerne til kontorerne hang.

De lås kunde vanskelig dirkes op. I alle fald ikke midt på dagen; det vilde da ta't for lang tid.

MARGRETE
spændt

Nu — hvad så?

DR. KANN

Det må være nøglerne, som har været brugt. Selve nøglerne.

DR. URA

Var de ikke på sin plads?

DR. KANN

Jo, de var.

DR. URA

Men da —?

DR. KANN

De må altså være brugt og bragt tilbage igjen. Midt på lyse eftermiddagen! For da blev ilden sat på.

DR. URA

Altså af en her i huset? Her, hvor vi står?! Det var som fanden!

MARGRETE
forfærdet

Af en inde? Hos os? Her?

DR. KANN

Af en, som lever her. Som kan gå ud og ind i alle rum her, uden at nogen tænker noget ved det.

MARGRETE

Nej, dette er enda værre end alt andet. Dette var jeg ikke forberedt på! Nu blir det mig *for* nær! Det er næsten, som jeg ikke tør se op: jeg kunde jo møde den, som det var! Jeg kjender det, ved gud, som jeg havde gjort det selv.

Så kan jeg jo ikke længer leve her!

JOSEFINE

er straks blet så forskrækket, så hun kan ikke mere holde sig stille. Hun snurrer rundt

MARGRETE

Og så er det jo rettet mod mig! Her er jeg med alt mit og alle mine! Hvem vil mig så ondt?

KAJA OG LENA
frem

Margrete, kjære, kjære Margrete.

MATHILDE
frem samtidig

Tante, kjære, kjære tante!

DR. KANN

Det kan jo hænde, vi opdager, hvem det er. Så blir her trygt igjen.

MARGRETE

Måtte det helst ikke ske! Måtte det aldrig opdages!

MARIA
hen til Margrete

Jeg vil si dig noget.

MARGRETE
går mod hende

MARIA
dæmpet

Du kan ta fejl.

MARGRETE

Ta fejl? — Af hvad?

MARIA

Af at nogen har villet dig noget ondt.

MARGRETE

Hvordan det, mit barn?

MARIA

Jeg så Cecilie gå ind der. I eftermiddag.

MARGRETE
står en stund uden at fatte

— Cecilie —?

MARIA

Du ved, hun er i den alder. — Ja, der er mange i den alder, som må se ild. Jeg havde det så. Jeg måtte se ild. Jeg brændte op en udlade. Og vedstabler i skogen.

MARGRETE

Du satte ild på, barn?

MARIA

nikker. Om lidt

Jeg måtte. Jeg måtte se ild.

MARGRETE

Men Cecilie? Cecilie er over den alder. Og så sund. Så sund!

MARIA

Tror du? — Jeg så hende gå ind i gangen der i eftermiddag.

MARGRETE

Til kontorerne?

MARIA

Nej, bare ind i gangen. Om til den ene siden, eller til den andre, det ved jeg ikke. Jeg gik bare forbi, jeg. Og tænkte ingenting videre ved det.

MARGRETE
ser grundende på hende

En lysning falder atter over scenen, dog ikke så stor som den siste

ALLE
vender sig

DR. KANN

Nu er det vedstablen, som brænder. Det er det siste.

MATHILDE
sætter i et stort skrig

MARGRETE

Men barn —!

MATHILDE

Mor er borte.

MARGRETE

Å, gud!

DE ANDRE
samtidig

Er hun borte? — Hun er borte!

MATHILDE
ud øverste dør til højre

Her må hun være gåt!

CECILIE, MARIA
begge fort efter

KAJA
ud verandaen til højre

Elven, elven!

LENA
efter

Vi må skynde os!

ANTON
var allerede på farten

DR. URA

Til broen! Gå til broen!

ud

DR. KANN

Naturligvis!

ud

MARGRETE
står igjen

Jeg kan ikke røre mig! — Å, jeg vidste, dette blev formeget for hende!

MARIA

kommer ind igjen fra øverste dør. Stanser ved at finde Margrete

MARGRETE

Skal du ikke søge, barn?

MARIA

Jeg tør ikke.

DR. URA

kommer tilbage over verandaen

Jeg kan ikke nu gå fra dig, min pige!

Til hende

MARGRETE

Å, det var snilt af dig, Ura. Jeg trodde, jeg var stærk. Men dette er mere på en gang . . . end jeg kan med.

Fra det fjærne et forskrækkeligt rop af flere

MARGRETE

Å, gud, nu hændte det! — — — —
Ura! Å, Ura, er ikke dette tilsist min skyld! Jeg har jo ikke kunnet holde dere sammen. Alt, alt, jeg har tænkt til godt, blir til ulykke!

brister i gråd

DR. URA

Ikke alt! Ikke alt! Kjære —! Ikke alt!

MARGRETE

Å, for en smerte! Ingen, nej, ingen skal si, han har kjendt den største smerte! For der er altid mere.

gråter igjen

DR. URA

Margrete! Hør, Margrete! Hør nu: Som du vil! . . . Det skal bli, som du vil! Altsammen! Hør nu: Altsammen!

MARGRETE

Ja, vær snil med mig, Ura!

brister i gråd igjen

DR. URA

Ja, jeg? Jeg snil med dig? Jeg? — Du! — Du! — Du: når Amor på pinden tramper i stuen, skal jeg sætte mig i en krog og læse bønner.

MARGRETE

træt

Å, du kjære Ura! Opblussende Men er det ikke, som vort hus er forbandet. Hvad kan grunden være?

DR. URA

Du! — Hør nu! — Nej, hør nu! Der var engang et helt land, som blev hjemsøgt. Af ulykker, den ene på den andre. Så blev der sagt: er der bare én retfærdig blandt dere, så skal dere leve! Om der bare var én, hører du!

MARGRETE
som hører sløvt

Men hvem? —

DR. URA

Det er du, det! Det er du! For din skyld blir det godt igjen. Altsammen. Altsammen.

CECILIE
kommer springende og gråtend

Nu må du komme, tante!

MARGRETE
rejser sig straks

Ja, barn! — Har dere altså nu —?

CECILIE
nikker, gråter, og går foran ud

MARGRETE
går efter, støttet af Ura

Hun var det elskeligste menneske, *jeg* har truffet. —

Det er sådanne, det går ud over.

MARIA

efter, fordi hun kan ikke andet. Men just som hun skal ned trappen fra verandaen, vender hun

Nej! Jeg tør ikke se hende!

Hun gjør et udrop af glæde

Knut! Du her?

KNUT

svarer nedenfor verandaen uden at ses

Jeg kom netop.

MARIA

skyndsomt, læner sig over rækværket

Å, kom herop, Knut!

KNUT

allerede længer mod højre

Jeg må da bort til branden!

MARIA

Den er straks over. Det er bare vedstablen, som brænder.

KNUT
høres nærmere foran verandaen

Jeg ved det. Men hvad foregår borte ved broen.

MARIA

Kom op, skal jeg si dig det!

KNUT

Ja. entrer op verandaen forfra Hvad er det, Maria?

MARIA

Det er Josefine, som har kastet sig udfor.

KNUT

Så det endelig har lykkets hende? Stakkar!

MARIA

Ja. Og jeg er så ræd, jeg tør ikke gå derhen!

KNUT
som der er stor hast over

Vi skal ikke sørge over det. Hun kan ikke for det. Og det er bare godt.

MARIA

Tror du?

KNUT

Ja, ja! — Ved du, hvor jeg har været?

MARIA

Nej.

KNUT

I byen. Hos direktøren. *Jeg har assureret.*

MARIA
forbauset

Du *har* assureret! — Men hvordan kunde så —?

KNUT
afbrydende

— Onkel tvile om det? Ved du, jeg tror, han har experimenteret med os?

MARIA
står lidt

Å, Knut, jeg blir så ræd.

KNUT

Hvad er du ræd?

MARIA

Alt dette! Å, jeg er så ræd! Det blir så umuligt at være her. Ingen kunde tænke sig sligt!

KNUT

Det synes jeg nok. Hun var jo altid slig?

MARIA

Jeg kan ikke stå i det. — Å, Knut, om jeg fik komme bort! Og var borte, til dette er over.

KNUT

Ja, hvorfor kan du ikke det?

MARIA
svært ivrig, idet hun går ind til ham

Ikke sandt? Hvorfor kan jeg ikke komme bort?

KNUT

Det er til Paris, du vil?

MARIA

Til tante Lydia. Hun vil endelig ha mig tættere til ham Knut, kan du ikke hjælpe mig?

KNUT

Jeg?

MARIA

Netop du!

KNUT

Hvordan kan jeg det?

MARIA

Mød mig imorgen kvæld, sån ved titiden, — mød mig ved lysthuset mod elven! Knut!

KNUT

Der er slig fossedur der. En kan næsten ikke høre sine egne ord.

MARIA

Nej, elven er ikke så stærk nu længer.

KNUT

Men hvorledes skal jeg kunne hjælpe dig?

MARIA

Bare mød mig du! Så går det.

KNUT

Så går det, siger du?

MARIA

Så skal du høre, mener jeg.

KNUT

Jeg skjønner ikke. — Og du er farlig at møde, Maria!

MARIA
idet hun slår armene om hans hals

Å, det var dig, jeg skulde ha været gift med, Knut.

De kysses. Hun løber op i trappen

KNUT
rask mod verandaen

MARIA

Du møder, Knut?

KNUT

Jeg møder.

CECILIE
viser sig i nederste dør til venstre

Tæppet

TREDJE HANDLING

Åben plads ud mod elven, som går bred og med ikke rolig overflade, uden netop at kunne kaldes strid.

Et lysthus skyder frem til højre. Rundt om store træer. En vældig lind midt på pladsen; en bænk står ved den. Også en bænk nærmere elven.

Op til højre høres duren af en foss, stærkere og svagere, eftersom luftdraget er til.

FØRSTE MØDE

CECILIE OG MATHILDE

kommer arm i arm. Begge sørgeklædte, Cecilie i rejsedragt

MATHILDE

Tror du, hun kan se os?

CECILIE

Vi føler det, som hun kan.

MATHILDE

Ikke mere?

CECILIE

Jeg ved ikke.

MATHILDE

Hun ser os! Det store rum mellem stjærnerne deroppe, du, — og mellem stjærnerne og os, det er da ikke tomt?

CECILIE

Det er det vel heller ikke.

MATHILDE

Ja, men da —?

CECILIE

Der er vist andet til . . .

MATHILDE

End os?

CECILIE

Vi ved det ikke.

MATHILDE

Ønsker du at være med der?

CECILIE

Deroppe?

MATHILDE

Hvor stjærnerne er? På en af dem?

CECILIE

Og forlade alting her? — Nej.

MATHILDE

bevæget

Jeg ønsket det. Jeg ønsket at være hos mor.

Jeg kjender mig ikke løst fra mor.

CECILIE

Du tror, hun er der?

peger op

MATHILDE

Eller her. Jeg ved ikke. Jeg kjender det, som ordnet hun nu mine tanker.

CECILIE

Gid det var så!

MATHILDE

At de godes ånder var om os? Det er så. Vær tryg!

CECILIE

Gid de tog rummet op! Så de onde ikke slap til.

MATHILDE

Ja, for de onde er her også.

CECILIE
ser sig om, dæmpet

Jeg ved om noget ondt, noget forfærdeligt ondt. Jeg alene.

MATHILDE
forskrækket

Er det muligt?

CECILIE

Jeg vil ikke si det. Jeg er ikke så aldeles sikker. Men bare mistanken, du, bare mistanken brænder. Sligt satanstøj er det! Siden jeg ved dette, får jeg ikke tænke på andet. Ikke engang din sorg får jeg lov at tænke på.

Nu rejser jeg.

MATHILDE

At du gjør det, Cecilie!

CECILIE

Jeg kan ikke bli!

Å, var her ånder, som du siger, gode ånder, hvorfor kommer de så ikke og hjælper os!

Jeg har stridt så. Jeg ved ikke, hvad jeg skal gjøre.

MATHILDE

Tal med dr. Kann! Han ved alt.

CECILIE

Jeg har fortalt ham om noget ondt, som skal ske. Men dette kan jeg ikke si. —

Å, Mathilde, at det onde får lov at være? Er det ikke forfærdeligt, at en engel som din mor skal det onde få lov at mishandle hele hendes liv?

MATHILDE

Ja, det er forfærdeligt.

CECILIE

Og tilsist jage hende i elven!

Nej, var *jeg* gud, så vilde jeg nu ikke være slig en halvgud. Jeg vilde ikke slippe nogen anden til. Jeg vilde være alene.

MATHILDE

Men om det andet ikke var, kanske mor ikke var blet så god? Og fik det ikke så godt, som hun nu har det?

CECILIE

Hvad ved vi om det?

MATHILDE

Jeg føler det, at nu har mor det godt.

Føler ikke du også det? Når du ser op mod himlen? Og tænker på mor?

CECILIE

Nej.

MATHILDE

Besynderligt.

CECILIE

Ved du, hvad jeg føler? Den fosseduren der, den taler strængt. Det er, hvad jeg føler.

Skyndsomt dæmpet Der er han. Nu må du gå.

skyver hende mod højre

MATHILDE

Men du får da ikke rejse, uden jeg har sagt dig farvel?

CECILIE

skyver hende bestandig mod højre

Nej, nej! Skynd dig!

MATHILDE

Hvor skal jeg finde dig igjen?

CECILIE

På bryggen. Ved båten.

ANDET MØDE

CECILIE

blir på højre side af det store træ

KNUT

kommer fra venstre i sjømandsklær. Han vil gå rask over pladsen

Hvad for noget? dæmpet glad Er du alt her? Jeg kommer fra båten og skulde hjem og klæ' mig. Det er jo længe før tiden, kjære! ser, at det er Cecilie Er det dig, Cecilie? —

CECILIE

Hvem trodde du, det var?

KNUT

Skal du ikke rejse?

CECILIE

Jo.

KNUT

Jeg vilde komme på bryggen og si dig farvel.

CECILIE

Vilde du?

KNUT

Jeg synes, det er så vondt, at du skal rejse, Cecilie?

CECILIE

Har du ikke mod mig, da?

KNUT

Jeg mod dig? Hvorfor?

CECILIE

Å —, for som jeg var sist? . . .

KNUT

Mod Maria? — Det var du, som havde ret. Absolut!

CECILIE
glad

Siger du det?

KNUT

Du var for stræng. Og det sa' jeg dig. — Men jeg glemmer dig aldrig, som du var!

CECILIE

Var jeg så fæl.

KNUT

Skrækkelig! Du var slig, og du så ud slig, at jeg kunde omfavne dig.
hen til hende

CECILIE
viger. Alvorlig

Ja, men det må du ikke, Knut.

KNUT

Hvorfor kom du hid? —

CECILIE

Fordi jeg vidste, du var her?

KNUT

Men da? (vil nærm sig) Kan ikke vi to være lidt sammen nu, da?

CECILIE
som har veget

Jo.

KNUT

Og enda vil du ikke gi mig armen engang. Så vi kan spasere? Kvælden er så vakker.

CECILIE

Du får ikke røre ved mig!

KNUT

Det, synes jeg, er underligt af dig.

CECILIE

Å, du skjønner det nok.

KNUT

Du vilde jo møde mig, siger du?

CECILIE

Ja.

KNUT

ler

Det var da ikke bare for at se mig? Vel?

CECILIE

Nej, det var det ikke. Det var for at si dig noget.

KNUT

Så sig mig det, da!

CECILIE

Jeg har talt med din mor.

KNUT

Du er en udsending fra mor? — Se, se!

CECILIE

Nej, det er jeg ikke. — Men din mor sa' mig, at du har gjort en opfindelse, du også.

KNUT

Det har jeg. Men hvad pokker —?

CECILIE
afbrydende

Hun sa', den var ligeså stor som nogen af din fars.

KNUT

Det tror jeg.

CECILIE

Og at det var derfor, du har været i udlandet så længe.

KNUT

Men hvad så? Hvad mener du med dette?

CECILIE

Jo, da synes jeg nok, det er uforsvarligt af dig, Knut, som du nu bærer dig ad.

KNUT

Som jeg bærer mig ad?

CECILIE

Om din mor vidste, hvem det var, du skulde ha stævnemøde med?

KNUT

Hvad er det, du vover?

CECILIE

Jeg vilde ikke rejse, før jeg fik sagt dig det. Den, du går her og venter på, er ikke så uskyldig, som hun har øjne til. — Du blir sint, ser jeg. Men det får ikke hjælpe. Du skal engang sande mine ord.

Og selv om jeg tar fejl, — å, Knut, det er lige skammeligt, det du nu gjør. Jeg siger endnu én gang: tænk, om din mor vidste det!

KNUT

Men Cecilie —!

CECILIE

blir nu mer og mer bevæget

Ja, for her går vi allesammen og venter på dig . . . og har tillid til dig. Og så er du ifærd med at kaste dig væk. Med at bedrage din bror og os allesammen.

Det var, hvad jeg vilde si dig, Knut.

Løber ud til venstre

KNUT

står igjen og ser efter hende. Vender sig, går, stanser

Hun der — nu svor Knut Ura! — hun skal bli min hustru.

TREDJE MØDE

KNUT

vil gå ud til højre. Men netop som han har nådd til udkanten af pladsen står

HANS

foran ham

KNUT

Også du her?

HANS

Du vented ikke det?

KNUT

Nej, det må jeg si —!

HANS

Hvem kom du for at møde?

KNUT

Ikke nogen. Jeg vil hjem.

Går

HANS

nær ind på ham

Din frække hund.

KNUT

Nu da —?

HANS

Ti! — Eller jeg formår ikke at —!

KNUT

viger

Men hvordan i al verden — —!

HANS

Bort herfra! Ikke svar! Bare bort! Straks!

KNUT

Styr dig lidt! For du mistar dig.

HANS

Tør du endnu, når jeg træffer dig her —? Jeg ber dig: tag dig iagt!

KNUT

Det er ikke mærkeligt, at du træffer mig her. Men at jeg træffer dig (med foragt), det er mer end mærkeligt!

HANS

springer i struben på ham

Du er en dristig skurk, en bedrager! Jeg kunde kvæle dig mellem mine to hænder.

KNUT

Så gjør det, da!

HANS

ude af sig selv

Du håner mig også? Det vover du? Bedrager mig og håner mig.

Bryder ham ned over bænken

KNUT

Hans!

HANS

Det sa' du som i guttedagene.

slipper

KNUT

har rejst sig, ordner sig

Så du kan huske dem?

HANS

i smerte

Ja!

KNUT

som har ta't sin hat på

Så skulde du også huske, Hans, at vistnok var du ældre og stærkere; men aldrig var jeg ræd dig.

HANS

hånlig

Nej, for du havde mor i baghånd.

KNUT

Også det. Men jeg havde slig en retskaffen bror. Han var svært hidsig; men han gjorde mig aldrig uret. Det kunde jeg stole på. Derfor løj jeg heller aldrig. Jeg behøvde ikke det.

HANS

Udlandet har forgjort dig, Knut.

Hvad kalder du det: midt i vor ulykke at holde på med sligt, som jeg tar dig i her?

KNUT

Du tar mig ikke i noget. Jeg vilde netop gåt hjem. Og ikke kommet igjen.

HANS
opfarende

Tør du virkelig nægte, at om en stund skulde du ha et stævnemøde her?

KNUT

Nej.

HANS

Altså du tilstår det?

KNUT

Ja.

HANS

Det var heldigt for dig, Knut. Jeg siger ikke mere.

KNUT

Men jeg havde ikke mødt.

HANS

atter opfarende

Hvad er nu dette for udflugter igjen?

KNUT

Ja, vent lidt! —

Hvem har sagt dig, at jeg skulde mødes med en her? Cecilie?

HANS

Cecilie? Ved hun om det?

KNUT

Altså dog Maria? nærmere Har virkelig Maria gjort det?

HANS
med højhed

Kan du tvile på det?

KNUT
viser en forbauselse og skræk så stor, at Hans blir slåt af det

Hvad var det dog, hun sa', hun, som nylig var her? Mod Hans

Ved du, hvordan det stævnemøde kom istand? Det, som jeg ikke mere vilde til? Det kom istand, fordi Maria bad mig om det.

HANS

Det ved jeg godt. For det overtalte jeg hende til.

KNUT
kan først intet si; så endelig

Du?! — Du har fåt det istand?

HANS

Ja. For endelig at skaffe hende fred. For dig. For dit overhæng. Hun er kjed af dig. Derfor vil hun bort.

KNUT
samler sig, spør så

Er dette sandt?

HANS

Ja, *jeg* lyver ikke!

KNUT

Nu vender jorden sig. Nu står fjældene på hodet, og elvene springer opover som gjeita. Fisken er i grantoppen og fuglene på havsens bund. Det er faen ikke fossen,

vi hører; det er en liden jente, som spiller på luth.

HANS

Hvad skaber du dig for?

KNUT

Herefter kan du si mig, hvad du vil. Du kan slå mig, du kan jage mig. Jeg skal bare svare dig med to ord: Kjære Hans! Kjære bror!

overvældes

HANS

bestyrtet

Nej, men Knut —!

KNUT

Du er den samme trofaste, staute karen, som du altid har været; mors søn! Jeg har set op til dig fra liden af. Du er nærmest den, som har opdraget mig. Du

og mor. Jeg holder så af dig. At jeg har kunnet være sint på dig! At jeg ikke har skjønt, her var falsk spil! For du har bare været dig selv, du. Hidsig på det, du holdt for ret, men grej. — Å, du har været ude for den nederdrægtigste komedie. Jeg har forfærdelig vondt af dig.

HANS
åndeløst

Hvem taler du om —?

KNUT

Vi har trodd, både du og jeg, fordi folk sa' os det, og fordi vi var fars sønner, at vi var nokså stærkt begavede.

Men her er et ungt fruentimmer, og for hende var vi lette som sprællemænd. Hun drog i snoren, så danset vi, gut, mod hverandre som to drukne matroser. Vi tør nok uden selvros si, at hun har gjort sine sager godt.

HANS

Hvem taler du om?

KNUT

Om Maria, om din højtelskede Maria!

HANS

nærmere

Da ber jeg dig tæmme din tunge.

KNUT

med stor overbevisning

Nej, den kan jeg ikke mere stanse. Og endnu mindre du. For nu skal maske for maske springe i garnet, som er kastet over dig, min bror!

HANS

Er jeg i et garn?

KNUT

Som først var bestemt for mig! Det er næsten skade, at det ikke har fanget mig!

For det var virkelig mig, hun vilde ha i det. Endnu før jeg rejste ud. Men der var noget i mit instinkt imod hende. Jeg kom mig undaf.

Så blev det dig!

For du er trohjærtigere. Der er mere af far i mig end i dig muntert — desværre! Skjønt du er ikke helt fri, du heller; ellers var du ikke kommet op i dette.

Du ser på mig. Tror du mig ikke?

HANS

Nej.

KNUT

Kjære, sig rent ud, at jeg lyver. Det er jo nu den faste formel for alt, du ikke vil høre. Og et sligt grejt ord er næsten vederkvægende midt i al uredigheden.

HANS

Hvad mener du at ha sagt mig med dette?

KNUT

At hun hverken holder af dig eller af mig.

HANS

Maria?!

KNUT

Den tone, du endnu lægger i det navn! Det gjør mig ondt for dig, Hans! — Nej, det nytter dig ikke at bli sint! Du skal vide det: Hun la' sig efter mig igjen, straks jeg kom hjem. Ikke fordi hun holdt mere af mig end af dig; men fordi hun kjedet sig.

HANS

Det var hun, som la' sig efter dig —?

KNUT

Jagu var det så! — Og du opførte dig ikke netop slig, at jeg behøvde at ta hensyn.

HANS

Det siger du mig ligefrem?

KNUT

Det gjør jeg. For jeg lyver nemlig *ikke*.

HANS

i feber

Vil du dermed ha sagt, at I —? Nærmere, dæmpet Jeg spør dig!

KNUT

Og jeg svarer! Helt uskyldig er jeg ikke.

HANS

kan neppe styre sig

Du er ikke det! — Du har — — havt stævnemøde med hende før?

KNUT

Nej.

HANS
truende

Ja, vær nu oprigtig, Knut!

KNUT

Det skal jeg være.

HANS

For . . . for . . . Ja, vær nu oprigtig!

KNUT

Helt uskyldig er jeg ikke. Jeg har det ikke med det.

HANS

Så skal du væk. — Og du skal ta hende med dig.

KNUT

Nej, pinedød, om jeg vil!

HANS

Da er du en usselryg! En bedrager — både mod mig og hende. — Og du gjør det, ellers —!

KNUT

Du misforstår altsammen! For du er gal! Mellem mand og kvinde kan der være andet end det, du tænker på. Det kom ikke til det.

HANS

Du siger sandt?

KNUT

Forstår du endnu ikke såpas, at jeg siger aldrig andet?

HANS

Å! — Å, gud! — Jeg tror, jeg havde dræbt dig.

KNUT

Jeg så det nok. Men det var hun ikke værd.

HANS

Tal ikke så, jeg ber dig! Jeg tåler det ikke. — — —

Efter at ha vundet mere selvbeherskelse

Du kjender hende ikke som jeg. Jeg skal forklare mig. — Det er ikke det alene, som du siger, at hun kjeder sig. Hun er så for sig selv. Så rent for sig selv. Hun har en kunstners opfindsomhed — for skøj og dristige streger. Ja, for kommers i det hele. Som kan være helt på grænsen, jeg indrømmer det. Og kan derfor misforstås.

Du har misforstået hende! Hun har bare villet more sig med dig. Tro mig! Det kan være slemt nok. Men mere er det ikke!

Hvergang du tviler på Maria, skal du gjøre som jeg: huske på, for uskyldige øjne hun har.

KNUT
efter at ha set på ham

Det kan vist ikke nytte . . .

HANS

Hvad kan ikke nytte?

KNUT

At tale med dig om Maria. — — — —
Skal vi gå til mor? Og fortsætte der?

HANS

Jeg har den hele tid villet skåne mor.
Og nu er det blet endnu mere nødvendigt.

KNUT

Du har ret. — Ja, hvad så —?

HANS
mistænksom

Har du da andet at si mig?

KNUT

Du sa', du har skånet mor. Hvad har du skånet hende for?

HANS

For . . . for vor strid. Din og min.

KNUT

Der er det! Det, jeg har at si. Men først må *du* svare *mig*.

HANS

Ja vel!

KNUT

Hvem har fortalt dig om mig? Fortalt dig det, som satte ondt i dig?

HANS

Hvem?

KNUT

Er det nogen anden end Maria? — — Nej, svar mig nu, Hans!

HANS

Hvorfor kom du ikke og sa' det til mig, hvis du havde den mistanken?

KNUT

Fordi jeg ikke skjønte det dengang. Nu først skjønner jeg det. Ingen har sagt et ondt ord om mig til dig uden Maria.

HANS

Så du da ikke, hvor jeg led, Knut?

KNUT

Jovist.

HANS

Og du kunde ikke tale til mig?

KNUT

Skal jeg si dig grunden? Hvorfor jeg ikke gjorde det?

HANS

Ja.

KNUT

Det vil gjøre dig ondt.

HANS

Ligefuldt.

KNUT

Hun havde forbudt mig det, Maria. Jeg skulde intet si til dig.

HANS

efter en stund, tonløst

Maria havde —?

KNUT

forbudt mig det. nærmere Som hun havde forbudt dig at si noget til mig. Ikke sandt? — Nu skjønner jeg det nemlig.

HANS

står en stund. Han ved åbenbart ikke af sig. Vågner så, går hen og sætter sig, som må han læsse af sig

KNUT

Hun har ordentlig ... Nej, jeg skal ikke si mere!

HANS

Men Knut, iforgårs kvæld, da vi to blev uvenner, — som hun gråt. Og gik imellem os. Rent fortvilet. Det var da ægte! — — —

Og bagefter, da vi kom alene, hun og jeg, ja, hun var så god mod mig. Hun lovde mig da noget, hun aldrig før havde villet.

KNUT

Jeg tænker, hun var blet alvorlig skræmt.

HANS
ser op

Skræmt?

KNUT

Det var jo nær kommet til forklaring mellem os brødre.

HANS
rejser sig og stirrer på ham, sætter sig igjen og gjemmer sit åsyn

KNUT
mer og mer deltagende, ser på sin bror

Det kan ikke lægges anderledes ud, — synes jeg. — Men naturligvis —. Måske er der ting, vi ikke kjender. Jeg kan jo ta fejl.

HANS
ser op

Du tar fejl! Hun gik jo ind på, at vi skulde mødes her ikvæld. Rejser sig Så er hun ikke ræd for, at det skal komme til

forklaring mellem os brødre? Så ønsker hun den tværtom.

Går mod Knut Ja, svar mig på det!

KNUT

Hans, — min bror! Jeg skal heller rejse igjen.

HANS
overvældet

Hvad siger du, Knut?

KNUT

Heller det. Så har dette slut. Jeg skal rejse. Om du vil: ikvæld.

HANS

Jeg har hele tiden havt mistanke til dig. Lige til nu. Jeg nægter det ikke. Men med det gjør du til sandt alt, du har sagt.
bevæges

Så er det sandt! — — Og så er det *ikke*

slut! Så begynder det netop! Dækker sit åsyn Gud hjælpe mig nu! — — —

Nu går vi begge to til hende!

KNUT

Ikke som du er nu. — Nej, det vil jeg ikke være med til! Så heller til mor.

HANS

Mor har så altfor meget!

KNUT

Jeg tror ikke, det går an at skåne hende længer nu. Hvad hun så har. Vi vidste jo hele tiden, både du og jeg, at det var indfor det altaret, vi tilsist måtte mødes.

HANS

Det vidste vi. Men først må vi mødes med Maria! Først med Maria!

Slår om Å, Knut, jeg har kanske handlet urigtig mod hende? Hun skulde ikke ha været her. Kanske er det ulykken? Ja, kanske kommer det deraf, altsammen?

Men det var så forlokkende at ha hende. Mens en stod i arbejdet. At vide, at der var et så vidunderligt væsen i nærheden, der ligesom ikke var til for nogen anden. Ha hende dansende omkring sig. Ligesom i lange skjønne ringer, og sommetider tæt hen til med unævnelig fryd. Så væk igjen; Langt væk, — så langt, at det gav kval. Men hun kom tilbage, næsten nær. Ikke helt nær. En gik altid i længsel. Sød længsel, som kunde bli vild. Da trivdes hun.

Et arbejde med et eventyr i, som aldrig nogen anden har havt det. Brister i gråd

Men du svarer mig ikke, Knut! Hvorfor gik hun ind på, at vi to skulde mødes ikvæld?

KNUT

Jeg tror, hun mente —. Å, nej!

HANS

Jo, jo!

KNUT

Hun mente, at du skulde gjøre en ulykke på mig. Så fik hun et påskud til at rejse.

HANS

farende om

Nej, det er formeget! Det kan ikke være! Hvad finder du på? Så var hun jo en djævel. Og det er hun ikke! Nej, nej, nej, nej! Du hader hende!

KNUT

Iforgårs så hun, hvor aldeles rasende du blev. At du ikke tålte at høre mig tale.

Så gjorde hun regning i det. Og la' sin plan. Ja, det tror jeg er så.

HANS

Så må vi gå til hende! For jeg tror det *ikke!* Jeg kan ikke tro det.

Jeg mener, du tar livet af mig. — —

KNUT

Hør nu, Hans!

HANS

Jeg kan ikke høre! — Ræd Er der mere endnu?

KNUT

Nej, nej!

HANS

Nu, gudskelov —!
Men jeg tror det ikke! Jeg tror det ikke! Jeg tror det ikke!

KNUT

Om vi går til onkel?

HANS

Det har du ret i! Det skal vi! At vi ikke kom på det før! Vi går til onkel!

FJERDE MØDE

DR. KANN
kommer frem fra højre

Han er her.

BEGGE

Onkel?

DR. KANN

Jeg gik på vagt. Ikke fordi jeg tvilte på dere, gutter. Men for at være ved hånden.

KNUT

Så har du hørt det?

DR. KANN

Nej. Men jeg forstaar, hvad det gjælder.

HANS
indtrængende

Hvad siger du så?

DR. KANN

Jeg siger, at I skal gå til deres mor, og ikke til mig.

HANS

Om Maria, mener jeg! Hvad siger du til det, Knut beskylder Maria for?

DR. KANN

Netop om det skal I gå til deres mor. Jeg talte just med hende.

HANS

fortvilet

Men det er ikke svar! Hvad er din mening, onkel!

DR. KANN

At du skal la mig være udenfor! Men gå til din mor! Jeg vil tale med Maria.

BEGGE

Du?

KNUT
ivrig

Ja, det er rigtigt!

HANS

Jeg skjønner, du tviler, du også! Å, vær ikke hård mod hende! For du tar fejl.

DR. KANN

Jeg kan ikke tale med dig om dette, kjære Hans. Du er rammet i hjærtet.

HANS

Jeg er rammet i hjærtet. Der er ordet.

DR. KANN

Gå til din mor, du. Hun kan med det. Ikke jeg.

HANS

Kanske mor vil forstå! I tar fejl af Maria. Hun er ikke sådan. Å, jeg skal forklare for mor, hvordan hun er!

Det er ikke ond, hun er. Det er noget andet.

DR. KANN

Det tror jeg også, Hans.

HANS

Så det gjør du?

Tryggere Ja, da går jeg med dig, Knut,

Brødrene går ud hånd i hånd

FEMTE MØDE

DR. KANN

går lidt, ser på uret

Nu er det langt over tiden. Hun må være nysgjærrig på, hvad dette er blet til.

Han sætter sig på bageste bænk Jeg hører nogen gå. — Der er hun bestemt?
Ganske rigtig!

MARIA

kommer forsigtig ind. Ser sig om. Nærmer sig lysthuset for at se ind der. Vender sig, får se Dr. Kann

DR. KANN

Er *du* her?

MARIA

End du da?
Jeg går ofte her om kvælden.
— — — — — — — — — — — — —

DR. KANN

Søger du nogen?

MARIA

Nej.

DR. KANN

Du så dig om?

MARIA

Kvælden er så vakker.

DR. KANN

Og den duren, du!

MARIA

Den?

DR. KANN

Jeg liker at sidde i den duren.

MARIA

Ikke jeg. — Jeg går omkring her så længe.

DR. KANN

Å nej, kom og sæt dig!

MARIA

Med ryggen mod elven? Nej!

DR. KANN

Siden skal vi vende os mod elven.

MARIA
pludselig

Hvad er det, du vil mig?

DR. KANN

Jeg vil spørge dig om, hvorfor du er rejseklædt.

MARIA

Jeg er ikke rejseklædt. Det er min almindelige dragt.

DR. KANN

Hvorfor har du bragt to kufferter ned på bryggen?

MARIA

Så det ved du?

DR. KANN
nikker

Du har også bestilt båt.

MARIA

Agter du at fortælle det?

DR. KANN

Nej. — Til Paris?

MARIA
svarer ikke

DR. KANN

Synes du virkelig, det er en karrière, den, grevinde Lydia har gjort?

MARIA

Ja, synes ikke du?

DR. KANN

Kunde du ønske at gjøre en sådan?

MARIA

Jeg? Det ligger for højt for mig. Tante Lydia er et geni.

DR. KANN

Og lidt til.

MARIA

Det ved jeg intet om. —
Har du imod, at jeg kommer bort?

DR. KANN

Nej, tværtom! Jeg synes absolut, du skal bort nu, Maria!

MARIA

Er det sandt?

DR. KANN

Om ikke netop til Paris.

MARIA

Men jeg vil til Paris.
Kan ikke det være dig det samme?

DR. KANN

Det vil jeg ikke si.

MARIA

Hovedsagen er at få mig bort. Ikke sandt? ler. Jeg er farlig.

DR. KANN

Du er det, Maria.

MARIA

Ja, hvad mener du egentlig med det?

DR. KANN

At du ser alle svaghederne her.
Der behøvedes ikke mere.

MARIA

Kan jeg for det?

DR. KANN

Det ligger vel i din natur.

MARIA

Jeg passer ikke her. — Å, lad mig komme bort!

DR. KANN

Det er vi enige om.
Men først: du har sagt til min søster, at du tror, Cecilie har sat ild på?

MARIA

Har jeg? — Åja! — Jeg så hende gå ind der. Det var det hele.

DR. KANN

I kontorerne?

MARIA

Nej, i gangen imellem kontorerne og familiefløjen.

DR. KANN

Ikke videre?

MARIA

Nej.

DR. KANN

Det kan ikke være Cecilie. For den, som har sat ild på, har gjort det for pengenes skyld. For at ødelægge pengene.

MARIA

De var jo ikke assureret?

DR. KANN

Jovist var de!

MARIA

De var assureret?!

DR. KANN

Kan nogen tænke sig, jeg rejser ud med mange penger uden at assurere?

Desuden: det meste var jo værdipapirer.

MARIA

Som ikke behøver at assureres?

DR. KANN

Så er det.

MARIA

Jeg blir så ræd. At nogen skal hindre mig i at komme bort.

Kan ikke du hjælpe mig?

DR. KANN

Jeg skal hjælpe dig.

MARIA

Kan jeg sikkert stole på det?

DR. KANN

Det kan du. — Men den første ildebrand —?

MARIA

Skal vi virkelig ha mere om dette?

DR. KANN

Nej. Jeg vilde bare si, at da var også Cecilie her.

MARIA

Det er jo netop det, som er så besynderligt.

DR. KANN

Var den da påsat, den også? Det har endnu ingen tænkt.

MARIA

Det ved jeg ingenting om. — —
Men nu må jeg gå.

DR. KANN

Vil du da ikke, før du går, høre noget om brødrene?

MARIA

Om brødrene?

DR. KANN

Hvordan det gik dem.

MARIA
efter lidt

Hvor er de?

DR. KANN

Hos sin mor.

MARIA

Er de da —, er de blet forligte?

DR. KANN

Ja.

MARIA
beslutsomt

Hvad skal vi så spille komedie efter?

DR. KANN
ler

Du kan så si!

MARIA

Jeg udstår ikke at være her.

DR. KANN

Du skulde heller aldrig ha været her.

MARIA

Jeg er ikke skabt for familieliv og alt det der.

DR. KANN

Ikke spor! Jeg skjønner dig så godt.

MARIA

Å, det er så let at tale med dig. —
Hvad tror du egentlig om mig?

DR. KANN

Hvad du er sammensat af —?

MARIA

For eksempel det, ja?

DR. KANN

Af flyvesand.

MARIA

Af flyve — ha, ha, ha!
Det er godt! Men hvad skal jeg gjøre?

DR. KANN

Ja, det var det, da.

MARIA

Jeg er ikke ond. Du tror det, du, kanske?

DR. KANN

Nej.

MARIA

Men jeg kan bli ond her.

DR. KANN

Det er heller ikke småtterier, det, du har ta't dig for her.

MARIA

Hvorfor lar de mig ikke rejse? — Af hjærtets dybe grund Jeg hader dem allesammen!

DR. KANN

Du tænker ikke på at komme igjen?

MARIA

Aldrig! Aldrig! — Og det ved Lydia.

DR. KANN

Så det er derfor? — Men hvad vil du ta dig til hos hende, da?

MARIA

Der er morsomt, der.

DR. KANN

Du vil more dig?

MARIA

Ja, hvad andet?

DR. KANN

Nej, du duer vist ikke til andet.

MARIA

Å, tak, der er meget godt ved mig!

DR. KANN

Ja, hvad nytter det? Der skal vilje og udholdenhed til for at gjøre noget godt.

MARIA

Nu præker du. Alle her præker! — Huf; la' mig komme væk!

DR. KANN

Jeg er ræd, du kommer ikke væk, jeg — hvor langt du rejser.

MARIA
ræd

Hvad vil du si med det?

DR. KANN

Du har det hos dig, det, som du vil væk fra. Det er ikke hos os.

MARIA

Så'nt tøv! *Jeg* skal nok bli lykkelig, skal du se!

DR. KANN

Når du gjør andre ulykkelige?

MARIA

Hvorfor skal jeg det?

DR. KANN

Du kan ikke andet.

MARIA

End at gjøre folk ulykkelige? Ha!

DR. KANN

Det er i din natur. Du må!

MARIA

Jaja! Men når jeg er lykkelig ved det?

DR. KANN

Er du lykkelig nu?

MARIA

Nej. Men derfor vil jeg også væk. For at bli det.

DR. KANN

Og sådan bestandig! Op igjen og op igjen!

MARIA

Præk! Å, så'nt præk! — —
Du tror mig ikke istand til noget godt, du?

DR. KANN

Nej.

MARIA

Gud bevare mig!

DR. KANN

Ja, det kan du si! For du er det ulykkeligste menneske, jeg kjender.

MARIA

Å tøv med dig! — Du vil bare skræmme mig!

DR. KANN

Ja, det er sikkert. — Du er så uvidende om dig selv, om hvad du har gjort, om hvad du kan gjøre og må gjøre, at det går mig til hjærte.

MARIA

Ved gud, du gjør mig ræd.

DR. KANN

Ja, hvis jeg kunde det!

dæmpet, idet han går nærmere

Jeg vil si dig, Maria, jeg ved alt.

MARIA

stivner

Hvad alt —?

DR. KANN

Skal jeg regne det op? Stykke for stykke!

MARIA

Nej, nej! — Når du vil, jeg skal komme væk, så er det jo det samme, da! Hvad det så er. —

Jeg går nu, jeg. Farvel!

DR. KANN

Hvorhen?

MARIA

Ned til bryggen. Båten må være kommen.

DR. KANN
ser på uret

Endnu ikke.

MARIA

Jeg går ligevel.

DR. KANN

Det vil jeg råde dig ifra. Maria stanser For der nede står to fra byen. Som venter på dig.

MARIA
tomler lidt

Tøv med dig!
Du er da ikke dum?

DR. KANN

Hvordan det?

MARIA

Det navn, jeg bærer — og skandale? Pyt sa'n!

Jeg er ikke dum jeg heller. Ingen ved noget sikkert.

DR. KANN

Er du viss på det?

MARIA

Ja, viss? — Å, du vil bare prøve mig!

Jeg ser det på dig! — Der er ingen dernede!

DR. KANN

tar en sølvpibe frem og fører den mod munden

Vil du se dem?

MARIA

farer til, lægger hånden over piben

Nej, nej! Hvad tænker du på?

Det er ikke honnet. Det er overfald. På en liden forsvarsløs pige. Og det er mod dit løfte. Du bryder dit løfte til Maria.

DR. KANN

Nej. Du skal komme væk.

MARIA

Men ikke til Paris? Det er netop did, jeg vil!

Jeg skal si dig, hvad du skal gjøre. Du skal selv følge mig. For navnets skyld. Du vil da ikke blande din søsters navn op med politi?

Du skylder at dække mig. Rejs med det første stykke!

Vi skal ha det hyggeligt. Tviler du. Å, gjør det, onkel Kann! Du har altid kunnet like mig. Når vi var sammen, der kunde være så mange der vilde, så var det mig, du talte med.

DR. KANN

Det er sandt.

MARIA

Ser du; Rejs med! Bare det første stykke! For de andres skyld og for at gjøre mig

tryg. Å, vi skal ha det så morsomt, du og jeg. Og så er jeg borte da, og blir borte. Og så får dere det hyggeligt her, dere også. For så er hver i det, han passer for. Og så er det ikke mere, da! Forbi. Godt altsammen!

Å, onkel Kann, du kan ikke ville gjøre et lidet svagt fruentimmer som mig noget ondt, du? Hvad skulde også det være godt for?

strækker sig paa tå og kysser ham

Du, som er så morsom. Den eneste morsomme her.

DR. KANN

Du er en stor kunstner, Maria?

MARIA

ler

Og en nokså hyggelig liden pige. Ikke sandt? Bare de er snille mod mig.

Hvorfor skal menneskene pine hverandre? Jeg skjælver, kjend her!

hun lægger hans hånd på sit hjærte

DR. KANN

Jeg har ondt af dig, Maria!

MARIA

Ja, har du ikke det! Jeg har så ondt af mig selv også.

Lægger hodet ind til ham og gråter

DR. KANN

For dette vil hænde dig op igjen. Og op igjen.

MARIA

Å, tøv med dig! Tøv, tøv! Hvor kan du si så'nt, onkel Kann? Bare jeg er over dette! Så aldrig mere! Aldrig!

gråter

DR. KANN

Op igjen og op igjen!

MARIA

Å, så lidet du kjender mig! Jeg, som bare, bare vil more mig. Ikke mener noget ondt med nogentingen. Men er så uforstået af alle! (gråter)

Tænk dig i mit sted, onkel Kann?

DR. KANN

Jeg har gjort det. Hele tiden.

MARIA
spændt

Nu —?

DR. KANN

Ja, jeg vilde langt længer, jeg, i dit sted, end til Paris.

MARIA
ser på ham

Længer end til Paris?

DR. KANN

For at det aldrig mere skulde kunne komme igjen. Det, som gjør en så ulykkelig tilslut.

Og så for én ting til.

MARIA

Og det er?

DR. KANN

At menneskene siden kunde tænke på mig — ja, uden ondt. Huske mig med venlighed.

MARIA

Kan det ske — ?

DR. KANN

Ja, når du rejser rigtig langt bort. Når du har mod til det, Maria!

MARIA

Hvorhen, onkel Kann?

DR. KANN
peger mod elven

MARIA
sætter i et stort skrig, løber omkring og roper

Hjælp! Hjælp!

CECILIE
et stykke borte til højre, svarer

Ja! —

MARIA
som før

Hjælp! Hjælp!

CECILIE
nærmere

Ja!

MARIA

Han dræber mig! Han vil dræbe mig!

DR. KANN

Du burde ikke rope fuldt så højt. Der kunde komme andre til.

MARIA
fortvilet

Men hvorfor kommer hun ikke? enda mere hvorfor kommer hun ikke? gråter

DR. KANN

Hun løb naturligvis efter hjælp.

MARIA

Ja, Hans, Knut! Kom, kom! —
Hvad er det også med den elven? Holder den ikke på at stige? Vil den hid?

DR. KANN

Det er duren, som forvilder dig.

MARIA

Den stiger, den også!
Jeg er ikke modig. Alt andet end det. Kommer her ikke snart nogen, som hjælper mig, så dør jeg, her jeg står. Af bare skræk.

MARGRETE

står på scenen fulgt af Cecilie. Oppe til højre

Mit barn! Mit forvildede barn!

Hun åbner sine armer

MARIA
styrter sig i dem

MARGRETE
Å, min lille Maria! . . .

MARIA
glider, falder sammen

MARGRETE
Hun får ondt!

DR. KANN
iler til

CECILIE
tar hende over i sine armer

DR. KANN
støtter og gir hende en essens at lugte til

MARIA

slår øjnene op. Vinker af med hånden

Nej, nej! Det behøves ikke! Det var bare — rejser sig Lad mig så komme bort! gråter

MARGRETE

Det skal du få, mit barn!

DR. KANN

Hvad siger du?

MARGRETE

At hun skal rejse. Naturligvis.

MARIA

Er det sandt?

MARGRETE

Følg med Cecilie! Hun skal en hel dag med samme dampskib.

CECILIE

Båten er der alt.

MARIA

Er den det?

løber ud til venstre

CECILIE

roper efter hende

Vil du ikke si farvel til tante?

MARIA

udenfor

Det er sandt!

MARGRETE

vinker af

Behøves ikke! — Skynd dig!

CECILIE

til hendes favn

Farvel igjen!

MARGRETE

Gud velsigne dig! — Lad os ses igjen på en lykkeligere dag!

CECILIE

Farvel onkel! Og tak!

DR. KANN

Det er vi, som skal takke dig!

drar hende ind til sig

MARGRETE

Tag dig nu af hende, kjære barn!

CECILIE

Det skal jeg!

rask ud

DR. KANN

Er dette rigtigt?

MARGRETE

Du vil ha hende i straf?

DR. KANN

Nej. Men i forvaring. Helst i den store.

MARGRETE

oprørt

Det vil hun jo ikke!

DR. KANN

Så i den mindre. Vi må dog værge os.

MARGRETE

Å, livet er ikke forsvarsløst. Desuden — så sikre vi selv er: retsligt bevis er vanskeligt.

DR. KANN

Det får stå sin prøve.

MARGRETE

Nej. Det, hun har gjort, vedkommer alene os.

DR. KANN

Og assurandørerne.

MARGRETE
bestemt

Her må ingen assurance kræves.

DR. KANN

Det er en anden sag. Smiler Som tildels går ud over undertegnede.

MARGRETE

Slet ikke. Hans betaler for sin hustru.

DR. KANN

Stakkar Hans! Så blir han også en stærkt gjældbunden mand.

MARGRETE
i udbrud, bevæget

Men han får sin arbejdsfred igjen.
Som alle vi andre.

CECILIE
udenfor

Tante! Å, tante, kom! ind forfærdet, dæmpet
De vil arrestere hende!

MARGRETE
ser på sin bror

Hvad skal det til?

DR. KANN

For sikkerheds skyld, dengang jeg endnu ikke havde talt med hende . . . .

MARGRETE
afbrydende

Men ikke én af familien vil det! — —
Vi går derned, du!

DR. KANN

For at skibe hende ud? — Vel.

vil gå

MARGRETE

Å, havde jeg tid, og havde jeg hende alene! Alt er muligt!

DR. KANN

Det tror I kvinder.

De går

Tæppet

EFTERSKRIFT.

Dette er det emnet, som jeg, i forskjellig form, holdt på med under navnet »Laboremus«, da det stykke opstod, som nu bærer navnet.

Stykkerne er altså søsken. Der er endog flere, som neppe jeg kommer til at sende ud, og som følgelig alle kunde gå under samme hovedtitel.

Jeg nytter lejligheden til at rette en mistydning, som har forfulgt det første.

Der findes ikke fnug af mystik i det. Den drøm eller det syn, Wisby havde brudenatten, var født af uklar gjæring i hans samvittighed. Som han er tegnet, syntes dette mig indlysende; ellers havde jeg naturligvis ladet det få ord.

Og da Borghild gik ind til sin far i en dragt, som den moderen almindelig bar, havde hun ingen anelse om, at hun kunde tages for et gjenfærd. Hendes gode hensigt med det, er jo åbenbar.

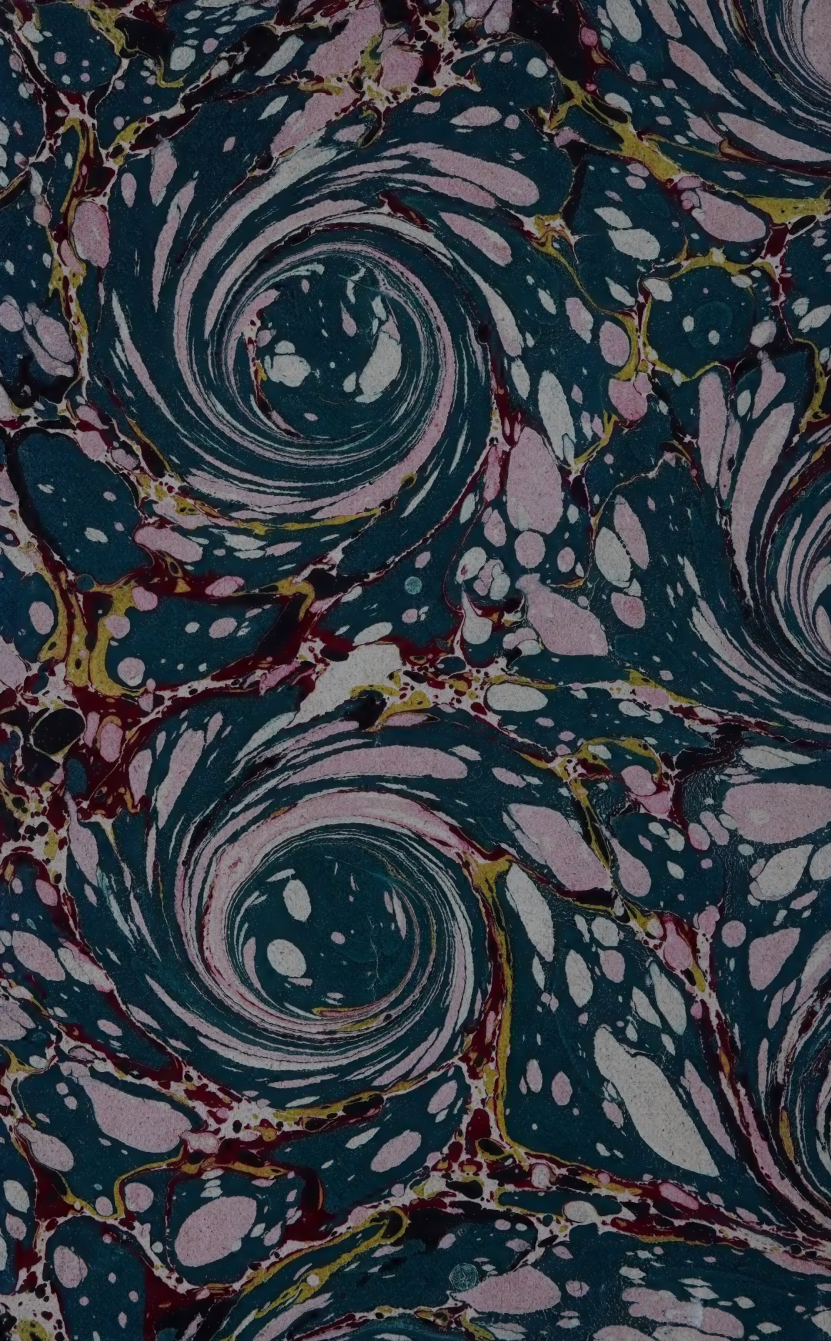

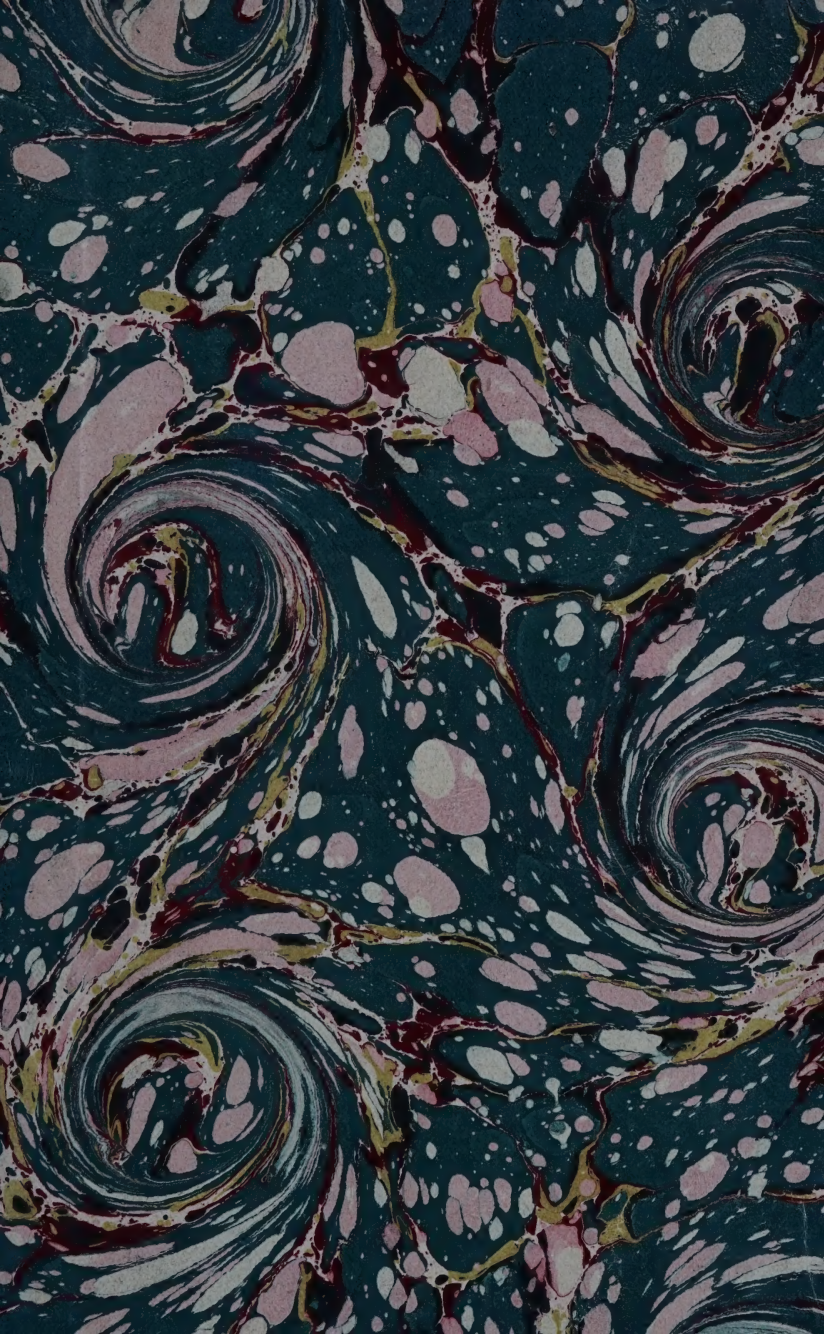

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 076148003